

LUKA

Kawuri kəji Isa Almasiwuye Luka ruwujənada

Linjila Lukayedə

Kitawu Luka ruwujənada, tima Linjila kənyakkuyeda wo. Luka lowotor cidi Gəresse. Ti kəngayamba mewun yindin Isaye falnja gəni yaye, Ruhu Alaye tia cakke lawar Isayea tən badiduramnjun jəgane hangallayen cucuwore fangenniya, awo ania sawije kitawunjudəa ruwuyeno. Lamar ani wakkajanada ku saa dəwu yindi gai yaye, Ala cakke Linjila adə gadejənnin har nandero kadio.

DƏLWU KITAWU ADƏA RUWUDUYE

1 ¹Tiyofalas, Ala ngəwuro! Amnde ngəwu gərgam kəla lamarra dawunden wakkajana aniyen ruwuduro ngəssana, ²jiri am duwon tən badiduramnin awo ania simnjan caruna-a mana Alaye sattuwumasoro waljana-adə andiro isanosaanada gai. ³Barganəmmmin, tən badiduramnjan awo ani sammaa gakke hangallayen kokorəkke fakkəna nangaro, wu ye tayia sawinəkke niro kitawulan ruwunjəgəkki yekko. ⁴Ngainin awowa niro njakkarana sammaa tabbato nonəmi.

TAMBO-A WURADU-A ISAYE

Lawar tambo Nawi Yahayaye

⁵ Jaman Mai Hirudus lardu Yahudiyaye cunodidən, řiman laa mbeji kəwu řimanna Abiyayen kərga, cunju Jakariya. Kamunju ye kaduwu Nawi Harunaye, cunju Alisabatu. ⁶ Tayi yindiso na Alayen jirewu, wada Kəmandeye sammaa taldu baworo jaana. ⁷ Tada cawandənni, Alisabatu rakce cambiwawo nangaro, koro tayi yindi kawu ngəwu jawuna.

⁸ Kəwu Abiyaye sanja dirije kidənniya, Jakariya ye kidanju nanřimanne fuwu Alayen badiyeno. ⁹ Kəla ada řimannadəyen kamnja fal Fado Alaye na darajaaro ngawo kaaji cakkoro walawala cade Jakariyaa kəreyera. ¹⁰ Sa kaaji njakkoyen jama samma balballadən captana moduwa cadu duwon, ¹¹ malaiya Kəmandeye laa kəmboram kaaji njakkoramben daada tiro fəleyaada. ¹² Jakariya tia kirunniya, hangalnju jade karwunju pət kamgada. ¹³ Amma malaiyadəye tiro: «Jakariya, bare rinəmmi, Ala moduwanəm cəmwona. Kamunəm Alisabatu niro tada kongwa njəkkambi, tiro cu Yahaya yakke. ¹⁴ Tiramnin jauro karwunəm kəjiji, koro tambonjudəye am kada ye kəji fanjai. ¹⁵ Ti na Kəmandeyen kam darajaaro walji. Bare diben bi mbal fimaa canni,^t kawu tambimaro Ruhu Alaye tilan dəgai. ¹⁶ Kaduwu Israyilaye kadaa jawal Ala Kəmanjayero kalakciyi. ¹⁷ Tidə ro-a kənduwo-a Nawi Iliyayelan Kəmadəa burwoje ise bawaso-a tadawanjaso-a soloji, am ansiya Alaye ye hangal jirewuyero kalakciyi. Adəgaima Kəmadəro jamaa dabbarjiyi,» yeno. ¹⁸ Amma Jakariyaye malaiyadəro: «Awiawin mana adəa jirero nokki? Akko wu kiarinəkkəna, kamuni ye kəmurjojanadə,» yeno. ¹⁹ Daji malaiyadəye tiro: «Wuma Jibərilla fuwu Alayen dadumadə wo. Tima wua

^t1.15 Bare diben bi mbal fimaa canni - Ala tia jauro cədana nangaro.

nanəmbo lawar kəji adəa njukkudəkkoro sunodo. ²⁰ Amma manani yasarammidə, har awo ani wakkajaidəro, mədək namməme mana dimbaworo walləmi. Awo wulnjəgəkkəna adə sanju cədiya, tabbatto wakkaji.» ²¹ Jama Jakariyaa gurejai ngai duwon, na darajaadən jauro tussənədəa ajapkera. ²² Kiluwunniya, mana tayiro njəddo tiro tiyero. Jamadə awo ajabba laa na darajaalan tiro fəledəgənarə asuyera. Muwamuwan gənia, tayiro rakce manajiyiwawo, mədək napkeno. ²³ Kida nanřimanne sanju kerənniya, fadoro wallada.

²⁴ Ngawo kawu aniyen kamunju Alisabatu curo ngoyeno. Kəndawu uwuro kuwulero kəlanju cakke karwunjun: ²⁵ «Akko ser Kəmande səddəna. Kawu anin kanjiməřinju wuro fəlesiyə dawu amben nanguni cuttuluwuna,» yeno.

Lawar tambo Isaye

²⁶ Alisabatu curo ngojənaye kəndawu arakkua Ala malaiya Jibərilla bəla Najarat cani cidi Galileyedəro cunode ²⁷ na fero kəlayakku laa təmajinju^u kaduwu Mai Daudaye laa cunju Isuwuyero leyeno. Ferodə cunju Meram. ²⁸ Malaiyadə na Meramero ise tiro: «Wuse, ni Kəmande jauro barga dəmnjəgənamadə! Kəmadə ni-a rokko,» yeno. ²⁹ Merambe hangalnju kəla lewa adəyen jauro cije awi maananjuro kəlanju cuwori duwon, ³⁰ malaiyadəye tiro: «Meram, bare rinəmmi, Ala niro barga dəmnjəgəna. ³¹ Akko curo ngonəme tada kongwa yambəmi, tiro cu Isa yakke. ³² Ti kam darajaaro walje tia Tada Mai Samemayelan bowojai. Ala Kəmande tiro kərmai kaarinju Mai Daudayedəa ci. ³³ Adəgaima jama Yakubayea^v har abadaro cunodi, kərmainju ye təmmaro ceriwawo.» ³⁴ Daji Merambe malaiyadəro: «Awiawin attə yoji, wu ngaltema kwa nokkənidə?» cəne tia kiworo.

^u1.27 təmajinju - Kəla ada yaudiyayen Meram jiremaro kamu Isuwuye, amma koro yaye ti-a rokko dəganni.

^v1.33 jama Yakubaye - Israyilawu.

³⁵Malaiyaðe tiro: «Ruhu Alaye kəlanəmbo jəpciye kənduwo Mai Samemaye nia fofou gairo jannji. Adə nangaro tada tayir nilan tambidəa *Tada Alayelan bowojai. ³⁶Akko kəraminəm Alisabatu ye nankəmurjonjun curo ngojəna. Kamu rakce cambiwawo canidə, kərma curonju kəndawu arakkuyea. ³⁷None, awima Alaro tiyeri bawo!» ³⁸Merambe: «Wu kanji Kəmandeye. Kəla mananəmben wakkajo!» yeno. Daji malaiyaðe tia kolje sapkadan.

Kalmaram: Tada Alaye

Bargaande Isa Alaa Bawanjulan bowoyeno. Kəmande Ala ye Isa Almasiwudəa Tadanjulan bowoyeno. Nonowo, Aladə adamgəna gəni, tidə ruhu, maananjudə tiyinju bawo. Tambo Isayedə, kənduwo Ruhu Alaye fero kəlayakku kwa nojənniro jəpciye curo ngoje Isaa kembo. Adəgainin Isa kambo walyeno. Kam fi yaye dunia adən bawa adamgəna cədana, amma tambonju jauru ajabba nangaro Isa bawa adamgəna cədanni. Nawi Adamdə, Ala tia alakkeno, koro andi samma ye adamgəna ti gai, amma Bargaande Isa Alayen kadio. Adəma nangaro Isaa Tada Alayelan bowojai.

Nangi rəpta Merambe Alisabaturu

³⁹Yim anin Meram cije duwaduwan bəla cidi Yahudaye curo kauwa kura kurayen dəgana laaro leje ⁴⁰fado Jakariyayero ngaye Alisabaturu salamgeyeno. ⁴¹Alisabatu salammjudəa fangenniya, tada curonjuyedə moji kido. Ruhu Alaye Alisabaturu jəpciye ⁴²kowo dunoaro sapce: «Curo kamuwayen nima bargaa wo, tada curonəmbedə ye bargaa! ⁴³Koro awiro gəle Kəmande wuro ser sədde, har ya Kəmaniye naniro isidə? ⁴⁴Akko salamməmdəa fangekkəniyama, tada

curoniyedə karwukəjiro moji kido. ⁴⁵ Awo Kəmande niro wulnjəgənədə wakkajiro mərsanəmmədə, barganəm!» yeno.

Aiya Merambe

⁴⁶ Daji Merambe:

«Karwuni Kəmandea jajakci,

⁴⁷ roni Ala Njəkkayimanilan kəji fanji.

⁴⁸ Wu kanjinjudəa curo nantalaaniyen^w surune ngurnosəna.

Na adən fuwun am jaman sammaye wua bargaaan bowosai,

⁴⁹ Mai Kənduwoma ser kura wuro səddəna nangaro.

Cunju darajaa.

⁵⁰ «Jaman kureyen tai jaman ngusoro kanjimarınju am tia rijanaro fəlejiyi.

⁵¹ Kəmande mukkonjun kərmai fəleje, am karwunjan rokuraa tarjəna.

⁵² Maiyaso kərmailan cəsəye səlje, talaawaso yea darajaaro cədəna.

⁵³ Am kənanjaasoa awo ngəlan ambaje, gariwuwaso yea mukko dea dujəna.

⁵⁴ Kəmande kanjimarınju fəledu koljənni, kanjinju Israyilaa banajəgəna,

⁵⁵ amwurawande Nawi Ibrahim-a kaduwunju har abada-aro wuljəgənədə gai.»

⁵⁶ Meram fado Alisabatuyen kəndawu yakku gairo napkenniya, fannjuro wallada.

^w1.48 nantalaani - Ti talaa ye, kəlanjua awimaro ngojənni ye.

Tambo Nawi Yahayaye

⁵⁷ Alisabatu sanju njamboye kidənniya, tada kongwa kembo. ⁵⁸ Am fannjuye-a kəmaskiyanju-a ser kura Kəmande tiro cəddənədə fangeranniya, karwukəjinja tiro fəleyeyera. ⁵⁹ Kawu wuskua jama kajanjuro kadiranniya, tiro cu bawanju Jakariyaye njakko mayera, ⁶⁰ amma yanjuye: «A'a, tia Yahayalan bowojai,» yeno. ⁶¹ Tayiye tiro: «Wunduma curo kəramiyanəmben cu adəa bawo!» yera. ⁶² Daji muwamuwan bawanjuro cu fi tadadəro cakkiya cəraworo keworo. ⁶³ Jakariya allo cuwore tilan “Cunju Yahaya” ruwuyenniya, tayi samma ajapkerə. ⁶⁴ Sadəman Jakariya ci ye cuwande, təlamnju ye wuide, Alaa cungoriaro mana badiyeno. ⁶⁵ Daji kəmaskiyanja samma riyera, koro lawar adə cidinja Yahudiyaye kauwa kura kuraa samməro tatargaada. ⁶⁶ Jama adəa fanjana samma karwunjan rojana, amanjaro: «Tadaana adə, awiro gəle walji?» cani. Fagatto mukko Kəmandeyedə^x tilan kərga.

Nawinawi Jakariyaye

⁶⁷ Daji Ruhu Alaye Jakariyaro jəpɕiye nawinawi cəde:

⁶⁸ «Ala Kəma Israyilawuyedəa yungoriyo!

Nguwu jamanjuyero ngaye tayia merujəna,

⁶⁹ andiro curo kaduwu kanjinju Mai Daudayen

Njəkkayima kənduwoa galasaana.

⁷⁰ Kəmande kuren ci nawiyanju kərejənayen wuljənədə
gai,

⁷¹ mukko kələdowande-a waduwunde samma-ayen
samoye

⁷² amannju bargaa koljənnilan amwurawandero
kanjimərinju fəlejiyi.

⁷³ Akko kansi duwon bawande Nawi Ibrahimbo jəbbunədə:

⁷⁴ Mukko kəladowandeyen andia samoyiya, andi ye ridu bawoaro rangiye tia gaiye

⁷⁵ fuwunjun nanmumin-a jire-alan kawunde samman tiro ambətkəiye.

⁷⁶ «Ni ye tadanidə, nia nawi Mai Samemayen bowonjai.

Kəmadən fuwunno lenəme tiro jawal dabbargəmi,

⁷⁷ jamanjuro biwunja gawurduyen njəkkawodəa isanogəmi.

⁷⁸ Ala Kəmande kanjimərma ye, serma ye nangaro, cakke Nur Kudoma nandero samelan ise

⁷⁹ am duwu-a kaudi karmoye-alan dasaanadəa wassi, koro andiro jawal nanlewayedəa fəlesagai.»

⁸⁰ Adəgaima tadadə wuraji ye, Ruhu Alayen dunoaji ye, har yim jama Israyilayero fəledəgənarə karaan kərga.

Tambo Isaye

(Mat 1.18-25)

2¹ Jaman adən Kaisar^y Agustas wada ce am larduwanjuye sammaa komja yeno. ² Sa kom burwoye adəa cadidən, Kərinियus tima gomna cidi Siriyaye wo. ³ Daji am samma bəlanja bəlanjaro tayia komjaro leyerə. ⁴ Ngaima duwon Isuwu ye, ti kaduwu Mai Daudaye nangaro, bəla Najarat cidi Galileyelan cije bəla Mai Daudaye Baitalami cani cidi Yahudiyayedəro leji cəne ⁵ təmajinju Meram curoadəa ngoje tayia komjaro kallo leyerə. ⁶ Tayi Baitalamilan duwon, Merambe sanju njamboye kidənniya, ⁷ tada kongwa karuro kembo. Kusottoramnin^z na jəpturam cawandənni nangaro, Meram tia jenen kəleje curo kalwo kəmboram ləmannayen sənayeno.

^y2.1 Kaisar - Gomna kura Rombe.

^z2.7 kusottoram - Jaman adən na kusottorambədən amdə ye soro sameyelan, ləmannadə ye cidiyalan dasayi.

Səniya-a malaiyawa-a

⁸Cidi adən səniya laa karaan dasaana ləmannanja bune gurejai duwon, ⁹malaiya Kəmandeye laa tayiro fəlediye daraja Kəmandeye nur gai tayia wasse dirije kəlyenniya, tai dajane riyera. ¹⁰Amma malaiyadəye tayiro: «Bare rinuwwi, akko kawuri kəji nayiro wulnjagakki, kawuri duwon jama sammaye karwu kəjijiyidə. ¹¹Ku bəla Mai Daudayen Njəkkayimando tambəna. Tima Almasiwu Kəmadə wo! ¹²Akko awo nayiro naptu alamaye cədidə: Timal jenen kəleyada curo kalwo kəmboram ləmannayen bowada nagəwi,» yeno. ¹³Sadəman malaiyadəro malaiyawa kəriwuwu Kəmandeye kəldagane Alaa congorəne: ¹⁴«Samelan Alaro daraja tio, dunia yen am ngurnojənaro nanlewa jəpcuwo!» yera.

¹⁵Malaiyawadə tayia koljane samero walladaranniya, səniyadəye kattenjan: «Ciniyo Baitalamiro leniyo, awo wakkaje Kəmande andiro isanosaana adəa ruiyo!» yera. ¹⁶Daji duwaduwan lejane Meram-a Isuwu-a timal curo kalwo kəmboram ləmannayen bowadadə-aa nayeyera. ¹⁷Tia kerunniya, tayi ye awo malaiyadə kəla tadadəyen tayiro wuljəgənədə isanoyera. ¹⁸Am lawar səniyadə tayiro wuljaanədə fanjanadə nga ajəpkera. ¹⁹Meram ye awo ani sammaa karwunjun rojəna tayia takci kərga. ²⁰Daji awo malaiyadə tayiro wuljəgəna sammaa kalkallo fanjana ye caruna ye nangaro, səniyadə Alaa congorəne tiro daraja cadiaro karaanjaro walladara.

²¹Kawu mawua yim tadadəa kajaduye kidənniya, tiro cu Isa kesakko, cu duwon malaiyadə kawu yanju curo ngojiri wuljənədə.

Isaa Kəmandero saduwu

²² Kəla Attaura Nawi Musayen sanja tayirro walduye^a kidənnya, Isuwu-a Meram-a tadadəa ngojane Kəmandero saduwuro Jerujalemba kesado, ²³ Attauralan ruwuwadadə gai: «Tada kongwa karu tambəna nguson Kəmandeyero waljo!»[†] ²⁴ Koro sadaa yea kəla awo Attauralan wuldənadəyen kedo: «Bullam yindi bi tattawar sanana yindi.»[†]

²⁵ Sa adən Jerujalemlan kam laa mbeji, cunju Simiyon. Tidə jirema ye, adinma ye, sa simalo jama Israyilaye cinduyedəa gureji, koro Ruhu Alaye tilan kərga. ²⁶ Caman Ruhu Alayedə tiro Almasiwu Kəmandeyedəa curunni duwon nuiwawo wuljəgəna. ²⁷ Ngaima duwon Ruhu Alayedə Simiyonna cakke balballa Fado Alayero kərgawo. Isuwu-a Meram-a awo Attaura wuljənadəa dioro Isaa kewudənnya, ²⁸ Simiyon tia nganjiro ngoje Alaa cungere:

²⁹ «Kəmande, wuro wulsəgəmmadə gai,

kərma wu kanjinəmba kolsəne kəlewan nukko!

³⁰ Akko njəkkawonəm simmin rukkəna,

³¹ njəkkawo duwon fuwu jama duniaye sammayen
dabbarnəmmadə.

³² Adə jama kərdiyayero nur Alaye njukkudoma ye,
jamanəm Israyilawuyero daraja njoma ye,» yeno.

³³ Bawanju-a yanju-a awo kəlanjun wuljənadəa fangeranniya, ajapkerə. ³⁴ Simiyon tayiro bargə dəpəciye Merambo: «Akko Ala kədarjəna tada adə nangaro curo jama Israyilawuyen am kada ye cijai, kada ye casuri. Ti naptu

^a2.22 sanja tayirro walduye - Tada tambənaye kawu fidewua, ya nguson Fado Alayero leje sadaa cədi.

[†]2.23 NL 13.2, 12 [†]2.24 Lew 12.6-8

alama waadaye cædi, ³⁵karwu am kadayen gæraada federo culuworo. Nidæ ye, kashagar karwunæm sukci,» yeno.

³⁶Nadæn nawi kamuye laa ye mbeji, cunju Hannatu. Ti fero Fanuwelle ye, kaduwu Asherre ye. Kawu ngæwu juwuna, kælajakun kwanju-a rokko kærwu tulturro napkenniya, ³⁷kwadæ bawoyeno, ngawo adæyen runju napce, har kærwu fiskun lukko dewun kiwando. Ngaltema Fado Alayedæa koljænni, asem-a moduwa-a cædilan bune-a kausu-a Alaa ambæcciyi kærga. ³⁸Sa adæn Hannatu ye ise Alaro ardije kæla tadadæyen am duwon Jerujalem merudu gurejai sammaro mana kiddo.

³⁹Daji kæla wada Kæmandeyen awo sammaa kedænnya, Isuwu-a Meram-a bælænja Najaratte cidi Galilejero walladara. ⁴⁰Adægaima tadadæ wuraji ye, dunoaji ye, jauru rashiduji ye, koro barga Alaye tilan kærga.

Isa kærwu mewun yindinna Fado Alayen

⁴¹Saa nguson Isaye bawanju-a yanju-a Jerujalembo sala Laya Njækkayirambero lejai. ⁴²Ngai duwon Isa kærwunju mewun yindin^b kidænnya, kæla adayen kallo saladæro leyera. ⁴³Ngawo sala kojænayen, fadoro wal dai duwon, nojannilan tada Isadæ Jerujalemnin napkeno. ⁴⁴Ti dawu jamadæyen cane ledu kawu falle kedænnya, curo kæramiyanja-a sawawanja-ayen tia madu badiyera. ⁴⁵Cawandænnidæ, Jerujalembo tia maduro walladara.

⁴⁶Ngawo kawu yakkuyen Isa Fado Alayen dawu malæmbayen napkada tayia kærænji ye, cuwori ye nayeyera. ⁴⁷Am tia kærændu cadi samma kæla hangalkæjinju-a jaawunju-ayen ajapcana. ⁴⁸Bawanju-a yanju-a tia kerunnya, jauru ajapcane yanjuye tiro: «Tadani, awiro adæa andiro seddæm? Wu-a bawanæm-a hangalnde nga cijæna nia manjiye,» yeno. ⁴⁹Isaye tayiro: «Awiro wua masew? Fado

^b2.42 Isa kærwunju mewun yindin - Kæla ada salayedæn kærwu adæman jairo yaudiyaye samma rakcane ibada dio badiyera.

Bawaniyedən naptudə wuro wajipdəro nonuwwi wa?» yeno.
⁵⁰ Amma mananju adəa asujanni.

⁵¹ Daji Isa tayia jəgane kallo bəla Najarattero waldane mananja ngoji kərga. Yanju awo ani sammaa karwunjun royeno. ⁵² Adəgaima Isa wuraji ye, rashiduji ye, na Alaye-a ambe-an ardiya cuwandi ye kərga.

DABBARDA KIDA ISAYE

Nawi Yahayaye Isaro jawal dabbarduwu

(*Mat 3.1-12; Mar 1.1-8; Yah 1.19-28*)

3¹ Nodo Kaiser^c Tiberiyasse saa kənmewu wuria Buntus Bilatus gomna cidi Yahudiyaye, Hirudus ye mai Galileye, awanjugəna Filibus ye mai cidi Ituriyaye-a Tarakunitisse-aye, Lisaniyas ye mai Abileneye, ²koro Annas-a Kaifas-a ye wurawa řimannaye. Jaman adən mana Alaye karaan Nawi Yahaya tada Jakariyayero jəpkeyeno. ³ Daji Yahaya cidi bərəm Jordaniye sammaa jəgane jamaro kawuri cədde kasala tuwaye biwuwa gawurduye wormaji kərga. ⁴ Adəgaima awo Nawi Ishaya curo kitawunjuyen ruwujənadə wakkayeno. Tiye:

«Karaan kam laa kowo sapce:

“Kəmandero jawal dabbargənowo,
 koduramnju cəkko dewo!

⁵ Ngorso rəpkadaro walja,
 kəri-a kau-aso ye sanaadaro walja.
 Jawal kəriyadaso cəkko walja,
 batti ye tassa.

^c3.1 Kaiser - Gomna kura Rombe.

⁶Ngainin adamgəna samma njəkkawo Alayedəa carui,”
cəne wormaji.» †

⁷Jama kada na Yahayayero tayiro kasala tuwaye cəddoro isai duwon, Yahayaye tayiro: «Nayi kaduwu fusiyaeso! Wundu nayia ajawu isidəro kasoworo galanja? ⁸Awo tuwa jireye fəlejiyisoa dewo! Bare karwundon: “Andi kaduwu Nawi Ibrahimbe,” wulluwwi. Nayiro wulnjagakki, Alaye kənduwonju dongur kauye anilan Nawi Ibrahimbo kaduwu alaktuwuye mbeji. ⁹Akko kərmamaro bewodə fərdu kəskayen gənaada. Kəska fi duwon tada ngəla cakkiwawodəa caljane kannuro fijagai,» yeno.

¹⁰Daji jama captanadəye tiro: «Awi gəle diye?» cane tia keworo. ¹¹Yahayaye tayiro: «Kam nanjun gəmajə yindiadə kam cədanniro fal co, koro kam nanjun kəmboadə ye ngai cədo!» yeno. ¹²Akki mowomaso ye tayiro kasala tuwaye cəddoro nanjuro isane tiro: «Sayinna, awi gəle diye?» cane tia keworo. ¹³Tayiro: «Bare awo wowom wulnjaanadəa kojənarə mowuwwi!» yeno. ¹⁴Koro sojiya ye tiro: «Andi nda, awi gəle diye?» cane tia keworənniya, tayiro: «Bare dunon bi jirenambun wuri kambe mowuwwi, amma kəla biyandoyen danowo!» yeno.

¹⁵Jamadə təmanjaa karwunjan Yahayama wa Almasiwudə woro cawori duwon, ¹⁶Yahayaye tayi sammaro: «Wu ingilan nayiro kasala ngeddəkko, amma kam laa wua kənduwon kosəna je sunonjuye wuiduma tikkəni isi. Tidə Ruhu Alaye-a kannu-alan nayiro kasala njaddi. ¹⁷Akko mukkonjun kəmo laladuramba na wasturamnjuyero ise algama-a kalari-a firji. Algamanjudəa culore bəralan gənaji, amma kalariidəa kannu təmmaro nuiwawolan warji,» yeno. ¹⁸Adəgaima mana kadan Yahaya jamadəa galaje tayiro kawuri kəji Alayedəa wulyeyeno.

†3.4-6 Ish 40.3-5

¹⁹Calan Yahaya Mai Hirudusso kamu yanjugənyaye Ya Hirudiyaa kamuro cəmowona-a awo diwi kada cədənədə-a nangaro jəkkədəna. ²⁰Daji Mai Hirudus biwunjuro biwu gade cərgane Yahayaa kosoro kekko.

Ruhu Alaye Isaro jəptuwu

(Mat 3.13-17; Mar 1.9-11)

²¹Jaman Nawi Yahaya jama sammaro kasala tuwaye cəddidən, Isa yero kasala kiddo. Daji Isa moduwa cədi duwon, same farakko fərəmdə ²²Ruhu Alaye alama bullam gai tiro jəpciye samelan kowo nukce: «Nima Tadani wo, njəraakkəna. Niramnin jauro karwuni kəjjəna!» yeno.

Kaariya Isaye

(Mat 1.1-17)

²³Isa kərwunju fiakku gai duwon, kidanju badiyeno. Jamadə tia tada Isuwuyero ngoyera. Isuwudə tada Eliye, ²⁴Eli ye tada Mattaye, Matta ye tada Lewiye, Lewi ye tada Malkiye, Malki ye tada Jannaye, Janna ye tada Isuwuye, ²⁵Isuwu ye tada Mattatiyaye, Mattatiya ye tada Amosse, Amos ye tada Nahumbe, Nahum ye tada Esliye, Esli ye tada Naggaiye, ²⁶Naggai ye tada Maatte, Maat ye tada Mattatiyaye, Mattatiya ye tada Semeyinne, Semeyin ye tada Yosakke, Yosak ye tada Yodaye, ²⁷Yoda ye tada Yohanaye, Yohana ye tada Resaye, Resa ye tada Jorobabelle, Jorobabel ye tada Sheyaltiyelle, Sheyaltiyel ye tada Neriye, ²⁸Neri ye tada Malkiye, Malki ye tada Addiye, Addi ye tada Kosambe, Kosam ye tada Almadamaye, Almadama ye tada Yeriye, ²⁹Yeri ye tada Yushawuye, Yushawu ye tada Aliyejerre, Aliyejer ye tada Yerimaye, Yerima ye tada Mattaye, Matta ye tada Lewiye, ³⁰Lewi ye tada Simiyonne, Simiyon ye tada Yahudaye, Yahuda ye tada Isuwuye, Isuwu ye tada Jonamiye, Jonami ye tada Aliyakimbe, ³¹Aliyakim ye tada Malayaye, Malaya ye tada Mannaye, Manna ye tada Mattataye, Mattata

ye tada Natanne, Natan ye tada Mai Daudaye, ³²Mai Dauda ye tada Yisaiye, Yisai ye tada Abidaye, Abida ye tada Bowosse, Bowos ye tada Salmonne, Salmon ye tada Nashonne, ³³Nashon ye tada Aminadabbe, Aminadab ye tada Adaminne, Adamin ye tada Arambe, Aram ye tada Hesronne, Hesron ye tada Feresse, Feres ye tada Yahudaye, ³⁴Yahuda ye tada Yakubaye, Yakuba ye tada Isakuye, Isaku ye tada Nawi Ibrahimbe, Nawi Ibrahim ye tada Tarahuye, Tarahu ye tada Nahorre, ³⁵Nahor ye tada Serukke, Seruk ye tada Rewuye, Rewu ye tada Feleкке, Felek ye tada Abiruye, Abiru ye tada Shelaye, ³⁶Shela ye tada Kenanne, Kenan ye tada Arfajadde, Arfajad ye tada Samuye, Samu ye tada Nawi Nuhuye, Nawi Nuhu ye tada Lamekke, ³⁷Lamek ye tada Matusalembe, Matusalem ye tada Idərisaye, Idərisa ye tada Jaredde, Jared ye tada Mahalalelle, Mahalalél ye tada Kenanne, ³⁸Kenan ye tada Yenosse, Yenos ye tada Shituye, Shitu ye tada Nawi Adambe, Nawi Adam ye Alaye.

Yiwulisse Isaa jaraptu

(*Mat 4.1-11; Mar 1.12-13*)

4 ¹Ruhu Alaye Isalan dəgana duwon, Isa bərəm Jordaniye kolje Ruhu Alaye tia simojiye karaa dəřiro culuwe ²kawu fidewuro Yiwulis tia jarapci kərga. Yim anin Isa awima juwunni, ngawo adəyen kəna tia kida. ³Daji Yiwulisse tiro: «Ni Tada Alayea, dongur kauye adəro wulgəne kəmboro waljo!» yeno. ⁴Isaye: «A'a, kitawulan ruwuwada: “Kam kəmbo baslan gəni dəgai,»[†] yeno.

⁵Koro Yiwulis tia na tori laaro cade samdən tiro larduwa duniaye sammaa fəleyeyenniya, tiro: ⁶«Kənduwo-a daraja-a larduwa ani sammayedəa niro njikki. Awo ania wuro sadəna, wu ye kam raakkənaro tayia yikki. ⁷Wuro sujada səddəmia, ani samma kaanəmbo waljai,» yeno. ⁸Isaye: «A'a,

[†]4.4 SK 8.3

kitawulan ruuwada: “Ala Kəmandero sujada yidde, ti tilonjuro ambətkəgəne!”[†] yeno.

⁹Koro yaye Yiwulis tia Jerujalembo cade loiloiram Fado Alayen gənayenniya, tiro: «Ni Tada Alayea, na adən səktəne cidiro yukkure! ¹⁰Awoa kitawulan ruuwada: “Ala malaiyawanjuro wada ce nia njariwi,” ¹¹koro: “Nia mukkonjan kamnjagai bare sinəm kauro gəmdəgənniro,”[†] yeno. ¹²Isaye tiro kalakciye: «A’a, kitawu ye wuljəna: “Bare Ala Kəmandea rijamməmmi!”[†] yeno. ¹³Tia jarapce kerənniya, Yiwulis tia har sa gade laaro kolyeno.

KIDA ISAYE CIDI GALILEYEN

Isaye kidanju badidu

(*Mat 4.12-17; Mar 1.14-15*)

¹⁴Daji Isa kənduwo Ruhu Alayea cidi Galileyero wallada. Lawarnju ye lardu sammaro tatargaada. ¹⁵Dandal dandallo leje jamaa alamgenniya, wunduso tia jajakkeno.

Am bəla Najaratte Isaa wadu

(*Mat 13.53-58; Mar 6.1-6*)

¹⁶Ngai duwon Isa Najarat bəla wurajənədəro kadio. Kəla adanjuyen yim tustuyea dandallo ngaye jamadəro kəra njəddoro cije dayeno. ¹⁷Tiro kitawu Nawu Ishayaye cade kayenniya, na adə ruuwadadəa kiwando. Tiye:

¹⁸«Ruhu Kəmandeye wulan kərga,
tima kawuri kəji talaawaro wulgəkkoro
wua galasəna nangaro.

Am cadane kərearo waljanaro
nankam kəlaye cawandi,
kambuwa yero sim cawandi wulduwuro

[†]4.8 SK 6.13 [†]4.10-11 Jaw 91.11-12 [†]4.12 SK 6.16

wua sinodo.

Koro am curo jəktuyen dasaanaye asərnja jakturo wua sinodo.

¹⁹Ngaima “Sa ser Kəmandeye fandoye cədəna!” jamaro wulgəkke wormaduro kadikko,»[†] yeno.

²⁰Daji kitawudəa jakce kistuwumadəro kalakciye napkeno.^d Am samma dandaldən tiro sim fijaana duwon, ²¹tayiro: «Kuma awo kitawulan ruwuwada səmondon fanuwwa adə wakkajəna,» yeno. ²²Tayi samma kəla mana serra cinjun culuwuna adəyen ajapcane tia jajakcane amanjaro: «A! Kam attə tada Isuwuyedəma, gəna?» cani. ²³Daji Isaye tayiro: «Fagatto karau adəa sədduwe: “Karwunma, kəlanəm isangaane!” Koro wuro: “Awo ajabba ajabba bəрни Kafarnaamben dimma faniyenadəa bəlande yen de, ruiye!” nuwi. ²⁴Jiremaro nayiro wulnjagakki, nawi fimaa bəla wurajənalalan kasaccanni.

²⁵«Jiremaro nayiro wulnjagakki, kuren jaman Nawi Iliyayen lardu Israyilayen kamuwa kwa faccaanaa kada mbeji, koro kərwu yakku redaaro ingi duro waje lardu sammaro kəna kura kərgawo. ²⁶Adə yaye kamu kwa faccəgənaa laa bəla Sarepta lardu Sidonnedəro^e gənia, Ala Nawi Iliyaa na wundunjamayero cunodənni. ²⁷Koro jaman Nawi Iliyasayen lardu Israyilayen am barasua kada mbeji. Adə yaye Naaman kam lardu Siriyayea^f gənia, Nawi Iliyasa wundunjamaa isangajəgənni,» yeno. ²⁸Adəa fangeranniya, am dandalnin dasaana samma tiro fum gərgayeyera. ²⁹Cijane tia cadane ngawo bəlayero cattuluwe ci kau kura bəlanja

^d4.20 napkeno - Sayinna napcəna duwon, jamadəa alamdu badiji.

^e4.26 lardu Sidonne - Lardu yaudiyaye gəni, kərdiyaye.

^f4.27 lardu Siriyaye - Lardu kərdiyaye.

[†]4.18-19 Ish 61.1-2

kəladən garjanadəyero kesado. Nadən tia cidiyaro gəptuwu majai duwon, ³⁰ Isa dawunjayen reje koje leyeno.

Isaye kam karuwaa isangaduwu

(Mar 1.21-28)

³¹ Daji Isa bərni Kafarnaambe cidi Galileyero kadio. Yim tustuye kidənniya, dandallo ngaye jamaa alamdu badiyeno. ³² Jamadə alamdunjudəa ajapkerə, kənduwoaro manaji nangaro. ³³ Curo dandaldəyen karuwama laa mbeji, kamdə burwu dunoaro cakke: ³⁴ «A! Isa kam Najaratte, awi lambonəm andiro? Andia siduwuro wa kadim? Nia asunjəkkəna, nima Tayir Alayedə wo!»⁸ yeno. ³⁵ Amma Isa sedandəro jəkkade mana dapciye: «Cinəm jange kamdəa kolle luwe!» yeno. Sedandə kamdəa dawunjan cidiro yapkeyenniya, tia lorujənnin kolje kiluwo. ³⁶ Tayi samma ajapcane amanjaro: «Attə mana jiri fi? Kənduwoaro sedansoro wada ciya, caluwi!» canı. ³⁷ Lawar Isaye cididə ngaro tatargaada.

Isaye am ngəwua isangaduwu

(Mat 8.14-17; Mar 1.29-39)

³⁸ Isa dandaldən kiluwunniya, fado Simannero leyeno. Ya kəsai Simannedə dondi, kange tia jauro cədana. Daji Isaro lawarnju wulyeyeranniya, ³⁹ ise tiro ngujiye kangedəro kikkado. Kangedə tia kolje, ya kəsai ye sadəman cije tayia sosayeno.

⁴⁰ Kəngal kikkurunniya, amnja dondi kasuwa jiri jiri samma na Isayero kewudo. Wundunja yayero mukko gənajiye isangayeyeno. ⁴¹ Sedanna ye am ngəwun caluwe yiljaiaro: «A! Ni Tada Alaye!» canı. Amma Isa tayiro jəkkade manadu amarjəgənni, ti Almasiwuro nojana nangaro.

⁴² Wajənanjua suwa ləp Isa cije culuwe na wunduma baworo leyeno. Am ngəwu tia madaro keluwo.

§4.34 Tayir Alayedə - Biwubawoma, am gade-a gade.

Kewandänniya, bare tayia koljänniro tia roduro mayera. ⁴³ Amma Isaye tayiro: «Dole bəlawə gadero lekke kawuri kəji nodo bargaa Alayedəa wulgəkki. Adəma nangaro Ala wua sinodo,» yeno. ⁴⁴ Adəgaima cidi Yahudiyaye yen dandalnjan jamaro kawuri kəjidəa wulyeyeno.

Isaye fuwurawanju burwoyeyə bowodu

(Mat 4.18-22; Mar 1.16-20)

5 ¹ Yim laa Isa ci bərəm Genesaretten daada, am ngəwu ye mana Alaye fanduro gəgərəptagane tia kimiccagai ngai duwon, ² maara yindi ci ingidəyen tuwada kiro. Buni tawudə jəpcana, karenja buni taye tuldu cadi. ³ Daji Isa leje maara Simannedəro ngaye tiro: «Ci ingidəyen ganaro lene!» yeno. Ngai kidənniya, Isa ci maaradəyen napce koro yaye jamadəa alamdu badiyeno.

⁴ Mana cəde kerənniya, Simanno: «Maaradəa na kuruwuro yade, buni taramndo figənowo buni taiwo!» yeno. ⁵ Simanne tiro: «Maləm, bune farai ngənəptiye diyenason, awima taiyende! Amma wulsəgəmmadəro, buni taramdəa ingidəro figəkki,» yeno. ⁶ Fiyeyeranniya, buni kada kadami cadane, har buni taramnjadə kakamdu badiyeno. ⁷ Daji amanja maara toyedəa mukkon cəgapcane isa tayia banajaaro bowoyera. Isane maara yindi sammaa bunin kek casəmbəre, har maara yindiso ləpturo mayera.

⁸ Siman tiro Biturus canidə adəa kirunniya, fuwu Isayen tungurumje: «Kəma, marne nani kolle! Wu biwuma, diye!» yeno. ⁹ Awoa ti-a am rokkonjuyeyə-aso kəla buni ngəwu cadanadəyen ajapkera. ¹⁰ Koro sawawanju kidaye Yakuba-a Yahaya-a tadawa Jabadiye ye ajapkera. Daji Isaye Simanno: «Bare rinəmmi, kua adən fuwun kam tamaro walləmi!»^h yeno. ¹¹ Maaranja ci ingiyero kewudənniya, awonja sammaa koljane tia geya.

^h**5.10 kam tama** - Kam duwon am gadea Isaa gawuro waljaro majidə.

Isaye kam barasua isangaduwu

(*Mat 8.1-4; Mar 1.40-45*)

¹²Isa bəla laan duwon, kam laa tiyinju ngan barasua mbeji. Isaa kirunniya, fədəryero təmde tia lowoje: «Kəma, raammaa, rangəme wua isangasəgəme tayirro walləkki,» yeno. ¹³Isa mukko sajiye kamdəa leje: «Raakkəna, tayirro walle!» yeno. Sadəman barasudə tia kolyeno. ¹⁴Daji Isa tiro wada ce: «Bare wundumaro adəa wulgəmmi, amma lene řimandəro fəledəgəne. Tayirro walləmmadə, sadaa Nawi Musa wuljənadəa de, jamaro shedaro waljo!» yeno. ¹⁵Adəson lawar Isaye cayea kojənarə ndarasoro tatargaada. Am kada kadami tia kərəndu-a kasuwanjan ngadu-aro nanjuro capkadara. ¹⁶Amma Isa ngəwusoro karaa wunduma baworo leje moduwa cədi.

Isaye kam tiyinju nunaa isangaduwu

(*Mat 9.1-8; Mar 2.1-12*)

¹⁷Yim laa Isa fado laan jamaa alamdu cədi duwon, Farisawa-a maləmba Attauraye-a nadən napkada ye mbeji. Tayidə bəlawə samma cidi Galileye-a Yahudiyaye-a bərni Jerujalembe-alan isana, koro na Isayen kənduwo Kəmandeye am dondi isangaduwuye mbeji. ¹⁸Daji am laa kam tiyi nunaa kəla bənaramben ngojane kadira. Kamdəa cawude fuwu Isayen gənajai cane mayerason, ¹⁹jama captana nangaro rakcane nanjuro isaiwawodə, daji sorodəro jawane kajane kamdəa kəla bənaramnjuyen dawu jamayen fuwu Isayero sayeyera. ²⁰Isa kambərsenja kirunniya, kamdəro: «Kam, biwunəm gawurdəna,» yeno.

²¹Daji maləmba Attauraye-a Farisawa-adə karwunjan: «Wundu gəle kam Alaa gaskajəna attə? Ala gənia, wunduma kambo biwu gawurjiyi bawo, mare?» cani. ²²Amma Isa awo karwunjaye asuje tayiro: «Awiro karwundon ngai wulluwidə? ²³Ndaso gəle budu wo: “Biwunəm gawurdəna” wulduma

ra “Cine lene!” wulduma? ²⁴Nonowo, Tada Kambedəⁱ nanjun kənduwo biwu ambe dunialan gawurduye mbeji!» yeno. Daji kam tiyinju nunaadəro: «Niro wulnjəgəkki, cine bənaramməm ngone fannəmbo lene!» yeno. ²⁵Sadəman kamdə fuwu jamadəyen cije bənaramnju ngoje Alaa cungoriaro fannjuro leyeno. ²⁶Tayi samma jauru ajapcane rijane Alaa congorəne: «Ku awo ajabba ajabba ruiyena!» yera.

Isaye Lewia bowodu

(Mat 9.9-13; Mar 2.13-17)

²⁷Ngawo adəyen Isa culuwe akki mowoma laa cunju Lewi kidaramnju napkadaa kiro. Isaye tiro: «Wua səgai!» yenniya, ²⁸cije kare sammaa kolje tia giya.

²⁹Daji Lewi fannjun Isaro masəna kura dabbaryeyeno. Akki mowomaso-a am gadeso-a kada ye Isa-a fuwurawanju-a rokko masəna dioro napkera. ³⁰Farisawa-a maləmbanja Attauraye-a adəa kerunniya, karwunja waje fuwurawanjuro: «Awiro akki mowomaso-a biwuma gadeso-a rokko masəna diwidə?» yera. ³¹Isaye tayiro: «Kam dondi gənia, kam ngadə lowotor majiwawo. ³²Jiremasoa gəni, biwumasoa bowokke tuwa cadoro kadikko,» yeno.

Kambiwu kəla asemben

(Mat 9.14-17; Mar 2.18-22)

³³Am laaye Isaro: «Fuwurawa Nawi Yahayaye-a Farisawaye-a ngəwusoro asem^j cadai ye, moduwa cadai ye, amma kaanəm jawui ye, casai ye,» yera. ³⁴Isaye tayiro: «Mai larusaye dawunjan duwon, ngaladiyaa yakkuwe asem cadai wa? ³⁵A’a, amma sa ise mai larusayedəa dawunjan cattuluwiya, sa adən duwon asem cadai.»

ⁱ5.24 Tada Kambedə - Isa kəla Tada Kambədəyen manajiya, kəlanjuman manaji.

^j5.33 asem - Asem faral gəni, nafila.

³⁶ Koro walde tayiro misal adəa cədde: «Wunduma kajəmu bərin karje guntu ngoje kajəmu dinaro cukkududiwawo. Ngai cədia, kajəmu bərin ye kardəna, guntu bərin ye dinadəro candənni. ³⁷ Koro wunduma diben bərin ngoje satki dinaro fijiyiwawo. Ngai cədia, diben bərin də satkidəa falje^k cidiro fidiyi, satki ye bannadi. ³⁸ A'a, amso diben bərin dəa satki bərinno fijagai. ³⁹ Koro wunduma diben dina canadə bərin dəa majiwawo, tiye: “Diben dinadə kəji,” cəni nangaro.»

Isa kəma yim tustuye

(Mat 12.1-8; Mar 2.23-28)

6¹ Yim tustuyea laa Isa-a fuwurawanju-a kulo algamaye rejane kojai duwon, fuwurawadə kəla algamaye ficcane mukkonjan kəməssane ngəro badiyera. ² Farisawa laaye tayiro: «Awi nangaro awo yim tustuyea kəndoro haramdəa diwidə?» yera. ³ Isaye tayiro: «Sa Nawi Dauda-a amnju-a kəna fanjanadən, awo cədənadəa kitawulan kəranuwwi wa? ⁴ Curo Fado Alayero ngaye burodi sadaaye ngoje jəgəre amnju yero ce gewo. Rimannaro gənia, am gadero burodi sadaaye ngərodə haram!»[†] ⁵ Daji Isaye tayiro: «Tada Kambedə kəma yim tustuye, diye!» yeno.

Isaye kam mukkonju canaa isangaduwi

(Mat 12.9-14; Mar 3.1-6)

⁶ Koro yim tustuyea laa Isa dandallo ngaye jamaa alamdu badiyeno. Nadən kam laa mukkonju kəmboram canaa mbeji. ⁷ Maləmba Attauraye-a Farisawa-a Isaro ayau gənaduwi majai nangaro hangalnjayen tia ninijai, yim tustuyeaman kamdəa isangayeyenoaro. ⁸ Amma Isa awo karwunjaye asuje kam mukko canaadəro: «Cine dawunden dane!» yeno. Kamdə cije dayenniya, ⁹ Isaye jamadəro: «Nayia njaworəkki, yim

^k5.37 diben bərin də satkidəa falje - Diben bərin mojolje kuraro walji nangaro, satki dinadəa falji.

[†]6.4 1Sam 21.1-6

tustuyea ser dio ra niadiwi dioma halal wo? Ro kambe njækkawo ra ro tuluwoma halal wo?»¹⁰ Isa memejiaro tayi sammaa curui duwon, kamdæro: «Mukkonæm sane!» yeno. Sayenniya, mukkonju kælewa salairo walyeno.¹¹ Malæmba Attauraye-a Farisawa-a jauru gærgajane sawardane awo Isaro njæddoye mayera.

Isaye kængayamba mewun yindindæa galadu

(Mat 10.1-4; Mar 3.13-19)

¹²Yim anin Isa leje kæla kauyero juwane bune farai moduwa kido. ¹³Dunia wayenniya, fuwurawanjua bowoje curonjan mewun yindin kæreje tayia kængayambanjuro galayeno. ¹⁴Tayima Siman kam tiro cu Biturus cakkænadæ, yanjugæna Andarawus, Yakuba, Yahaya, Filibus, Bartolomi, ¹⁵Matiyu, Toma, Yakuba tada Alfawusse, Siman tiro kam lardunju rawoma canidæ, ¹⁶Yahusa tada Yakubaye, Yahusa Iskariyot kam fuwun aman bomaro waljænadæ.

Jawawi Isaye faya laan

(Mat 4.23-25; Mar 3.7-12)

¹⁷Isa kængayambanju-a rokko kaudælan jæpce faya laan na fuwurawanju kada captanalan dayeno. Koro jama gade jauru ngæwu bæni Jerujalembe-a lardu Yahudiyaye samma-a bæniya ci tekuye Tir so, Sidon so-alan ye ¹⁸mananju kærændu-a kasuwanjan ngadu-aro nanjuro kadira. Am duwon karuwa tayia basarjaidæ ngayera. ¹⁹Jama samma Isaa leduro mayera, dalilnjudæ kænduwo tiyinjun culuwe tayi sammaa isangajiyi nangaro.

*Barga-a kuttu-a**(Mat 5.3-12)*

²⁰ Daji Isa fuwurawanjua niniyenniya, tayiro:

«Bargando nayi talaawadə,¹
 nodo bargaa Alayedə nuwandodəro.

²¹ Bargando nayi kərma kənanoadə,
 fuwun kulluwidəro.

Bargando nayi kərma yiruwidə,
 fuwun kaasu diwidəro.

²² «Am Tada Kambedə nangaro nayia wanjane dunjane raranjane diwindo wuljaiya, bargando! ²³ Sa adən kəji fanowo, bikke ye farnowo, dalilnjudə samelan mukowando jauru ngəwu nangaro. Nonowo, adəgaiman amwurawanja kureyeso nawiyo keddə.

²⁴ «Kuttundo nayi gəriuwadə,
 nuwando dunialan fanduwwadəro.

²⁵ Kuttundo nayi kərma kulluwwadə,
 fuwun kəna fanuwidəro.

Kuttundo nayi kərma kaasu diwidə,
 fuwun karwukutta nayia njadane yiruwidəro.

²⁶ «Am samma ngəlando wuljaiya, kuttundo! Nonowo, adəgaiman amwurawanja kureyeso nawiya kattuwuyero keddə.

¹6.20 nayi talaawadə - Am duwon kəlanjaa awimaro ngojənni Alaa mərsajanadə.

*Kəladonəm rawo**(Mat 5.43-48)*

²⁷ «Amma nayi manani fanuwidəro wulnjagakki, kəladowandoa rawowo, waduwundoro ser yiddowo, ²⁸ am nayia baskunjanadəro barga dəpkənowo, koro am nayia basarnjanadə yero Alaa yukkorowo. ²⁹ Kam fərinəm marin bakcia, fəri faldə yea fəlegəne. Koro kam kalwunəm gari ngojia, bare gəmajədəa dapkəmmi. ³⁰ Wundu duwon njuworənadəro ye, koro kam karenəm ngojənadəro bare yukkorəmmi. ³¹ Jiri am nayiro njaddiya raawwadə gai, nayi ye tayiro yiddowo!

³² «Am nayia njaraanaa raawia, awi mukowaye diw? Biwumaso ye am tayia caraanadəa caraana. ³³ Am nayiro ser njaddiro ser yidduwia, awi mukowaye diw? Biwumaso ye ngai cadı. ³⁴ Am nayiro njakkarəmbiro kasu yiwia, awi mukowaye diw? Biwumaso ye tayiro kalkal kalakcaaro amanjaro kasu cadı. ³⁵ Amma nayidə, kəladowandoa rawowo, ser yiddowo, kasu yiwiya, bare awima fanduwiro təmanuwwi. Daji mukowando ngəwuro walje, nayi ye tadawa Mai Samemayero walluwi, dalilnjudə ti am kəladowa so, sernambuwu soye serma nangaro. ³⁶ Bawando kanjimarimadə gai, nayi ye amba njunonowo!»

*Bare wundumaro shara yidduwwi!**(Mat 7.1-6)*

³⁷ «Bare wundumaro shara yidduwwi,^m nayi yero shara njaddiwawo. Bare wundumaro ayau gənagəwwi, nayi yero ayau gənanjagaiwawo. Gawurnowo, nayi yea gawurnjai. ³⁸ Yowo, nayi yero njadi, jakka kek cəmbəərəna, har fidun fidi gairo nayiro njadi. Jiri ambo ngalgəwidə gai, nayi yero ngalnjagai.»

^m6.37 **Bare wundumaro shara yidduwwi** - Bare kəlandoa sharawu am gadəyero ngonuwwi.

³⁹ Daji Isa tayiro misal adəa ce: «Kambu kambu kamanjua jeji wa? Tayi yindi samma bəlaaro casukkuri, mare? ⁴⁰ Fuwura maləmnjua kojənni. Amma fuwura fi yaye ngəlaro alamgado waljiya, maləmnju gairo walji.

⁴¹ «Awiro kaləm sim kamanəmben rumi duwon, karjəm curo simməmben asunəmbawodə? ⁴² Akko ni simməmlan karjəmbadə, awiawin gəle kamanəmbə: “Sawani, kolle kaləm simməmbedəa tuluwukke,” nəmi? Mənafək! Karjəm simməmbedəa tuluwumiya duwon, daji ngəlaro rume kaləm sim kamanəmbedəa tuluwumi.

Kəska-a tadanju-a

(Mat 7.15-20; 12.33-37)

⁴³ «Kəska ngəla tada diwi cakkiwawo, koro kəska diwi ye tada ngəla cakkiwawo. ⁴⁴ Kəska fi yaye tadanjuln asudi. Tarmu kolollan cadoriwawo, koro inab ye coccəfilan njakcawawo. ⁴⁵ Kam ngəladə awo ngəla karwunjulan dəgana nangaro ngəla cədi, koro kam diwidə ye awo diwi karwunjulan dəgana nangaro diwi cədi. Adəgaima awo karwulan dəganadəmaa ci manaji.

Misal fado tandowu yindiye

(Mat 7.24-27)

⁴⁶ «Awiro wua Kəma, Kəmalan bowosuwi, amma awo wulləkkənadəa diwwawodə? ⁴⁷ Wundu duwon naniro ise manani fanje jəganamadə, nayiro camunonju fəlenjagakki. ⁴⁸ Ti alama kam soro cədandi cəne leje kuruwuro laje fərdudəa kəla kauyen gənajənadə gai. Ingi bərəmbe ngəwuje fala tarje sorodəa babakkenniya, wurjənni, dalilnjudə sorodə ngəlaro tədandəna nangaro. ⁴⁹ Amma kam duwon manani fanjəna jəgannimadə, ti alama kam soro fərdū bawo cidilan cədandənadə gai. Ingi bərəmbe ngəwuje fala tarje sorodəa bakkenniyama, wurgada. Wurdu sorodəye jauru diwi,» yeno Isaye.

Isaye soji kura Rombeye kareya isangaduwu

(Mat 8.5-13; Yah 4.43-54)

7¹ Isa mananju samma jamaro cædde kerænnya, bærni Kafarnaamero leyeno. ²Nadæn soji kura Rombe laa kareanju jaumaro cæraana dondi no cædi mbeji. ³Soji kuradæ lawar Isaye fangenniya, amwurawa yaudiyaye laaa nanjuro cunode tia lowoja iso kareanju isangajuwo yeno. ⁴Na Isayero kadiranniya, tia jauro lowojane: «Marne, adæa tiro yiddæmiya jussæna, ⁵daliljudæ jamande yaudidæa cæraana, har dandal andiro settando,» yera. ⁶Daji Isa tayi-a rokko leyeræ. Isa fadodæa karængenniya, soji kuradæ sawawanju laaa na Isayero cunode tiro: «Soji kuraye yeno: “Kæma, bare suwoldæmmi, nia fannin sawo tikkæni. ⁷Nanæmbo kændema ye tikkæni. Biya wada ye, kareani ngaji. ⁸Wudæ cidiya kænduwo amben kærgakko, færduni yen sojiya takkæna. Fælnjaro: ‘Lene!’ nækkiya, leji. Fal laaro: ‘Are!’ nækkiya, isi. Koro kareaniro: ‘Adæa de!’ nækkiya, cædi.”» ⁹Isa adæa fangenniya, ajapce suworde jama tia jagaidæro: «Nayiro wulnjagakki, curo jama Israyilawuyeman kambæse kura adæ gai fandækkæni!» ¹⁰Daji am soji kura cunodænadæ fadodæro walladaranniya, kareadæa kælewanju salai nayeyera.

Isaye tada kamu kwa faccægænaayea roaro kalaktu

¹¹Ngawo adæyen tussænni Isa bæla laa Nayin canidæro leyeno. Fuwurawanju-a am ngæwu-a ye tia casadduwe leyeræ. ¹²Ngaworam bælayedæa karænjana duwon, kam laa nuna ngojana kaurilaro casadi. Yanjudæ tada gade cædannni, kwanju ye faccægæna, koro jama kada bæladæye yadæa casadduwi. ¹³Kæmadæ tia kirunniya, njunoje tiro: «Bare yiræmmi!» yeno. ¹⁴Balangardæa karænje leje am tia ngojanadæ gæm dayera. Isaye: «Jairo, niro wulnjægækki, cine!» yenniya, ¹⁵kam nunadæ cije napce mana badiyeno. Daji Isa tia yanjuro kalakkeyeno. ¹⁶Am samma rijane Alaa congoræne: «Fagat,

nawi kura curonden culuwuna, Ala jamanjua banaduwuro isəna!» yera. ¹⁷Lawar Isaye adə cidi Yahudiyaye-a larduwa tia dirijane kəljana-a sammaro tatargaada.

Isa-a Nawi Yahaya Kasalama-a

(Mat 11.1-19)

¹⁸Fuwurawa Nawi Yahayaye awo ani sammaa tiro wulyeyera. Daji Yahaya curonjan yindi bowoje ¹⁹na Kəma Isayero koro adəa njəddoro kinodo: «Nima wa fuwun isimadə woⁿ ra gade gureniye?» ²⁰Na Isayero kadiranniya, tiro: «Yahaya Kasalama andia nanəmbo koro adəa njəddoro sanodo: “Nima wa fuwun isimadə wo ra gade gureniye?”» cane tia keworo. ²¹Sa adən Isa am kəndondia-a kasuwaa-a karuwaa-a kada isangajiyi, koro kambuwa ngəwua simbaro cədi. ²²Daji Isaye fuwurawa Yahayayero: «Waldənowo, awo ruwwa-a fanuwwa-aa Yahayaro wulğənowo: Kambuwa sim cawandi, ngurdiyaya ye sinjan lejai, am barasua ngajane tayirro waljai, muwaso ye fanjai, am sanuna roaro waljai, koro talaawa ye kawuri kəjidəa fanjai. ²³Barganju kam wu nangaro taljiwawodə!» yeno.

²⁴Fuwurawa Yahayayedə sapkadaranniya, Isa kəla Yahayayen jamadəro mana njəddo badiyeno. Tiye: «Awi curo karaayen kuroro leyew? Ngəlei laa kanji kanjiro karuwaye cakke moji cədi wa? ²⁵A’a. Awi gəle kuroro leyew? Kam kajəmu shawa cakkənaa wa? A’a, am kajəmu shawa casakke curo larasuyen dasaanadə mairilan kasarga. ²⁶To, awi gəle kuroro leyew? Nawia wa? Aaa, nayiro wulnjagakki, nawimaa kojəna. ²⁷Tima kam duwon kəlanjun kitawulan adə ruwuwadadə: “Nin fuwunno kəngayammi nodəkke niro jawalnəm cassai.”† ²⁸Nayiro wulnjagakki, curo kam kamulan tambəna sammayen wunduma Yahayaa

ⁿ7.19 nima wa fuwun isimadə wo - Almasiwu Alaye.

†7.27 Mal 3.1

kojəna bawo. Amma curo nodo bargaa Alayen təngəridə tia kojəna.»²⁹ (Jama samma akki mowomason kundenna caman kawuri Yahayaye fanjanadə, Alaa jiremaro asujane kasaccane tayiro kasala tuwaye kiddo.³⁰ Amma Farisawa-a maləmba Attauraye-a awo Ala tayiro niajəgənədə wəjane kasala tuwaye Yahayayedə kasaccanni.)

³¹ «Wundusoro am jaman adəyedə rattalgəkki? Awi gəle tayi-a camun wo? ³² Tayi alama yalla ci kasuwuyen napkada kowo sapcane amanjaro: “Algaita nayiro funjagaiyena duwon, bikke randuwwi. Koro so lagaranne diyena duwon, yiruwwi,” cani gai. ³³ To, Yahaya Kasalama ise burodi ye juwunni, diben ye canni, “Ti karuwama!” yew. ³⁴ Koro Tada Kambədə ise juwui, cai, “Akko kəmboma, kənjama, sawa akki mowomaso-a biwumaso-aye!” yew. ³⁵ Amma nanrashidudə kəndonju ngan asudi.»

Isaye kamuro biwunju gawurduwu

³⁶ Farisa laa Isaa masəna dioro doyyəniya, Isa fannjuro ngaye masənaro napkeno. ³⁷ Bəladən kamu biwuma laa mbeji. Isa fado Farisadəyen masəna cədiro fangenniya, səndal curonjun kawudi tamanna ngoje ise ³⁸ ngawo Isayen dajə ciriaro si Isayero simalo kokoljiye kanduri kəlanjuyen cinje ka cinjuye gənajiye kawudidə fijiye samgeyeno. ³⁹ Adə kirunniya, Farisa Isaa dojnədə karwunjun: «Ca kam adə nawia, kamu tia lejidə biwumaro noji,» yeno. ⁴⁰ Isaye tiro kalakciye: «Siman, awo laa niro wulnjəgəkkiya, raakkəna,» yenniya, tiye: «Sayinna, wulle!» yeno. ⁴¹ Isaye: «Am yindi kam laayen wuri tagariyera. Faldə kasuro dinariyus^o yer uwu ngoyeno, faldə ye dinariyus fiwu ngoyeno. ⁴² Cawande carəmbənnidə, kamdə kasudə tayi yindi sammaro wayeyeno. Wundunja gəle tia jaumaro cərayi?» cəne tia kiworo. ⁴³ Simanne: «Təmanidən kam tiro ngəwu wəjəgənədəma,» yenniya, Isaye: «Jire wulləm,»

^o7.41 dinariyus - Dinariyus faldə alwasi kida kawu falle.

yeno. ⁴⁴Daji Isa kanji kamudayero suworde Simanno: «Kamu adəa rumma, gəna? Fannəmbo ngaakkənadən, ingi si tuldaye sukkudəmmi, amma kamu adə simalonju siniro kokoljiye kanduri kəlanjuyelan cingeno. ⁴⁵Feriniro ka cinəmbe gənaame kaptuwu darajaa ye səddəmmi, amma ngaakkənaman, ti wuro sinilan lewa darajaye njəddo koljənni. ⁴⁶Ni kəlaniro kəndawu jaitunnema figəmmi, amma ti siniro kawudi tamanna fijiye samgeyeno. ⁴⁷Adə nangaro niro wulnjəgəkki, biwunju ngəwu gawurdənarə kərawo kura wuro fəlesəgəna, amma kam biwu ganaa gawurdənədə kərawo ganama fəlejiyi.» ⁴⁸Daji Isaye kamudəro: «Biwunəm gawurdəna,» yeno. ⁴⁹Am masəna dioro ti-a kallo napcanadəye amanjaro: «Wundu kam biwu gawurduma attə?» yera. ⁵⁰Daji Isaye kamudəro: «Kambərsənəm nangaro njəkkawo fandəmma, kəlewan lene!» yeno.

Kamuwa laa njadduwowu Isaye

8¹Ngawo adəyen tussənni Isa bəla kuran ganansoa jəgane jamaro kawuri kəji nodo bargaa Alaye wulyeyeno. Fuwurawanju mewun yindində-a ²kamuwa laa karuwa so, kasuwa son isangajəgəna-a tia kesadduwo. Kamuwadə tayima Meram kamu tilan sedan tulur caluwuna tia Magdalan bowojai-a ³Yanna kamu Ba Kuja cuwuramma Mai Hirudusse-a Susanna-a kamu gade ngəwu-a. Koro kamuwa laa gade ngəwu kəndanjalan Isa-a fuwurawanju-aa banajagai kasarga.

Misal kasuni jəjərdumaye

(Mat 13.1-9; Mar 4.1-9)

⁴Am kada kadami bəla bəlan isai duwon, jama ngəwu na Isayen capkadaranniya, tayiro misal adəa wulyeyeno. ⁵Tiye: «Kam laa kuloro algama jəjərduro kiluwo. Jəjərji ngai duwon, kasuni laa jawalnin fiyada. Daji am koduwu guguwaccane

ngudowa isane cotto gewo. ⁶ Kasuni laa ye na kau kauan fiyada. Riyenniya, noso nambu nangaro řimje ngamgeno. ⁷ Kasuni laa ye na ngiwian fiyada. Ngiwidə ti-a kallo řije algamadəa kimitkeyeno. ⁸ Amma kasuni laadə ye na katti ngəlaan fiyadanniya, řije tada mia mia kekko,» yeno. Isa adəa wulyenniya, kowo sapce: «Kam səmonjuamadə fanjo!» yeno.

Dalil Isaye ambo misalnin manaduwaye

(*Mat 13.10-17; Mar 4.10-12*)

⁹ Fuwurawanju maana misal adəyedəa keworənniya, ¹⁰ Isaye: «Nayiro asər nodo bargaa Alaye noduro amardəgəna, amma am gadesodəro misalnin wuldiyi. Ngaima: “Caruima, asujaiwawo. Fanjaima, cariwawo.”†

Maana misal kasuni jəjərdumaye

(*Mat 13.18-23; Mar 4.13-20*)

¹¹ «Akko maana misaldəye: Kasunidə mana Alaye. ¹² Kasuni kəla jawallen fidanasodə, tayima am manadəa fanjana duwon, bare kasaccane njəkkawo cawandənniro, Yiwulis ise manadəa karwunjan cuttuluwidə wo. ¹³ Kasuni na kauan fidanasodə, tayima am manadəa fanjaiya, karwu kəjiaro camoyidə wo. Amma tayilan fərdu bawo nangaro, kawu ganaro kasaccai yaye, kəla manadəyen kuttu casaiya, wajane koljai. ¹⁴ Kasuni na ngiwian fidanasodə, tayima am manadəa fanjana duwon, karwungai dio so, arsiyi mangardu so, duniaaram so karwunjaro ngasaane kun barin manadəa kəpcane tayiro faidajiyiwawodə wo. ¹⁵ Amma kasuni na katti ngəlaan fidanasodə, tayima am manadəa fanjane ngojane karwunja ngəlan rojana tayiro faidajiyi, kanadin nema laa casakkidə wo.

†8.10 Ish 6.9

Misal fatəlaye

(Mar 4.21-25)

¹⁶ «Wunduma fatəla wasse kəmon təmjiwawo bi cidiya dəgəllen gənajiwawo. Kam fatəla wassiya, am ngasayidə nurdəa caroro tia kəla gənaduramnjuyen gənaji. ¹⁷ Awima gəraada federo culuwawodə bawo, koro awima asərre isanodiwawodə ye bawo. ¹⁸ Adə nangaro jiri manani fanuwiro hangal gənanowo! Kam nanjun awoamadə,^p tiro casargai, amma kam nanjun bawomadə,^q awo cədana təmajənədəmaa tilan camoyi,» yeno.

Isaye yanju-a yanjugənaso-a

(Mat 12.46-50; Mar 3.31-35)

¹⁹ Daji Isaye yanju-a yanjugənaso-a nanjuro kadira, amma jama ngəwu nangaro rakcane tia gərejanni. ²⁰ Am laaye tiro: «Yanəm-a yanəmgənaso-a deyan daada nia manjai,» yeranniya, ²¹ Isaye tayiro: «Nonowo, yani-a yanigənaso-adə,^r tayima am mana Alaye fanjane jagaidə wo!» yeno.

Kənduwo Isaye kəla karuwa-a cambaldu ingiye-ayen

(Mat 8.23-27; Mar 4.35-41)

²² Yim laa Isa fuwurawanju-a rokko curo maarayero ngasaane tayiro: «Leniyo bərəmdəa falliyo ci ingiye todəro koniyo!» cəne ledu badiyera. ²³ Lejai duwon, kənəm Isaa ngoyeno. Daji karuwa dunoa cije ingi maaradəa ləptu maje, har masiwa tayia fando karəngeno. ²⁴ Fuwurawadə isane tia kənəmnin kesangəranniya, tiro: «Maləm, maləm,

P8.18 kam nanjun awoamadə - Kam mana Isaye fanjidə, nodunju cərgane caye kojənarə asuji.

Q8.18 kam nanjun bawomadə - Kam mana Isaye fanjiwawodə, nodunju ganadəmaa tilan camoyi.

r8.21 yani-a yanigənaso-a - Na Alayen nankəramidə buye gəni, Ala-a Almasiwunju-aa kasattuye.

nuiye!» yera. Isa cije karuwadə-a cambaldu ingiyedə-aro kikkadənniya, dajane dunia gəmbo walyeno. ²⁵ Daji Isaye tayiro: «Nda kambərsendodə?» yeno. Fuwurawanjudə rijane ajapcane amanjaro: «A! Wundu gəle kam attə? Karuwa-a ingi-amaro wada ciya, jagai!» yera.

Kənduwo Isaye kəla sedannayen

(Mat 8.28-34; Mar 5.1-20)

²⁶ Daji Isa-a fuwurawanju-a bərəmdəa faljane kojane cidi Gərasawuye fuwu cidi Galilejero kadira. ²⁷ Isa maaradəlan jəpkenniyama, karuwama laa bəladən ise tia kapkeyeno. Tussəna kamdə kajəmu ye lujənni, fado yen napcənni, kaurilalan kərga.

²⁸ Kamdə Isaa kirunniya, burwu cakke fuwunjun tungurumje nguje dunonjuro yilje: «Awi lambonəm wuro, Isa Tada Ala Mai Samemayedə? Lowonjəkkəna, bare wuro ajawu gənasəgəmmi!» yeno. ²⁹ Adəa wuldunjudə, Isa burwoje sedandəro wada ce kamdəa koljo culuwo cəna nangaro. Calan ngəwuro sedandə kamdəa cədana. Mukkonju-a sinju-a sargasolan tasakkerəna yaye, tayia tən kakamje sedandə tia karaaro cuttuluwi. ³⁰ Daji Isaye tiro: «Wundu cunəm?» cəne kiworənniya, tiye: «Kəwu Sojiyaye,»^s yeno, sedan kada tiro ngasaana nangaro. ³¹ Bare tayia na ajawuyedəro dujəgənniro sedannadə Isaa lowoyera. ³² Nadən alade kada kəla kau kuruwuyen newo cadi ye mbeji. Koro sedannadə Isaa lowojane tayia koljo curo aladeyadəyero ngasaworo. Tayiro amarjiye ³³ kamdən caluwe curo aladeyadəyero kasargawo. Daji aladeyadə ngərəmjane kaulan jəpcane bərəmdəro fidagane ingiye ngoje kasuno.

³⁴ Səniya aladeyayedə awo wakkajənədəa kerunniya, cagase lejane bəladə-a karaanju-alan lawardəa ambo wulyeyera. ³⁵ Daji amdə ye awo wakkajənədəa kuroro

^s8.30 Kəwu Sojiyaye - Soji dəwu arakku gai.

keluwo. Na Isayero isane kam duwon tilan sedanna caluwunadə kajəmunju ye lujəna, hangalnju ye kalkaljəna fuwu Isayen napkada nayeyeranniya, riyera. ³⁶ Am lamar adəa carunadə jiri karuwamadə nanlewa cuwandənadəa tayiro wulyeyera. ³⁷ Karwunja jauro kamdəna nangaro, am cidi Gərasawuye samma Isa cidinja koljoro tia lowoyera. Daji ci bərambe todəro walduro Isa maaradəro kərgawo. ³⁸ Kam tilan sedanna caluwunadə ye Isaa lowoje kasacco rokko leja yeno. Amma Isa tia salamje: ³⁹ «Waldəne fannəmbo, ser kura Ala niro njeđđənadəa tayiro satkəgəne!» yeno. Daji kamdə leje bəlanja sammalan ser kura Isa tiro cəddənadəa ambo wulyeyeno.

Kənduwo Isaye kəla kəndondi-a karmo-ayen

(Mat 9.18-26; Mar 5.21-43)

⁴⁰ Isa cidi Galileyero walladanniya, jamadə cijane mukko yindin tia kemowo, tayi samma tia gurejai nangaro. ⁴¹ Daji kura dandalle laa cunju Jairus na Isayero ise fuwunjun tungurumje fannjuoro isoro tia jauro lowoyeno, ⁴² dalilnjudə feronju tok tilo kərwu mewun yindinna gai no cədi nangaro. Isa ledu cədi duwon, jamadə jauro tiro kəkəldagane tia gəgərəpkeyera.

⁴³ Kamu laa ye nadən mbeji, kərwu mewun yindinno bu fidanju^t dajənni. Koro kəndanju sammaa karwunmasoyen cuwatkəna yaye, wunduma tia rakce isangajəgənni. ⁴⁴ Daji kamudə ise ngawo Isayen susuje ci kalwunjuyedəa leyeno. Sadəman bu fidanju dayeno. ⁴⁵ Isaye: «Wundu wua leso?» cəne kiworo. Wundu yaye ti gəni yenniya, Biturusse: «Maləm, jamadə nia dirinjane kəlnjana gəgərəmnjagai, diye!» yeno. ⁴⁶ Amma Isaye: «Kam laa wua lesəna, kənduwo wulan culuwunaro asukkəna,» yeno. ⁴⁷ Kamudə rakce gərədiwaworo kirunniya, lolojiaro ise fuwunjun tungurumje tiro fuwu jama sammayen dalil tia lejəna-a jiri nanlewa

^t8.43 bu fidanju - Salanambu.

sadəman cuwandəna-adəa wulyeyeno. ⁴⁸ Isaye tiro: «Feroni, kambərsenəm nangaro njəkkawo fandəmma! Kələwan lene!» yeno.

⁴⁹ Isa manaji ngai duwon, kam laa fado Jairussen ise tiro: «Feronəm bawojəna, bare gadero maləmdəa suwolləmmi,» yeno. ⁵⁰ Amma Isa adəa fangenniya, tiro: «Bare rinəmmi, biya yasarai, ngaji,» yeno. ⁵¹ Fadodəro kadiranniya, Isaye Biturus-a Yahaya-a Yakuba-a ferodəye bawa-a ya-a ani gənia, bare wunduma ti-a rokko ngaanni yeno. ⁵² Sa adən am samma kəla ferodəyen karwukuttaro casiri. Daji Isaye tayiro: «Bare yiruwwi. Ferodə bawojənni, kənəm cədi,» yeno. ⁵³ Amma ferodə nuna nojanadəro, tia rujane tiro kaasu keddo. ⁵⁴ Daji ferodəa mukkoyen cədane kowo sapce: «Feroma, cine!» yeno. ⁵⁵ Ferodə ro cuwande sadəman ciyeno. Isaye awo kəmboye ferodəro cado yeno. ⁵⁶ Bawanju-a yanju-a jauru ajapkera. Amma Isa wada ce tayiro bare wundumaro awo wakkajənadəa wuljaganni yeno.

Isaye kəngayambanju mewun yindindəa nodo

(Mat 10.5-15; Mar 6.7-13)

9¹ Daji Isa mewun yindindəa bowoje tayiro kənduwo sedan sammaa dudaye-a am kasuwaa isangaduwwye-a ce ² tayiro leja kawuri kəji nodo bargaa Alaye jamaro wuljaa am dondi yea isangajaa yeno. ³ Tayiro: «Bəlawurodəro bare awima ngonuwwi: ka, bi ngərwu, bi kəmbo, bi wuri, bi gəmaje yindi. ⁴ Ndaran yaye fado ngawuwwadən nammowo, har kawu nadəa kolluwiro. ⁵ Amma ndaran yaye nayia njamowonnia, bəlanja kolluwiya, katti sindoye kagangowo, tayiro shedaro waljo!»^u yeno. ⁶ Adəgaima kəngayambanjudə saptane bəla bəlaro lejane kawuri kəji Alaye jamaro wulyeyera, koro ndarasolan am dondi isangayeyera.

^u9.5 katti sindoye kagangowo - Səmo kasta, maananjudə wowom Alayero tayia koljagai.

Mai Hirudusse hangal cidu

(Mat 14.1-12; Mar 6.14-29)

⁷Mai Hirudus awo wakkajəna sammaa fangenniya, hangalnju caa cijəna, dalilnjudə am laaye: «Yahaya Kasalama roaro walje cijo!» cani, ⁸laaye: «Nawi Iliya ambo walde fəleduwo!» cani, laaye: «Nawiya kureye falnja roaro walje cijo!» cani. ⁹Mai Hirudusse: «Wuma kəla Yahayayedəa kamməkko. Wundu gəle kam awo kada kəlanjun fakki attə?» yeno. Adəgaima Isaa kuroro maji.

Isaye am dəwu uwu ambadu

(Mat 14.13-21; Mar 6.30-44; Yah 6.1-15)

¹⁰Kəngayambadə walladaranniya, awo cadəna sammaa Isaro wulyeyera. Daji tayi runjaa ngoje karaa bəla laa Baitsaida canidəyero leyera. ¹¹Amma jama adəa asuyeranniya, tia geya. Isa jamadəa cəmoje tayiro mana kəla nodo bargaa Alayen wuljiye amnja dondidəa isangayeyeno. ¹²Dunia ləmdu badiyenniya, tayi mewun yindində isane tiro: «Na dəgaiyenadə karaa. Jamadəa salamme, bəladəya-a bəla-asoro leja bənaram-a kəmbo-a maja!» yera. ¹³Amma Isaye tayiro: «Nayima awo kəmboje tayiro yowo!» yeno. Tayiye: «A! Burodi uwu-a buni yindi-a gənia, awima gade taiyende. Leniye kəmbo jama ani sammaro yikkiwiye wa?» yera. ¹⁴Nadən kongwa alama dəwu uwu gai mbeji. Isaye fuwurawanjuro: «Jamadəa yakkowo, kəwu fiwu fiwuyero napca,» yeno. ¹⁵Adəgai cade am samma napkera. ¹⁶Daji burodi uwudə-a buni yindidə-a ngoje kəla samero sapce Alaro ardiyenniya, burodidəa fəsakce fuwurawanjuro ce fuwu jamadəyen gənayera. ¹⁷Tayi samma jawune kulyera. Fuwurawadə gaptowodəa capkeranniya, jowo mewun yindin kesəmbəro.

Biturusse Isama Almasiwu Alayedə woro asudu

(Mat 16.13-20; Mar 8.27-30)

¹⁸Yim laa Isa runju moduwa cədi, fuwurawanju ye rokkonjun duwon, tayiro: «Wunduro wua amsodə ngosera?» cəne tayia kiworo. ¹⁹Tayiye: «Am laa nima Yahaya Kasalama wo cani, laa ye Nawi Iliya cani, laa ye nawiya kureye falnja roaro waljo cani,» yera. ²⁰Daji Isa walde: «Nayidə, wunduro wua ngosew?» cəne tayia kiworənniya, Biturusse: «Nima Almasiwu Alayedə wo!» yeno. ²¹Amma Isa səmonja kasse tayiro wada ce bare wundumaro adəa wuljaganni yeno.

Isaye kəla karmonju-a cidunju-ayen wuldu

(Mat 16.21-28; Mar 8.31-9.1)

²²Koro Isa walde tayiro: «Ala kadarjəna Tada Kambedə kuttu tai daje cane amwurawa-a wurawa řimannaye-a maləmba Attauraye-a tia wajane roro ceyesi, koro kawu yakkua roaro walje ciji,» yeno.

²³Daji Isaye tayi sammaro: «Kam laa wua ga cəraanaa, mərədu kəlanjuye wajo wajisoro kəskanju karmoye^v ngojo wua səga. ²⁴Dalilnjudə wundu duwon ronju řiwo cəraanamadə ronjudəa cuwatki, amma kam duwon wu nangaro ronju cuwatkənamadə ronjudəa cəřiwi. ²⁵Kam dunia adə ngaa jəgande ronju asarjiya, nda riwanju? ²⁶Wundu duwon kəla wu-a manani-ayen nangujənamadə, Tada Kambedə ye darajanju-a daraja Bawadəye-a malaiyawanjuye-aa isiya, tia nanguji. ²⁷Jiremaro nayiro wulnjagakki, am laa na adən daada mbeji, kawu kawunja dajidəro, nodo bargaa Alaye carui,» yeno.

^v9.23 kəska karmoye - Kəska duwon tiro kam jajagane nuidə.

Isaye darajanjua fæledu

(*Mat 17.1-13; Mar 9.2-13*)

²⁸Ngawo Isa awo ania wuljənayen kawu wusku gaia, moduwa dioro cije Biturus-a Yahaya-a Yakuba-a ngoje kəla kau kuruwu laayero gewa. ²⁹Moduwa cədi duwon, alama fəkkanjuye falde kajəmunju ye bul fok tai daje yiyiljiro walyeno. ³⁰Sadəman am yindi Isa-a jandejai mbeji, tayima Nawi Musa-a Nawi Iliya-a. ³¹Jauro nurra fæledagane kəla karmo Isaye Jerujalemnin wakkajiyen manajai. ³²Biturus-a amanju-aa kənəm dama bawo ngojəna duwon, fayeranniya, Isaye darajanjudə-a am yindi nanjun daadadə-aa kero. ³³Sa am yindidə nanjun saptaidən, Biturusse Isaro: «Maləm, andi na adən mbejidə jauro ngəla. Kolle ngurwo yakku lammiyo: fal kaanəm, fal Nawi Musaye, fal ye Nawi Iliyaye,» yeno, amma awo wuljidəmaa nojənni. ³⁴Manaji ngai duwon, fofou ise tayia jakkeno. Fofou tayia jakcənaro kerunniya, riyera. ³⁵Daji curo fofoudəyən kowo nukce: «Adəma Tadani wo, tia kərenəkkəna. Mananju fanowo!» yeno. ³⁶Kowodə nəmgenniya, Isaa tilonju lon kero. Yim anin wundumaro awo carunadəa wuljaganni gəm napkera.

Isaye tada karuwaa isangaduwu

(*Mat 17.14-21; Mar 9.14-29*)

³⁷Wajənanjua Isa-a fuwurawanju yakkudə-a kaudən jəpkeranniya, am kada kadami nanjuro isane tia kapkeyera. ³⁸Daji curo jamadəyən kam laa kowo sapce: «Sayinna, nia lowonjəkkəna, tademia njunone! Ti gənia, gade takkəni. ³⁹Sedan tia cədaiya, sadəman burwu cakke cinju nga bilwua kar kar loloji. Tussənarə basarjənnia, tia koljiwawo. ⁴⁰Sedandəa dujaro fuwurawanəmba lowoyekkəniya, tayiro katkero,» yeno. ⁴¹Isaye tayiro: «Am jaman adəyeso kambərsenambuwwu karwu yeskadaa, har sawi gairo dawundon dəgakke nayia rannjakki?» yenniya, kamdərə:

«Tadanəm kude!» yeno. ⁴²Tadadə kənde cədi duwon, sedandə tia babakce cure fərdaktu badiyeno. Amma Isa sedandəro jəkkade tadadəa isangajiye bawanjuro kalakkeyeno. ⁴³Jama samma kənduwo Alayedəa jauro ajapkera.

Isaye walde kəla karmonju-a cidunju-ayen wuldu

(Mat 17.22-23; Mar 9.30-32)

Jamadə awo Isa cədi ngaa ajapcana duwon, Isaye fuwurawanjuro: ⁴⁴«Awo kərma wulnjagakkidəa ngəlaro kələndon taiwo, Tada Kambedəa mukko ambero sərəccagai,» yeno. ⁴⁵Amma fuwurawadə mana adəa asujanni, maananju tayiro gəraaada, koro kəla mana adəyen tia kororo riyera.

Wundunja kura wo?

(Mat 18.1-9; Mar 9.33-41)

⁴⁶Daji kattenjan kambiwu kəla wundunja kura woyen ciyeno. ⁴⁷Isa awo karwunjaye asuje tadaana laaa ngoje gərenjun isadajiye ⁴⁸tayiro: «Wundu duwon cunilan^w tada adəa cəmowonamadə, wumaa səməwo. Koro wundu duwon wua səməwonamadə, ti wua sunodənamadəa cəməwo. Awoa kam curondon ganadə, tima kura wo,» yeno.

⁴⁹Yahayaye Isaro: «Maləm, kam laa sedanso cunəmlan duji kiruiyendeya, andia saanni nangaro, tiro dapkeyeiye!» yeno. ⁵⁰Amma Isaye: «Bare tiro dapkəwwi, awoa kam lawalamando gənidə kaando,» yeno.

ISA KƏLA JAWAL JERUJALEMBEN

Am cidi Samariyaye Isaa saworo wadu

⁵¹Isaye sanju samero saptaye karəngenniya, nia Jerujalemba leduye tai daje ngoyeno. ⁵²Kəngayamba tin

^w**9.48 cunilan** - Isa nangaro.

fuwunno cunode tiro jəpturam dabbarduwuro lejane bəla laa cidi Samariyayero kasargawo. ⁵³ Amma Jerujalembo leji nangaro, am bəladəye tia saworo wayera.^x ⁵⁴ Fuwurawanju Yakuba-a Yahaya-a adəa kerunniya, tiro: «Kəma, wada yiye samelan kannu jəpce tayia juwuiya, raamma wa?» cane tia keworo. ⁵⁵ Amma Isa suworde tayiro kikkado. ⁵⁶ Daji bəla gadero koyera.

Isaa ga kəske gəni

(Mat 8.18-22)

⁵⁷ Jawalnin lejai ngai duwon, kam laaye Isaro: «Ndara lenəmi yaye nia njəgakki,» yeno. ⁵⁸ Isaye tiro: «Kəluwuso bəlaanja, ngudoso sameye ye fannjaa, amma Tada Kambədəye nanju tustuyema bawo,» yeno. ⁵⁹ Isaye kam laaro: «Wua səgai!» yenniya, kamdəye tiro: «Kəma, amarsəgəne lekke bawania sittərakkiya duwon,» yeno. ⁶⁰ Amma Isaye tiro: «Kolle am sanuna amanja sanunadəa sittərāja! Amma nidə, lene nodo bargaa Alayedəa ambo satkəgəne!» yeno. ⁶¹ Koro kam laaye Isaro: «Kəma, nia njəgakki, amma amarsəgəne lekke jamania alakəlewakkiya duwon,» yeno. ⁶² Daji Isaye tiro: «Kam barero ngujəna duwon ngawo curuimadə, nodo bargaa Alayedən faidanju bawo,» yeno.

Isaye fuwurawanjuye fitulur yindin nodo

10¹ Ngawo adəyen Kəmadə curo fuwurawanjuyen am fitulur yindin gade kəreje tayia yindi yindiye cunode bəla so, bəladəya so, na leji sammaro tin fuwunno leyerə. ² Tayiro: «Kaladə ngəwu, amma kidawudə gana. Adə nangaro kəma kalayedəa lowonowo, kidawu gade yea tiro kala njəddoro cunodo! ³ Lenowo, dimiya curo

^x9.53 am bəladəye tia saworo wayera - Am cidi Samariyaye yaudi, amma ngalongawuri. Yaudiya ye tayia wayera, tayi ye yauidiyadəa wayera.

bulduwayero ngasaana gairo nayia njanodækki. ⁴ Bare wuri, bi ngərwu, bi suno gade ngonuwwi, koro bare kəla jawallen danuwe wundumaa lewanuwwi. ⁵ Fado fi yayero ngawuwiya, burwon ambo: “Fado adə barga cuwando!” wulgənowo. ⁶ Kam nanlewaye nadən mbejia, bargandodə tilan dəgai. Amma bawoa, bargandodə nandoro waldi. ⁷ Fado adən jəmmowo nammowo, awo njadənadəa buiwo yaiwo, kidamaro ngənəwuramnju wajipcəgəna nangaro. Bare fado adəa kolluwe fado fadoro lenuwwi. ⁸ Bəla fi yayero ngawuwe nayia njamoyiya, awo njadənadəa buiwo, ⁹ amnja dondi nadən isangagənowo, koro jamadəro: “Nodo bargaa Alaye nayia karənnjana!” wulgənowo. ¹⁰ Amma sa bəla laaro ngawuwe nayia mowo wajaiya, farsambo luwowo tayiro: ¹¹ “Katti bəlandoye sinderu tandəgənadəmaa cinniye nayiro kolnjagaiye! Amma adəa nonowo, nodo bargaa Alaye karənjəna!” wulgənowo. ¹² Nayiro wulnjagakki, kiyama wakkajiya, wowom am bəla adəyedə am bəрни Sodombe^y nanjaunin koji.

Isaye am ansiya Alayea wusadu

(Mat 11.20-24)

¹³ «Kuttundo am bəрни Korajinne! Kuttundo am bəрни Baitsaidaye! Ca awo ajabba ajabba nandon tədənasodə bəрни Tirre-a Sidonne-alan^z tədənaa, tən kuren amnja tuwa cade ajaja-a buwu-alan^a napcana. ¹⁴ Amma kiyama wakkajiya, wowomndo am bəрни Tirre-a Sidonne-ayedə^b nanjaunin koji. ¹⁵ Nayi ye am bəрни Kafarnaambe, samero wa samnjai təmayew? A’a, kannuro kolnjagai.

^y10.12 bəрни Sodombe - Bəрни duwon amnju jauro diwi nangaro Ala tayiro samelan kannu fiijiye siyeyeno.

^z10.13 bəрни Tirre-a Sidonne-a - Bəрниya kərdiyaye.

^a10.13 ajaja-a buwu-a - Noduwuram lagaranne.

^b10.14 bəрни Tirre-a Sidonne-a - Bəрниya duwon amnja jauro diwi nangaro Ala tayia siyeyeno.

¹⁶ «Kam manando ngojənamadə mananimaa ngojo. Kam nayia wanjanamadə wumaa waso. Koro kam wua wasənamadə ye ti wua sunodənadəmaa wajo,» yeno.

Fuwurawa fitulur yindindəye waldu

¹⁷ Fuwurawanju fitulur yindində karwu kəjiaro walladaranniya, Isaro: «Kəma, cunəmlan sedannama manande jaana,» yera. ¹⁸ Isaye tayiro: «Yiwulis radu gai samelan curi kirukko. ¹⁹ Fanowo, nayiro kənduwo kadi so, kəlanji so guwattuye njadəkkəna, koro kənduwo kəla duno kəladodəye sammayen njadəkkəna. Awima rakce nayiro njaddiwawo. ²⁰ Adə yaye bare sedanna manando jagaidəro karwundo kəjjijənni, cundo samelan ruwuwadadəro kəjjijo!»

Isaye karwunju kəjidu

²¹ Sa adən Ruhu Alaye cakke karwu Isaye tai dajə kəjije: «Wusenjəkkəna, Bawani, Kəma same-a dunia-aye, dalilnjudə awo ania rashiduwa so, ilmuwu soro gəraame tadawa sananaro isanogəmma nangaro. Aaa Bawa, adəma awo raamma wo.

²² «Bawani awo sammaa mukkoniro cakkəna. Ti gənia, wunduma Tadadəa nojənni. Koro wunduma Bawadəa nojənni, sai Tadadə-a am tayiro Tadadə isanojiyiya, cəraana-a,» yeno.

²³ Isa suworde fuwurawanju runjaro: «Sim duwon awo ruwwadəa caruidə, barganja! ²⁴ Nayiro wulnjagakki, kuren nawiya so, maiya so kada awo ruwwadəa kuroro caraana, amma carunni. Koro awo fanuwwadəa fanduro caraana, amma fanjanni,» yeno.

Misal kam kanjimarima cidi Samariyaye

²⁵ Maləm Attauraye laa Isaa rijapturo cije tiro: «Sayinna, awi dikke ro sawisoye^c fandəkki?», yenniya, ²⁶ Isaye tiro:

^c10.25 ro sawisoye - Ro duwon na Alayen təmmaro ceriwawo.

«Awi curo Attaurayen ruwuwadadə? Ndayiro tia kərayem?» yeno. ²⁷ Tiye: «“Ala Kəmandea karwunəm ngan, ronəm ngan, dunonəm ngan, hangalnəm ngan raye!† Koro kəmaskinəm yea kəlanəm gairo raye!”»† yeno. ²⁸ Isaye: «Kalkallo wulyem. Adəa de, ro fandəmi,» yeno.

²⁹ Amma maləm Attaurayedə ti jiremaro fəleduwuro maje Isaro: «To, wundu gəle kəmaskini wo?» yeno. ³⁰ Daji Isaye tiro: «Kam laa Jerujalemnin cijəna bəla Jerikoyero leji duwon, jawalkorjimaso tia kapcagane rinjane babakcane tia nuna gai koljane leyerə. ³¹ Adəgai duwon, rīman^d laa jawaldəyen ise kamdəa kirunniya, səgərije koje leyeno. ³² Lewi^e laa ye nadəro ise tia kirunniya, səgərije koje leyeno. ³³ Kam cidi Samariyaye laa ye bəlawuro cədi duwon, nadəro kadio. Tia kirunniya, jaurə njunoje ³⁴ ise tunowanjuro kəndawu-a diben-a karwunno fiijiye kəlekəleyeno. Daji tia koronjuro dam gənajiye kusottorambo cuwude tiro kiskeyeno. ³⁵ Wajənanjua dinariyus yindi cuttuluwe kəma kusottorambero ce tiro: “Kam adəro kiskəne. Waldəkkiya, wuri kojənarə yejəmma sammaa niro kalannjəgəkki,” yeno.

³⁶ «To, maləm, niyen wa curo am yakku aniyen wundunja kəmaski kam jawalkorjimaso kapcaanadəye wo?» cəne tia kiworo. ³⁷ Maləm Attauraye: «Kam tia njunojənadəma,» yenniya, Isaye tiro: «Ni ye lene, ti gai de!» yeno.

Marta-a Meram-a

³⁸ Isa-a fuwurawanju-a lejai duwon, bəla laaro kadiranniya, kamu laa cunju Marta tia fannjun kisawo. ³⁹ Yanjugəna cunju Meram fuwu Kəmadəyen napkada mananju kərəndu cədi duwon, ⁴⁰ Martaro kida sosaye ngəwujiye hangalnju

^d**10.31 rīman** - Rimanna Israyilawuye kaduwu Nawi Harunaye, koro kidanja Fado Alayen kedo.

^e**10.32 Lewi** - Kaduwu Nawi Lewiye, rīmanna gai kidanja Fado Alayen kedo.

†**10.27** SK 6.5 †**10.27** Lew 19.18

jauro jaada. Daji Marta na Isayero ise tiro: «Kəma, yanigəna wua kolsəna runi kida dikkidə, ni lambonəm gəni wa? Tiro wulgəne wua banasuwo!» yeno. ⁴¹ Kəmadəye tiro: «Marta, Marta, awo ngəwuro hangalnəm jadi, ⁴² amma awo faidaadə falma, diye! Meram awo ngalwodəa kərejo, koro wunduma nanjun cəmoyiwawo.»

Isaye kəla moduwayen alamdu

(Mat 6.9-15; 7.7-12)

11 ¹Yim laa Isa na laan moduwa cəde kerənniya, fuwurawanjuye falnja tiro: «Kəma, andiro moduwa dio sakkarai, jiri Yahaya fuwurawanjuro cəkkəranadə gai,» yeno. ² Isaye tayiro: «Sa moduwa diwiya, ngai wullowo:

“Bawa, cunəmbo daraja tio!

Nodonəm bargaa iso!

³Yimbi yaye kəmbonde sade.

⁴Biwunde gawursagane,

andi ye am biwu saddənədəa gawurniye nangaro.

Bare kolsame jaraptiyende.”»

⁵Koro Isa walde tayiro: «Kamndo laa sawanjua duwon dərdu fannjuro leje tiro: “Sawa, burodi yakku tagarisəgəne. ⁶Kərmama sawani laa curo bəlawuroyen duwon, nanin jəpkeno, koro wu ye awima tiro yikke juwui bawo,” yenniya, ⁷sawanjudə curo fadodəyen tiro: “Kolsəne, bare suwolsəmmi! Cinna ye jakkada, koro wu-a yallani-a ye boniyena. Rangəkke cikke njikkiwawo,” cəni wa? ⁸Nayiro wulnjagakki, nansawanja nangaro gəni, dolero cije awo cəraana sammaa ci. Dalilnjudə kamdə nangujənni tia cuworiya, cuwori nangaro.

⁹«Koro nayiro wulnjagakki, korowo njadi, manowo fanduwu, cinna bangowo kanjagai. ¹⁰Wundu duwon cuworimadəro cadi, kam majimadə ye cuwandi, koro

kam cinna bakcimadə yero kajagai. ¹¹Bawa fi curondon tadanju tia buniro cuworiya, cujunjuro kadi cidə? ¹²Bi ngəwullo cuworiya, kəlanji cidə? ¹³Nayi diwidə awowa ngəla tadawandoro njo nonuwwa, balle Bawa Mai Samema Ruhunjudəmaa am tia caworiro juwajiyidə!» yeno.

Kənduwo Isaye ndaran isi?

(Mat 12.22-32; Mar 3.20-30)

¹⁴Yim laa Isa sedan kam laaa muwaro cədənaa duje kiluwunniya, kamdə mana badiyeno. Jamadə ajapker, ¹⁵amma laaye: «Kənduwo Beljabul^f mai sedannayen sedannaa duji,» yera. ¹⁶Laanja ye tia rijapturo alama laa sameye tayiro fəlejuworo mayera.

¹⁷Amma Isa awo karwunjaye asuje tayiro: «Kərmai fi yaye kəlanjuro yaktəgənadə dəgaiwawo, koro fado duwon kəlanjuro yaktəgənadə dəgaiwawo. ¹⁸Wu sedannaa kənduwo Beljabullen dukki nuwwa. To, Yiwulis ye kəlanjuro yaktiyia, ndayilan gəle kərmainjudə dəgai? ¹⁹Koro wudə kənduwo Beljabullen sedannaa dukkia, fuwurawando kənduwo wunduyen gəle sedannaa dujai? Adəmaro tayi sharawundoro waljai. ²⁰Amma kənduwo Alayeman sedannaa dukkia, daji nodo bargaa Alaye nandoro isəna, diye!

²¹«Kam dunoa mukkon barimia fannju gurejiya, kəndanju samma kəlewa. ²²Amma kam laa tia dunon kojəna ise tia lawalaje nasardiya, bariminju ardijənədə cə moye kəndanju samma ngoje dagarji. ²³Nonowo, kam wuro kəldəgənnidə lawalamani, koro kam wua banasiye rokko cammiyewawodə tarduma.

^f11.15 Beljabul - Mai sedannaye tiro Yiwulis cani.

Waldu sedanne

(Mat 12.43-45)

²⁴ «Sedan kamlan culuwiya, leje curo karaa dəriyen na naptuye maji, cuwandiawodə, daji kəlanjuro: “Nda fanni kolləkkənadəro waldəkke,” cəni. ²⁵ Waldiya, fadodəa tas fəraada ye, tassana ye najiyi. ²⁶ Daji leje sedan tulur gade tia niadiwin kojana capce cuwude ngasaane napcai. Adə nangaro naptu kam adəyedə cayemaa kojənaro kuttaji,» yeno.

²⁷ Isa manaji ngai duwon, kamu laa curo jamadəyen kowo sapce: «Bargaa kamu nia njambe kiam njinadə!» yeno. ²⁸ Isaye: «Attəroa, barganja am mana Alaye fanjane jaanadə!» yeno.

Alama Nawi Yunusse

(Mat 12.38-42)

²⁹ Jamadə na Isayen cacaptai adəgai duwon, Isaye: «Am jaman adəye jauro diwi. Alama laa sameye majai, amma alama Nawi Yunusse gənia, alama fima tayiro fəlediyiwawo. ³⁰ Jiri Nawi Yunus kuren am bəрни Niniweyero alamaro waljənadə gai,⁸ Tada Kambədə ye am jaman adəyero alamaro walji. ³¹ Kiyama wakkajiya, Mai kamuye lardu Anəmbədə cije am jaman adəyedəa jirenambuwuro shedaji, dalilnjudə ti ci duniayen cije na Mai Sulemanayero nanrashidunju fanduro isəna nangaro. Akko awo laa Mai Sulemanaa kojəna nadən mbeji. ³² Kiyama wakkajiya, am bəрни Niniweye ye cijane am jaman adəyedəa jirenambuwuro shedajai, dalilnjudə tayi mana Nawi Yunusse ngojane tuwa cadəna nangaro. Akko awo laa Nawi Yunussa kojəna nadən mbeji.

⁸11.30 Nawi Yunus gai - Jiri Nawi Yunus kawu yakkuro curo buni mafəndiyen dəganadə gai, Isa ye nune kawu yakkuro kaminnju curo kauriyen dəgai.

Misal fatəla-a nurnju-aye

(Mat 5.15; 6.22-23)

³³ «Wunduma fatəla wasse na turuiwawolan bi kəmon təmjiwawo. Kam fatəla wassiya, am ngasayidə nurdəa caroro tia kəla gənaduramnjuyen gənaji. ³⁴ Simməmdə, tima fatəla tiyinəmbe wo. Simməm ngaa, tiyinəm samma ye nurraro walji. Amma simməm kuttua, tiyinəm samma ye duwuro walji. ³⁵ To, hangal gənane, bare nur nilan dəganadə duwuro waljənniro! ³⁶ Tiyinəmlan ndarama duwu bawo samma nurraa, alama fatəla nurnjulən nia wasnjidə gai kərgam.»

Kuttunja Farisawa-a maləmba Attauraye-a!

(Mat 23.1-36)

³⁷ Isa mana cədi ngai duwon, Farisa laa fannjuro tia masəna dioro doyenə. Leje fadodəro ngaye masənarə napkera. ³⁸ Farisadə kəla Isa mukkonju tulje tayirro cədənnin masənarə napcənayən ajapkenə. ³⁹ Daji Kəmaye tiro: «Nayi Farisawadə ngawo tasaye-a gəmdowolombe-adəa tulluwe tayirro kalanguwi, amma curondodə kare kambe luwaptu so, niadiwi solan cəmbərəna. ⁴⁰ Nayi hangal kuttua! Ti ngawodəa alakcənadə curodə yea alakcənni wa? ⁴¹ Karwu tiloaro sadaa yowo, daji awiso nayiro tayirro walnjagai.

⁴² «Kuttundo nayi Farisawa! Bulu kaskasi so, nana so, kərijuwo samma solan^h jakka tuluwuwi, amma jire dio so, Alaa rawo soa kolluwwa. Tayidəa kolluwwin awo ani yea dio wajimnjaana. ⁴³ Kuttundo nayi Farisawa! Dandallan napturam fuwuye-a kasuwulan lewa darajaa-a

^h11.42 Bulu kaskasi so, nana so, kərijuwo so - Jire dio so, Alaa rawo sodə, tayi jakka kaluyedəa faidan kojana.

raawwa. ⁴⁴ Kuttundo, nayi alama kauri noduram bawoa¹ am nojannilan tia guwaccane kojaidə gai,» yeno.

⁴⁵ Maləm̄ba Attauraye falnjaye tiro: «Sayinna, adəgai wulləmiya, andi yea rasamma, diye!» yeno. ⁴⁶ Daji Isaye tiro: «Nayi ye kuttundo, maləm̄ba Attauraye! Katkun kurwowu dama bawo ambo gənagəwi, amma nayi ngulondoma sanguwe tayia banagəwwawo. ⁴⁷ Kuttundo! Kauriya nawiya kureye tanduwi, koro amwurawandodəma tayia ceyeso! ⁴⁸ Ngainin awo amwurawando cadəna sammaa kasadduwwaro shedanuwi, dalilnjudə tayi nawiya ceyesəna, nayi ye kauriyanja tanduwwa! ⁴⁹ Adə nangaro nanrashidunjulan Alaye: “Nawiya-a kəngayamba-a tayiro juwaakki. Laanja ceyesi, laanja yea basarjai,” cənna. ⁵⁰ Adəma nangaro bu nawiya sammaye kawu dunia alaktənaman am jaman adəyero cukkuri, ⁵¹ bu duwon jaman Nawi Haabilayen tamiya har jaman Nawi Jakariya katte laya duwadurambe-a Fado Alaye-ayen bawojənadəyero kudero samma fidənadə. Ai, nayiro wulnjagakki, kəla am jaman adəyemaro cukkuri. ⁵² Kuttundo, maləm̄ba Attauraye! Cuwuram ilmuye ngonuwi. Nayi kəlando ye ngawuwwi, koro am tia ngaworo majaidə yero dapkəwwa.»

⁵³ Isa nadəa kolyenniya, maləm̄ba Attauraye-a Farisawa-a tiro jairo gərgajagane koro kəla awo ngəwuyelan tia jəkcane ⁵⁴ jawal mananjulan tia taye madu badiyera.

Bare rinuwwi!

(Mat 10.26-33)

12¹ Sa adən am kada kadami isane captane, har amanjaa guguwaccai duwon, Isa burwolan fuwurawanjuro manaduwwu badiyeno. Tayiro: «Farisawadəro hangal gənənowo, nanmənəfəknja yis gai. ² Awima gəraada federo

¹11.44 kauri noduram bawoa - Jiri kauri guwattudə amba tayir gəniro kalakcidə gai, Farisawa-a adanja-adə ye amba na Alayen kuruwunno kalakcai.

culuwiwawodə bawo, koro awima asərre isanodiwawodə ye bawo. ³Adəgaima awo curo buneyen wulluwwadəa kausulan fanjai, koro awo curo ngimben tatapkəwwadəa farsamlan kurukcai.

⁴«Sawawani, nayiro wulnjagakki, bare am ro kambe cattuluwe ngawo adəyən awima gade rakcane cadiwawodəa rinuwwi. ⁵Amma ti rinuwimadəa nayiro fəlenjagakki: Rinowo ti duwon ngawo ro kambe cattuluwunayen kənduwo tia kannuro njakkoye cədana. Aaa, nayiro wulnjagakki, Alaa rinowo! ⁶Binaru uwu gursu yindiro caladi, gəna? Adə yaye Ala falnjamaa cəpciyiwawo. ⁷Nonowo, kanduři kəlandoyema samma komgada. Bare rinuwwi, binaru ngəwua darajan konuwwa.

⁸«Nayiro wulnjagakki, wundu duwon fuwu amben ti kakke cənnamadə, Tada Kambedə ye fuwu malaiyawa Alayen kamdə kaanju cəni. ⁹Amma kam duwon fuwu amben wua angərsənamadə fuwu malaiyawa Alayen angərdi. ¹⁰Wundu duwon kəla Tada Kambedəyən manakuttu wuljidə, tiro gawurdiyi. Amma kam Ruhu Alayea bassimadə, tiro gawurdiyiwawo. ¹¹Sa nayia dandallo, bi jujuriro, bi mairiro njasadiya, kəla awo wulluwiyen bi jiri kəlando mowuwiyen bare hangalndo cijənni, ¹²dalilnjudə sa adən Ruhu Alaye awo wulduyedəa nayiro njakkarai nangaro,» yeno.

Misal gariwu hangal bawoaye

¹³Curo jamadəyən kam laaye Isaro: «Sayinna, yeiyaniro wulgəne, curo warasandeyen nuwani sio!» yenniya, ¹⁴Isaye tiro: «A! Wundu wua shara kamdamandoro bi warasa dagardumandoro sədo?» yeno. ¹⁵Daji jamadəro: «Hangal gənanowo! Arsiyi luwapturo kanowo, kam ləman ngəwu jəgandəna nangaro gəni roa dəgai,» yeno. ¹⁶Daji tayiro misal cədde: «Gariwu laa kulonju nema jauro kekkənniya, ¹⁷kəlanjuro: “Na nemani adəa camməkke njakkoye bawodə, awi gəle dikki?” yeno. ¹⁸Daji walde: “Akko awo dikkidə:

Jawuwanisoa wurnəkke gade kura kura tandəkke curonjan algamani-a awo gade gandəkkəna samma-a camməkke yakkəkki. ¹⁹Daji wuye karwunin: ‘Akko kəmboso kərwu kadaye takkəna. Garal namməkke bukke yakke, kəji fakki!’ nəkki.” ²⁰Amma Alaye tiro: “Ni hangal bawoa! Bune adəman kawunəm daje numi! Daji awo ani kəlanəmbo capkəmmadə, wundu gəle tayia jəgandi?” yeno. ²¹Ngaima kam kəlanjuro arsiyi capcəgəna, amma na Alayen gariwuro waljənnimadə, ti yero wakkajiyi,» yeno.

Bare karwungai diwwi!

(Mat 6.25-34)

²²Daji Isaye fuwurawanjuro: «Adə nangaro nayiro wulnjagakki, bare kəla awo rondoro buwiyen bi kəla awo tiyindoro yakkuwiyen karwungai diwwi. ²³Rodə kəmboa kojəna, koro tiyidə ye kajəmu kojəna. ²⁴Ngawusoa ruiwo, kulo ye canadiwawo, kala ye cadiwawo, koro ngajiram-a jawu-a ye cadanni yaye, Ala tayia ambaji. Nayidə jauro ngudowaa darajan konuwwa, diye! ²⁵Wundundo gəle rakce karwungainjulan sa falma kawunjuro cərgai? ²⁶To, ranguwe awo kəske adəmaa diwwawoa, awiro gəle kəla awowa gadedəyen karwungai diwi?

²⁷«Fəreso jiri rijaidəa ruiwo, ngənəpcaiwawo, koro caa cadiwawo. Amma nayiro wulnjagakki, Mai Sulemana jauro darajaa yaye, ngaltema kajəmu fəre aniye falnjaa nanshawan najəgəna cakkənni. ²⁸Ala fəreso ku karaan rijai bari kannuro fijagai ania ngai jakcidə, fagatto nayi yea jannjai, nayi kambərse ganaadə! ²⁹Bare awo buwi-a yawi-aa manuwwi, bare karwungai diwwi. ³⁰Jama duniaye samma awo ania majai, amma Bawando nayi ye awo anin mərədundoaro nojəna. ³¹Attəroa, nodonju manowo duwon, awo ani yea nayiro njadi.

³²«Nayi jama gana, bare rinuwwi, Bawando nodonju bargaa nayiro njoro cəraana nangaro. ³³Kəndando ladowo,

wuridæa talaawaro yowo. Kælandoro aritta dinjiwawo yikkududowo, arsiyindo samelan har abadaro ceriwawo, na duwon barwu ye lejiwawo, kanam ye juwuiwawodæ. ³⁴Nonowo, na arsiyindo dæganadæman karwundo ye kærga.

Misal wolodiya amanna-a aman bawoa-aye

(Mat 24.45-51)

³⁵«Canjando ye gerowo, fatælawando ye waskada kollowo! ³⁶Wolodiya waldu kæmanjaye gurejai gairo dabbardænowo. Sa kæmanja larusadin ise cinnadæa bakciyama, tiro kajagai. ³⁷Barganja wolodiya kæmanja ise tayia faada najiyidæ! Jiremaro nayiro wulnjagakki, dabbarde tayia cakke masæna dioro napcane ise ti kælanju kæmbo tayiro sajiyi. ³⁸Bune dærdu bi dærdu kojænaman kadioro walyenoo, tayia faada najiyia, barganja! ³⁹Amma adæa nonowo, ca kæma fadoyedæ sa barwu fannjuro isidæa nojænaa, tia kolje fannjuro ngayiwawo. ⁴⁰Nayi ye faadaro dægaiwo, dalilnjudæ sa tæmanuwwilan Tada Kambedæ isi nangaro,» yeno.

⁴¹Daji Biturusse: «Kæma, misal adæa andiro wa wulsagami, ra jama sammaro?» cæne tia kiworo. ⁴²Kæmaye tiro: «Wundu gæle wolodi amanna ye, hangalla yedæ wo, ti duwon kæmanja tia kæreje wolodiya amanjuro nuwanja kæmboye sa tæraanan njoro galajidæ? ⁴³Kæjinju wolodi kæmanju walidiya, ngai cædi najiyidæ! ⁴⁴Jiremaro nayiro wulnjagakki, kæmadæ kændanju sammaa mukko wolodi adæyero cakki. ⁴⁵Amma ca wolodi adæ karwunjun: “Kæmani duwan isiwawo,» cæne wolodiya amanjua kamun kwan babaktu badije juwe diben cane sagarandi kærgaro walyenoo, ⁴⁶daji wolodi adæye kæmanju yim tæmajænni-a sa nojænni-alan ise tia kirwolan jajarje curo aman bowuyero cakki. ⁴⁷Wolodi mæradu kæmanjuyæ nojæna duwon dabbarduro bi mæradu kæmanjuyedæa galduro wajænamadæ, jauru tia kowojai. ⁴⁸Amma wolodi awo kæmanju cæraana nojænni duwon awo tiro wowom gænaduwuyæ cædænamadæ, tia ganamaro

kowojai. Wundu duwon tiro awo ngəwu cadənadə, nanjun ngəwu cawori. Koro kam mukkonjuro awo juro ngəwu casakkənadə, nanjun ngəwudəmaa kojəna cawori.

Nanlewa gəni, firda

(*Mat 10.34-39*)

⁴⁹«Kannu duniaro njəttaro kadikko. Kannudə kərmaman cambənaa, juro raakko! ⁵⁰Wuro kasala laaa^j saddi mbeji. Kawu ceridəro, kasala adəye kurwowunju juro jau fakki. ⁵¹Duniaro nanlewa wa kudoro kadikkoro təmayew? A'a, nayiro wulnjagakki, nanlewa gəni, firda. ⁵²Na adən fuwun fado falnin kam uwu firdai, yakkudə kəlado am yindiyero waljai, yindidə ye kəlado am yakkuyero waljai. ⁵³Adəgaima firdai, bawa kəlado tadanjuyero walji, tada ye bawanjuyero, ya kəlado feronjuyero walji, fero ye yanjuyero, ya kəsai kəlado kamu tadanjuyero walji, kamu tadaye ye kəsainjuyero.»

⁵⁴Daji Isaye jamadəro: «Keyera fəden cijəna ruwiya, sadəman nayiye: “Ingi fandiye,” nuwi, adəgaima wakkaji. ⁵⁵Koro karuwa anəmbe cijəna ruwiya, nayiye: “Ku juro kausuaro walji,” nuwi, adəgaima wakkaji. ⁵⁶Nayi mənafəkkaso! Awo same-a cidi-alan fəlediyidəa fisardu nonuwwadə, awiro gəle awo jaman adən wakkajidəa fisardu nonuwwidə?

⁵⁷«Awi nangaro nayidə kəlandoro kommuwe awo dioye jussənadəa nonuwwawodə? ⁵⁸Sa lawalamanəm-a rokko shararambo lenuwiya, kəla jawalledəman kowori de tawaktəne, bare nia fuwu alkaliyero njadənniro. Adə gənia, alkali nia mukko sojiyero njakke, soji ye nia kosolan jannjiyi. ⁵⁹Niro wulnjəgəkki, nadən təmmaro luwumbawo, sai wuridəa cotto rəmbəmiya duwon,» yeno.

Tuwa dewo!

13¹Sa adən am laa na Isayero isane lawar am cidi Galileye bu fida cadi duwon, Gomna Bilatus cakke tayia ceyesənyedəa tiro kekkudo. ²Isaye tayiro: «Galilewu ani bone ngai casana nangaro, Galilewu gade sammaa biwunin kojanaro təmanuwwa wa? ³A'a, nayiro wulnjagakki, nayi tuwa diwwawoa, nayi samma ye nuwi. ⁴Ra, am mewun wuskun soro kuruwu lakka Silowambe wurde kəlanjaro cukkure sanunadə, am gade Jerujalemnin dasaanadəa biwunin kojanaro təmanuwwa wa? ⁵A'a, nayiro wulnjagakki, nayi tuwa diwwawoa, nayi samma ye nuwi.»

Misal ya tarmuye tada bawoaye

⁶Daji Isa tayiro misal adəa cədde: «Kam laa curo jərwunju inabbeyen ya tarmuye kokcəna duwon, tada madaro kadinniya, cuwandənni. ⁷Daji jərwu njattomadəro: “Akko ku kərwu yakku kəska adən tada madaro isəkkiya, awima fandəkkiwawodə. Calle tia! Awiro bowuro na cəmoyi?” ⁸Amma jərwu njattomadəye tiro: “Bani ngimba, kasadde kəməne adə tia kolle, fərdunju tamməkko muri figəkko. ⁹Bariminna tada kekkoa, ngəla. Bawoa, calləmi,”» yeno.

Isaye kamu karuwaa isangaduwi

¹⁰Yim tustuyea laa Isa dandalnin jamaa alamji duwon, ¹¹kamu laa nadən mbeji, karuwa tia leje maskinno cədəna kərwu mewun wuskunno nguwada rakce cəkko dajiwawo. ¹²Isa tia kirunniya, bowoje tiro: «Yani, nanmaskinnəm-a fainjakkəna!» yeno. ¹³Tiro mukkonju gənyeyenniyama, kamudə cije cəkko daje Alaa jajaktu badiyeno. ¹⁴Amma Isa yim tustuyea kamudəa isangajəgəna nangaro, kura dandaldəye gərgaje jamaro: «Curo mawuyen kawu arakku kidaye kambo amardəgəna. Yim tustuyea gəni, yim animaa arowo isanganjaa!» yeno. ¹⁵Kəmaye tiro kalakciye:

«Mənafəkka! Wundundo yaye yim tustuyea dalonju bi koronju wuije cade catti, gəna? ¹⁶To, kamu adə, kaduwu Nawı Ibrahimbe duwon Yiwulis kərwu mewun wuskunno tia cikkerənadə nda? Yim tustuyea tia wuidu wuro wajimsəgənni wa?» yeno. ¹⁷Adəa wulyenniya, waduwnju sammaa nangu kida, amma jama gade samma awo əjabba əjabba cədidəye kəji fanjai.

Misal kasuni mutarre-a yis-aye

(Mat 13.31-35; Mar 4.30-34)

¹⁸Daji Isaye: «Nodo bargaa Alayedə, awi camunonju wo? Awiro tia rattalgəkki? ¹⁹Alamanjudə kasuni mutarre kam laa ngoje jərwnjulən fije rıje kəska kuraro walje, har ngudoso dəlambanjun fannja cadandənadə gai,» yeno.

²⁰Koro Isa walde tayiro: «Awiro nodo bargaa Alayedə rattalgəkki? ²¹Alamanjudə yis kamu laa ngoje rungo algamaye jaa yakku-a kəlje dije, har fum fujənadə gai,» yeno.

Cinna jəkkayen ngawowo!

(Mat 7.13-14, 21-23)

²²Isa jawal Jerujalembe jəgailən bəla kuran gənansolan jamadəa alamji ngai duwon, ²³kam laaye tiro: «Kəmani, am ganama wa njəkkawo cawandi?» cəne tia kiworo. Isaye jamaro: ²⁴«Cinna jəkkadəyen jəktənowo ngawowo, nayiro wulnjagakki, am kada ngaworo majai, amma rakcaiwawo. ²⁵Fanowo, sa kəma fadoye cije cinnadəa kərəp jakciya, nayi deyan daadadə cinna banguwe: “Kəma, kasagane!” nuwi, amma tiye: “Nayia nonjakkəni ndaran kadiwmaro,” cəni. ²⁶Daji nayi ye: “A! Ni-a kallo buiyena ye, yaiyena ye, koro farsam bəlandeyeson jamaa alamməmma, diye!” nuwi, ²⁷amma tiye: “Nayia nonjakkəni ndaran kadiwmaro.” Wun kuruwunno lenowo, nayi diwi diomaso!» cəne kalannjagai.

²⁸«Nadən so ye tədi, sheri ye naldi, sa adən Nawı Ibrahim-a Nawı Isaku-a Nawı Yakuba-a nawiya gade

samma-a nodo bargaa Alayen ruwi, amma nayi kəlandodəa deyarə gəmnjagai. ²⁹Am laa adinnam-a fəde-a yala-a anəm-alan^k isane tayi ye nodo bargaa Alayen masəna dioro napcai. ³⁰Adəgaima am laa daryeyedə burwoyero waljai, koro laa burwoyedə ye daryeyero waljai,» yeno.

Karwukutta Isaye Jerujalembo

(Mat 23.37-39)

³¹Sa adən Farisawa laa na Isayero isane tiro: «Lene, na adəa kolle! Mai Hirudus nia njejoro manji,» yera. ³²Isaye tayiro: «Lenowo, dəla jambamadəro: “Akko ku-a bari-a sedanna dukki, am yea isangagəkki, kawu yakkua kidanidəa tumogəkki,” wulgənowo. ³³Fagatto ku-a bari-a waare-a jawalni gakki. Jerujalemlan gənia, na gaden nawi fimaa ceyesiwawo,» yeno.

³⁴Koro Isa walde: «Jerujalem, Jerujalem, nayi duwon nawayadəa roro yejuwe am juwanjaanadəro dongur kauye gəgəpkəwe sanuidə! Alama kuwui tadawanju fefedowanjun jakcidə gai, ngəwuro nayia nanin captundo raakkəna, amma wayew. ³⁵Akko fanndo de sul kolnjaana.¹ Nayiro wulnjagakki, wua suruwawo, har nayiye: “Bargaa ti cu Kəmandeyen isimadə!” wulluwiro.»

Isaye kam dondia isangaduwu

14¹Yim tustuyea laa Isa masəna dioro fado Farisawaye kuranja laayero leyenniya, amdə jaurə Isaa ninijai duwon, ²kam laa tiyinju nga fuwadaa fuwunjun kiro. ³Isaye maləmba Attauraye-a Farisawa-aro: «Yim tustuyea kamba isangaduwwuma halal ra haram?» cəne tayia kiworo. ⁴Gəm kedənniya, Isa kamdəa cədanə isangajiye salamje leyeno. ⁵Daji tayiro: «Wundundo tadanju bi dalonju yim

^k13.29 am adinnam-a fəde-a yala-a anəm-alan - Kərdiya.

¹13.35 fanndo de sul kolnjaana - Ala nguwanjan culuwuna.

tustuyea barambo cukkuriya, sadəman cuttuluwiwawodə?» yeno. ⁶ Koro mana tiro kalaktuwuye tayiro katkero.

Bare rokura diwwi!

⁷ Isa am masəna dioro dojanadə na darajaa kərejane napcai kirunniya, tayiro misal cədde: ⁸ «Kam laa masəna larusayero nia donjiya, bare na darajaadən namməmmi, dalilnjudə waneye sosamanəm kam nia darajan konjəna laaa dojəna. ⁹ Adəgaia, sosamandodə nanəmbo ise niro: “Cine nadəa tiro kolgəne!” cəni. Daji nangunəmbaro cinəme lenəme na daraja bawodəlan namməmi. ¹⁰ Amma kam laa nia donjiya, lene na daraja bawolan namme. Daji sosamanəmdə isiya, niro: “Sawani, are na darajaan namme!” cəne fuwu jama dojəna sammayen daraja fandəmi. ¹¹ Nonowo, wundu duwon kəlanjua jajakcənamadə, tia bassai. Koro kam kəlanjua awimaro ngojənnimadə, tia jajakcai.»

¹² Daji Isaye sosamanjudəro: «Ngəməri masəna kausuye bi lesaye dabbarnəmiya, bare sawawanəm, bi yanəmgəna, bi kəramiyanəm, bi kəmaskiyanəm gəriwuwa donəmmi. Adəgai kidəmba, tayi ye nia donjane njakkarəmbi. ¹³ Amma ngəməri masəna dioye dabbarnəmiya, ngudiya so, maskinna so, ngurdiyaya so, kambuwa soa done. ¹⁴ Adəgainin bargaaro walləmi, tayi rakcane niro njakkarəmbiwawo nangaro. Yim cinowo jirewuyea Ala niro njəkkərəmbi.»

Misal masəna ngəməriye

(Mat 22.1-14)

¹⁵ Curo masənawuyen falnja adəa fangenniya, Isaro: «Barganju kam nodo bargaa Alayen masəna juwuidə!» yeno. ¹⁶ Isaye tiro: «Kam laa masəna ngəməriye cədi cəne am kada doyeno. ¹⁷ Sa masənayedə kidənniya, wolodinjua cunode am dojanadəro: “Arowo, awiso kərma dabbargada!” yeno. ¹⁸ Amma tayi samma wajane fal fallen gawara koro ngəskera. Burwoyedə tiro: “Lowonjəkkəna gawurso, kulo yiwukkəna

dolero lekke rukki,” yeno. ¹⁹ Fal ye: “Lowonjökkəna gawurso, dalo bareye mewu yiwukkəna lekke tayia rijamməkki,” yeno. ²⁰ Faldə ye: “Bərinmaro larusa kidəkko. Adəmaro rangəkke lekkiwawodə,” yeno. ²¹ Daji wolodidə na kəmanjuyero walde awo ani sammaa wulyeyeno. Adəa fangenniya, kəma fadoyedə gərgaje wolodinjudəro: “Duwan luwe bəlaye farsam farsam so, lai lai so gai, talaawa-a maskinna-a kambuwa-a ngurdiyiyi-a sammaa mane kude!” ²² Daji wolodidə walde tiro: “Kəmani, awo wulləmmadə tədəna, amma koro yaye na gapcəna mbeji,” yeno. ²³ Koro kəmadəye wolodinjuro: “Bəlan luwe jawal kuran gananso gai amba yakke isa, fanni cappo cəmbəro! ²⁴ Nayiro wulnjagakki, am burwon dokkənadəye falnjama masənani juwuiwawo, diye!”»

Fuwura Isayero waldu

²⁵ Am kada kadami Isaa casadduwuna kallo ledu cadu duwon, Isa suworde tayiro: ²⁶ «Kam laa naniro ise bawanju-a yanju-a, kamunju-a yallanju-a, yeiyawanju-a kannawanju-a, har ronjudəmaa wajənnia, rakce fuwuraniro waljiwawo. ²⁷ Koro wundu duwon kəskanju karmoye^m ngoje wua səgannimadə, rakce fuwuraniro waljiwawo. ²⁸ Wundundo gəle soro sameye tando cəraana duwon, dunonju koji ra kojiwaworo nojoro napce wuri ceji sammaa burwon komjənni tando badijidə? ²⁹ Ngai gənia, fərdudəa gənaje rakce sorodəa təmojəgənniro walyenoa, am caruna samma rudu tiro gənajagane: ³⁰ “Ruiwo, kam adə soro tando badijəna duwon, tumoduwu tiro katkero!” can. ³¹ Koro mai laa amnju dəwu mewua duwon mai kamanju am dəwu findiaro kəriwu njəkkado majia, burwon napce rakce tayia kəriwun juwui ra juwuiwawodəa curui, mare? ³² Tia jawuiro kiroa, lawalamanju kuruwunin duwon, naptu nanlewaye kororo am cukkunodi. ³³ Adəgaima kam duwon kəndanju ngaa wajənnidə rakce fuwuraniro waljiwawo.

^m14.27 kəska karmoye - Kəska duwon tiro kam jajagane nuidə.

³⁴ «Mandadə ngəla, amma kəlambo walyenoa, jiri fin gəle cayenju gairo walji? ³⁵ Manda kəlamdə kattiro bi muɣiro fiduwuro faidaa gəni, tia deyan yirjai. Kam səmonjuamadə fanjo!» yeno.

Misal dimi faccəgənaye

(Mat 18.10-14)

15 ¹Yim laa akki mowomaso-a biwuma gadeso-a Isaa kərənduro nanjuro isai duwon, ²Farisawa-a maləmba Attauraye-a adəa kutturo carune kattenjan: «Kam adə biwumaso kasacce, har tayi-a rokko masəna cadi,» yera.

³Daji Isa tayiro misal adəa cədde: ⁴«Kamndo laa diminju miaa duwon, fal fatkeyenoa, filəgar ləgaridəa karaalan kolje leje fal faccəgənədəa maje, har cuwandi, mare? ⁵Cuwandiya, karwu kəjiaro ngawanan ngoje ⁶fannjuro waldi. Daji sawawanju-a kəmaskiyanju-aa bowoje tayiro: “Wu-a nayi-a karwukəjinde kallo fəleniyo, dimini faccəgənədəa fəndəkkəna nangaro,» cəni. ⁷Nayiro wulnjagakki, adəgaima samelan karwukəji duwon kəla biwuma fal tuwa cədənayen tədide, kəla jirewu filəgar ləgari jawallan caluwunnidəmayen kojənarə tədi.

Misal cungo faccəgənaye

⁸«Koro kamu laa cunjonju mewua duwon, fal fatkeyenoa, fatəla wasse fədodəa fəraje hangallayen kulasse, har cuwandi, mare? ⁹Cuwandiya, koiyanju-a kəmaskiyanju-aa bowoje tayiro: “Wu-a nayi-a karwukəjinde kallo fəleniyo, cungoni faccəgənədəa fəndəkkəna nangaro,» cəni. ¹⁰Nayiro wulnjagakki, adəgaima biwuma fal tuwa cədiya, malaiyawa Alaye ye kəji fanjai.»

Misal tada faccəgənaye

¹¹Koro Isa walde: «Kam laa tada yindia duwon, ¹²təngərimadəye tiro: “Bawa, nuwani warasaye se!”

yenniya, bawadə tayiro kəndanju dagaryeyeno. ¹³Ngawo kawu ganayen təngərimadə awonju sammaa capce lardu kuruwu laaro leje nadən nanjairo cəde kəndanju basaryeno. ¹⁴Wurɨnju sammaa ceje cot kerənniya, kəna jau lardudəro ngaye lambimaro walyeno. ¹⁵Daji cije kam larduye laaro napciye aladeya neworo kulowanjuro tia kinodo. ¹⁶Tada kəskaye aladeya jawuidəa juwune curonju njəmbəroero jauru mangarjəna, amma wunduma tiro cinni. ¹⁷Daji kəla naptunju adəyen tuwore karwunjun: “Kai! Kidama bawaniye fi yaye kəmbo juwe, har kulji, amma akko wua na adən kənaye sesi. ¹⁸Kolle cikke bawaniyero lekke tiro: ‘Bawa, Mai Samema yero biwu yiddəkkəna, ni yero biwu njəddəkkəna. ¹⁹Kua wua tadanəmlan bowoduro yittəkkəni. Marne, kasadde kidawunəmbe falnja gairo walləkko!’ nəkki.” ²⁰Daji cije na bawanjuyero leyeno. Amma bawanjudə kuruwun tia kirunniya, jauru njunoje cəgase daunjuro kamdiye lewa kərawoye tiro kiddo. ²¹Daji tadadəye tiro: “Bawa, Mai Samema yero biwu yiddəkkəna, ni yero biwu njəddəkkəna. Kua wua tadanəmlan bowoduro yittəkkəni,” yeno. ²²Amma bawadəye wolodiyanjuro: “Duwan lenowo, kalwu gari ngalwodəa kudowo tiro luwunowo. Ngulondonjuro kulum yakkowo, sinju yero suno yakkowo. ²³Koro kənna kaisuadəa kudowo duwanowo. Bəri ngəməriye buiyo, bikke diyo, ²⁴dalilnjudə tadani adə nuna duwon roaro walyeno, faccəgəna duwon tia kiwandəkko nangaro,” yeno. Daji karwunja jauru kəjije ngəməri badiyera.

²⁵«Sa adən tada kuramadə kulon. Fado karəngenniya, ganga-a algaita-a nukcai fangeno. ²⁶Wolodi laaa bowoje awo wakkajənadəa kiworo. ²⁷Tiye: “Kannanəm diye walde iso. Bawanəm tia kəlewa salai cuwandəna nangaro, kənna kaisuadəa duwajəna,” yeno. ²⁸Daji tada kuramadə gərgaje fadodəro ngawo wayeno. Bawanju cije culuwe tia lowodu ngəskeno. ²⁹Amma tiye bawanjuro: “Akko kərwu kadaro kərəa gairo ngənəptəkke niro kida njəddəkki, koro sawiso

mananəm ngokki yaye, ngaltema wuro kani təngərima sime sawawani-a ngəməri diyende. ³⁰ Amma tadanəm adə, arsiyinəm sammaa jawarraro rəməs cikkeje basarje walde kadinniyama, tiro kənna kaisuadəa duwayeyem!” ³¹ Daji bawadəye tiro: “Tadani, ni sawiso nanin kərgam, koro awo kakke samma kaanəm. ³² Ngəməri dio-a kəji fanda-a ani andiro wajimsaana diye, dalilnjudə kannanəm adə nuna duwon roaro walyeno, faccəgəna duwon tia kiwandiye nangaro,” yeno.»

Misal wakkil nangaaye

16 ¹ Koro Isa walde fuwurawadəro: «Gariwu laa wakkilnjua duwon, am nanjuro isane wakkilnjudəa ngadarjane arsiyinju basarji yera. ² Gariwudə tia bowoje: “Awi kəlanəmlan wuljai fakkənadə? Balas sədde, kua adən fuwun ni wakkilni gəni,” yeno. ³ Daji wakkildəye karwunjun: “Bani ngimba nanwakkilnin wua suttuluwunadə, awi gəle dikki? Dunoni bareye bawo, koro lowo dio ye wuro nangua. ⁴ To, awo wua kidanin suttuluwiya dikke am fannjan samoyidəa nokkəna,” yeno. ⁵ Daji am duwon banju ngimba kasuro jəgai sammaa tilo tiloyen bowoje burwoyedəro: “Ndawuro bani ngimba nia njəgai?” cəne tia kiworo. ⁶ Tiye: “Kəndawu jaitunne tonon miaro,” yenniya, wakkildəye tiro: “Kakkadunəm kasuye ngone duwan namme fiwu ruwune.” ⁷ Koro kam gadero: “Ni nda, ndawuro nia njəgai?” yeno. “Algama buwu miaro,” yenniya, wakkildəye: “Kakkadunəm ngone fisku ruwune,” yeno. ⁸ Banju ngimbadə wakkil jire bawoa kəla nanganju adəyen kingoro, dalilnjudə duniawu arsiyinjalan nanga kam fandoyen jama Alayea kojana nangaro. ⁹ Nayiro wulnjagakki, arsiyi dunia adəyelan sawawa fandowo. Sa dajənalən, nayia kəndəgairam sawisoyen ngəlaro njamoyi.

¹⁰ «Kam awo ganən jireadə, ngəwu yen jirea. Koro kam awo ganən jire bawoadə, ngəwu yen jire bawoa.

¹¹ Arsiyi dunia adäyen jirenambu diwvaa, wundu gäle arsiyi jireye sameyedäa mukondoro cakki? ¹² Koro læman kaando gänidëlan jirenambu diwvaa, wundu gäle nayiro nuwa kaando njadi? ¹³ Wolodi fima rakce wolodi këma yindiyero waljiwawo. Bi fal waje fal cërayi, bi fal bërsemje fal bassi. Nayi ye ranguwe wolodi Ala-a wuri-ayero walluwwawo.»

Attaura Nawi Musaye-a nodo bargaa Alaye-a

¹⁴ Farisawa tayi wuri rawowu nangaro awo ani sammaa fangeranniya, Isaro rudu gänayeyera. ¹⁵ Isaye tayiro: «Nayi fuwu amben këlandoa jirewuro ngonuwwa, amma Ala awo karwundoye nojëna. Awo fuwu amben ngëlaro jajakcaidë na Alayen waada.

¹⁶ «Attaura-a kitawuwa nawiyaye-adë dasaana duwon har jaman Yahaya Kasalamaye kadio. Tën sa adën kawuri këji nodo bargaa Alaye ambo wuldiyi, koro wundu yaye tiro ngaworo mëldi. ¹⁷ Adë yaye sëkkal fal Attauraye baworo waldudëro same-a cidi-a baworo walduma budu wo. ¹⁸ Wundu duwon kamunjua dëpce gade niyajënadë kënjëna cädëna. Koro kam duwon kamu dëpkadaa niyajënadë, ti ye kënjëna cädëna.

Misal gariwu laa-a Lajarus-aye

¹⁹ «Gariwu laa mbeji, yim nguson kajëmu kime so, kaila linne ngalwo so luji ye, kullum tamtam-a daraja-alan napci ye. ²⁰ Cinna fannjuyen ngudi laa ye bowada tiyinju samma tunoa mbeji, cunju Lajarus. ²¹ Kënanjuadëro, këmbo tewur gariwudëyen cidiro fidënadëa boro mangarji kërga, koro këriyama isane tunowanjudëa mëmëlaccai. ²² Ngudidë bawoyenniya, malaiyawa tia ngojane gäre Nawi Ibrahimero kesado. Gariwudë ye bawoje tia sittërayera. ²³ Curo kannuyen ajawu jauro cai duwon, këla sapkenniya, kuruwun Nawi Ibrahim-a gärenjun Lajarus-aa kiro. ²⁴ Daji yilje: “Bawande Ibrahim, wua njunosëne Lajarussa node ci ngulondonjuye

ingiro læpcuwo tælammī samjo, curo kannu adøyen jauro bone yakki, diye!” yeno. ²⁵ Amma Nawi Ibrahimbe tiro: “Tadani, tange sa dunialan jauro kæji yamidə, Lajarus ye jauro kuttu caidə. Amma kərma ti na adən ronju bowada, ni ye curo boneyen kərgam. ²⁶ Koro ngawo adøyeman kattenden bəlaa kura kuruwu fetta, bare nanden wunduma cije nandoro lejənni, bi nando yen wunduma nandero isənni nangaro!” yeno. ²⁷ Tiye: “Marne, Bawa, lowonjəkkəna, Lajarus fado bawaniyero node, ²⁸ yaanani uwu mbeji. Kolle lejo tayia galajo, bare tayi ye na ajawuye adəro isanniro!” ²⁹ Amma Nawi Ibrahimbe tiro: “Attaura-a kitawuwa nawiya-a nanjan mbeji. Kolle tayia fanja!” yeno. ³⁰ Koro tiye: “A’a, Bawa Ibrahim! Amma kam laa karmolan cije nanjaro leyenoa, tuwa cadī,” yenniya, ³¹ Nawi Ibrahimbe: “Attaura-a kitawuwa nawiya-a fanduro wayeraa, kam nuna roaro walje cijənama kasaccawo.”»

Bare kamba karwulan tawwi!

17 ¹ Daji Isaye fuwurawanjuro: «Awowa casakke am taljane biwu cadidə kadu baworo isai, amma kuttunju kam tiyen isaidə! ² Kamdəye daunjuro kau neduram mafəndi lujagane bərambo gəpcaanama tiro ngalwo, tadawa sanana aniyə falnjaa cakke talje biwu cədidəro. ³ Hangal gənanowo! Kəraminəm biwu niro njəddia, tiro wulgəne. Təmjiya, tia gawurne. ⁴ Curo kawu fallen tulurro biwu ngiddo yaye, tulurro walde ise niro: “Təmməkkəna,” cənia, tia gawurne.»

⁵ Daji kəngayambadəye Kəmadəro: «Kambərsendedəa yirgai!» yeranniya, ⁶ Kəmaye tayiro: «Ca kambərsendo mbejia, kasuni mutarre gai təngərima yaye, ranguwe kəska kura adəro: “Məktəne, curo bəramben koktəne!” wulgəwiya, manando jəgai.

⁷ «Kamndo laa kəreanju kulo baredu bi ləman neworo leje karaan walde isiya, tiro: “Duwan are namme bəri bui!” cəni wa? A’a! ⁸ Tiro: “Bəri desəgəne, kajəmunəm kadawu

bawoa yakkəmiya, are kəmboni kude fisəgəne. Bukke yakkiya duwon, ni ye bui yai,” cəni. ⁹Koro kəreanju awo tiro wuljəgənədə cədəna nangaro, tia wuseji wa? A’a! ¹⁰To, nayi ye awo Ala wulnjaana sammaa diwe ceriya, adəgai wullowo: “Andi kəreawa faida bawoa, awo wajimsaana bas kidiye!”»

Isaye am barasua mewu isangaduwu

¹¹Isa bərni Jerujalembero ledu cədi duwon, kəraŋgi katte cidi Samariyaye-a Galileye-aa giya. ¹²Bələdeya laa kərəngenniya, kongwa barasua mewu tia kapkeyera. Kuruwun dajane ¹³kowo sapcane tiro: «Sayinna Isa, marne andia njunosane!» yera. ¹⁴Isa tayia kirunniya, tayiro: «Lenowo, rımannadəro fəledəgənowo!» yeno. Lejai ngai duwon, ngajane tayirro walyera. ¹⁵Falnja ngajənaro asuyenniya, kowo sapce Alaa cunɡoriaro walde ¹⁶fuwu Isayen tungurumje ngumnju cidin gənaje tia wuseyeno. Tidə kam Samariyaye. ¹⁷Daji Isaye: «Tayi mewu samma ngajana, mare? To, nda tayi ləgardə? ¹⁸Kusotto adəro kajia, wundunjama walde Alaa wuseji bawo wa?» ¹⁹Daji kamdəro: «Cine lene! Kambərsenəm nangaro njəkkawo fandəmma,» yeno.

Kənde nodo bargaa Alaye

(Mat 24.15-28, 36-44)

²⁰Yim laa Farisawaso Isaro kəla yimbi nodo bargaa Alaye duniaro isiyen keworənniya, tayiro: «Nodo bargaa Alaye asuduramsolan gəni isi, ²¹koro wundumaye: “Akko ti!” bi “Towo ti!” wuljiwawo. Nonowo, nodo bargaa Alayedə dawundoman kərga,» yeno.

²²Daji Isaye fuwurawadəro: «Sa ise kawu fal yayero Tada Kambədə kuroro jauro raawwa, amma tia ruwwawo. ²³Amsoye nayiro: “Akkonju!” bi “Towonju!” caniya, bare lenuwe tayia gawwi. ²⁴Jiri same ci fallan har todəro cuwalde wassidə gai, yim kəndenjuyedən Tada Kambədə ye ngai.

²⁵ Amma Ala kajarjəna, sai jauro bone cane am jaman adəyedə tia wajaiya duwon.

²⁶ «Jaman Tada Kambədəye alamanju jaman Nawi Nuhuye gai. ²⁷ Sadən amso jawui ye, casai ye, larusa so, niya so cadi ye ngai duwon, har yim Nawi Nuhu maaradəro ngaye ingi tufanaye ise tayi sammaa siyeyeno. ²⁸ Koro alamanjudə jaman Nawi Lutuye gai. Amso jawui ye, casai ye, kasuwun luwa so, lado so cadi ye, kulo barejai, fado casandi ye kasarga. ²⁹ Daji yim Nawi Lutu bəla Sodoben culuwunadən, dəlawu kannuye-a kauwa kannuaye-a samən cudure tayi sammaa siyeyeno. ³⁰ Yim duwon Tada Kambədə fəlediyidən adəgaima wakkaji.

³¹ «Yim adən kam duwon kəla soronjuyen karenju ye curo soroyen dəganadə bare jəpce kare ngoje leji cəne curo sorodəyero ngaanni! Koro kam kulolan dəganadə ye bare fadoro waldənni! ³² Tangowo kamu Lutuyea! ³³ Wundu duwon ronju řiwo cəraanamadə ronjudəa cuwatki, amma wundu duwon ronjuⁿ cuwatkənamadə ronjudəa cəřiwi. ³⁴ Nayiro wulnjagakki, yim adən bune am yindi dəgəl tilon bowada duwon, fal ngojane fal koljai. ³⁵ Koro kamu yindi ye kallo nedu cadi duwon, fal ngojane fal koljai. ³⁶ [Kongwa yindi ye kulon duwon, fal ngojane fal koljai.]»

³⁷ Daji fuwurawanjuye tiro: «Kəma, ndaran awo adə wakkaji?» cane tia keworənniya, tayiro: «Na řiwa dəganalan kowuwaso ye captai,» yeno.

Misal kamu kwa faccəgənaa-a alkali-aye

18¹ Daji Isa fuwurawanjuro kəla sawiso təma koljannilan moduwa cadoyen misal adəa kiddo. ² Tayiro: «Bəla laan alkali laa Ala yea řijənni, kam yea nangujənni mbeji. ³ Koro curo bəla adəyen kamu kwa faccəgənaa laa ye mbeji.

ⁿ17.33 **ronju** - Kam duwon ronju na Alayen řiwo cəraanamadə ronju dunian cuwatki, amma kam duwon Isa nangaro ronju dunian cuwatkənamadə ronju na Alayen cəřiwi.

Kullum na alkalidəyero ise tia lowoje: “Wuro shara kəla kəladoniyeen sədde!” cəni. ⁴Tussəna sonju cəmowonni, amma ngawo adəyən alkalidə karwunjun: “Ala yea rikkəni, kam yea nangunəkkəni yaye, ⁵kamu adə kullum wua suwolsəna nangaro, tiro shara yiddəkki, bare kənde ngəwunjudən karwuni təgəmbə jajənniro!” yeno.» ⁶Daji Kəmadəye: «Awo alkali jirenambuma adə wuljənədə fanowo! ⁷To, Ala nda, am kərejəna bune-a kausu-aro tiro sonja caddidəro shara kəla kəladowanjayen cəddiwawo wa? Ra, kawu kadaro tussəna duwon, tayia banajiyi? ⁸Nayiro wulnjagakki, duwaman sharanja kamji. Adə yaye sa Tada Kambədə duniaro walde isiya, koro yaye kambərse dunialan cuwandi wa?»

Misal Farisa-a akki mowoma-aye

⁹Daji Isa am tayi kəlanjaa jirewuro ngojane am gadea rujanaro misal adəa kiddo: ¹⁰«Am yindi moduwa dioro Fado Alayero lejane kasargawo. Kam faldə Farisa, faldə ye akki mowoma. ¹¹Farisadə cije daje karwunjun moduwa cəde: “Ala, wu am gade-a gade nangaro wusenjəkkəna. Wu barwu gəni, diwi dioma gəni, kənjənəma gəni, bi akki mowoma adə gai gəni. ¹²Wudə curo mawuyen yindiro asem dikki, koro awo fandəkkəna ngan fal curo mewuyen sadaaro yikki,” yeno. ¹³Amma ti akki mowomadə, ngawolan daada kəlama sapcənnin nganjingu bakciaro:^o “Ala, wu biwuma, wua njunosəne!” yeno. ¹⁴Nayiro wulnjagakki, Farisadə gəni, akki mowomadə Ala jiremaro ngojo. Nonowo, wundu duwon kəlanjua jajəkənəmadə, tia bassai. Koro kam kəlanjua awimaro ngojənnimadə, tia jajakcai,» yeno.

Isaye yalla sananaro barga dəptuwu

(Mat 19.13-15; Mar 10.13-16)

¹⁵Am laa Isa yallanja sananaa mukkon lejoro nanjuro cawudi duwon, fuwurawadə adəa kerunniya, amdəa

^o18.13 nganjingu bakciaro - Karwukutta fəledu.

wusayera. ¹⁶ Amma Isa yalla sananadæa bowoje fuwurawanjuro: «Yalladæa kollowo naniro isa, bare tayiro dapkæwwi! Nodo bargaa Alayedæ am tayi gaiye nuwanja, diye! ¹⁷ Jiremaro nayiro wulnjagakki, wundu duwon tadaana gai nodo bargaa Alayedæa kasaccænnidæ tæmmaro ngayiwawo!» yeno.

Kam kura laaye ro sawisoye mada

(Mat 19.16-30; Mar 10.17-31)

¹⁸ Kam kura laaye Isaro: «Malæm ngælama, awi dikke ro sawisoye fandækki?» cæne tia kiworo. ¹⁹ Isaye tiro: «Awiro wua ngælaman bowosæmi? Ala gænia, wunduma ngæla bawo. ²⁰ Wadawadæa^p nonæmma: Bare kænþæna dimmi, bare ro kambe tuluwummi, bare nambarwu dimmi, bare sheda kambu dimmi, bawanæm-a yanæm-aro daraja ye!»[†] yeno. ²¹ Kamdæye: «Tæn gananiilan wada ani sammaa gakkæna,» yeno. ²² Isa adæa fangenniya, tiro: «Koro yaye awo fal nia maunjæna. Kændanæm sammaa lade talaawaro dagargæne, arsiyi samelan fandæmi. Daji are wua sægai!» yeno. ²³ Kamdæ adæa fangenniya, ti jairo gariwu nangaro karwukutta tia tai daje kida. ²⁴ Isa karwukuttanjudæa kirunniya, tiye: «Gariwuye nodo bargaa Alayero ngawonju jairo jau, diye! ²⁵ Gariwuye nodo bargaa Alayero ngawonjudæro karimoye cuwuri riwurayen kodunjuma budu wo!» yeno. ²⁶ Am adæa fanjanadæye tiro: «Assha! Adægaia, wundu gæle njækkawo cuwandi?» yera. ²⁷ Isaye: «Awo kambo yojiwawodæ Alaro yoji!» yeno. ²⁸ Daji Biturusse tiro: «Akkonde awindeso kolliye nia njægaiyena,» yenniya, ²⁹ Isaye: «Jiremaro nayiro wulnjagakki, wunduma nodo bargaa Alaye nangaro fado, bi kamu, bi yaana, bi bawa, bi ya, bi yalla koljænadæ, ³⁰ dunia adæman awo koljænadæmaa

P18.20 wadawa - Wadawa curo Attaura Nawi Musayen ruuwuada.

[†]**18.20** NL 20.12-16; SK 5.16-20

ngəwuro kojəna cuwandiawodəma bawo. Koro leira wakkajiya, ro sawisoye ye cuwandi,» yeno.

Isaye kənyakkuyero kəla karmonju-a cidunju-ayen wuldu

(Mat 20.17-19; Mar 10.32-34)

³¹Isa mewun yindindəa səgəriro cuttuluwe tayiro: «Fanowo, Jerujalembo leniye, koro awo nawiyaso kəla Tada Kambədəyen ruwujana samma wakkaji. ³²Am tia cadane mukko kərdiyayero casakke, tayi ye tia rujane rarajane tiro lallari tuwajagane ³³kirwolan jajarjane roro ceyesi. Koro kawu yakkua roaro walje ciji,» yeno. ³⁴Amma fuwurawadə awima asujanni. Maananju tayiro gəraada nangaro, awo wuljənadəa nojanni.

Isaye kambua isangaduwu

(Mat 20.29-34; Mar 10.46-52)

³⁵Isa bəla Jerikoye karəngenniya, kambu laa ci jawallen napkada lowo cədi mbeji. ³⁶Jama kojairo fangenniya, awi wakkajoro kiworo. ³⁷Tiro: «Isa kam Najaratte kodu cədi,» yera. ³⁸Daji kowo sapce: «Isa Tada Mai Daudaye,^q wua njunosəne!» yeno. ³⁹Am fuwu gərjana lejaidə tiro jakkade mədək napco yera, amma cayea kojənarə kowo sapce: «Tada Mai Daudaye, wua njunosəne!» yeno. ⁴⁰Daji Isa daje tia nanjuro cawudo yeno. Kewudənniya, tiro: ⁴¹«Awi niro njəddəkkiya, raam?» cəne tia kiworo. Tiye: «Kəma, sim fəndəkkiya, raakko!» yeno. ⁴²Daji Isaye tiro: «Sim fənde! Kambərsenəm nangaro nanlewa fəndəmma,» yeno. ⁴³Sadəman sim cuwande Alaa cungoriaro Isaa giya. Jama samma adəa kerunniya, tayi ye Alaa jajaktu badiyera.

^q**18.38 Tada Mai Daudaye** - Kaduwu Mai Daudaye, kaala Almasiwu Alaye.

Isa-a Jakaya-a

19¹ Isa bəla Jerikoyero ngaye reje kodu badiyeno. ² Bəladən kam laa mbeji, cunju Jakaya. Ti kura akki mowomasoye ye, jauro gariwu ye. ³ Wundu ti Isa wo cəne tia kuroro maji, amma kəla jama kadayen rangəme kuroro tiro katkero, ti kori nangaro. ⁴ Daji Isaa kuroro cəgase fuwuro leje na Isa kojidəyen kəla tarmu laayero tatkeno. ⁵ Isa nadəro kadinniya, kəla sapce tiro: «Jakaya, duwan jəmme, ku sai fannəmlan jəmməkkiya!» yeno. ⁶ Jakaya ganje jəpce karwu kəjiaro tia kapciye sosayeno. ⁷ Jamadə adəa kerunniya, karwunja waje: «Fado biwumayen jəpcəna!» cani. ⁸ Amma Jakaya cije daje Kəmadəro: «Kəma, reda kəndaniyedəa talaawaro yikki. Koro kam laayen wuri cukkowonaro mowokkənaa, kawak dewu tiro kalakkəgəkki,» yeno. ⁹ Daji Isaye: «Ku fado adən njəkkawo jəpcəna, dalilnjudə kam adə ye kaduwu Nawī Ibrahimbe^r nangaro. ¹⁰ Nonowo, Tada Kambədə am faccaanaa maje njəkkaworo kadio,» yeno.

Misal Mai-a wolodiyanju-aye

(Mat 25.14-30)

¹¹ Jamadə awo ania kərənjai ngai duwon, Isa tayiro misal wulduwu badiyeno, dalilnjudə Jerujalemba karənjana ye, koro tayidə nodo bargaa Alaye sadəman duniaro jəpciyo təmajana ye nangaro. ¹² Tayiro: «Maina laa lardu kuruwu laaro leje kərmai lardunjuyə cuwande walde isi cəne sapturo ciyeno. ¹³ Daji wolodiyanju mewu bowoje wundunja yayero mina^s fal fal ce tayiro: “Kawu waldəkke isəkkiro tilan sawur dewo,» yeno. ¹⁴ Amma am lardudəye tia wajane,

^r19.9 kaduwu Nawī Ibrahimbe - Jakaya ye Nawī Ibrahim gai Alaa kasacce na Alayen njəkkawo cuwandəna. Adəma nangaro Jakaya kaduwu jireye Nawī Ibrahimbe.

^s19.13 mina - Mina faldə alwasi kida kawu miaye.

har ngawonjun am canode: “Kam adə maindero waljidəa rayiyende!” yera.

¹⁵ «Maije kadinniya, wada ce wolodiyanju tayiro wuri cinadəa bowoja isa awiso sawurlan cawandoro nojo yeno. ¹⁶ Burwoyedə ise tiro: “Barganəmmin, akko mina simmadən mina gade mewu fandəkko,” yeno. ¹⁷ Maiye tiro: “Wuse, wolodi ngələma! Awo ganan aman dimma nangaro, nia lawan bəla mewuyero galanjəkki,” yeno. ¹⁸ Yindiyedə ye ise tiro: “Barganəmmin, mina simmadən gade uwu fandəkko,” yenniya, ¹⁹ Maiye: “Nia lawan bəla uwuyero galanjəkki,” yeno. ²⁰ Daji wolodi gade ye ise tiro: “Barganəmmin, akko minanəm. Tia kesolan kərnəkke dam gənayekko. ²¹ Ni kam jau nangaro, ringekko. Awo gənanəmmidəa ngonəmi, awo nadəmmidə yea kalanəmi,” yeno. ²² Maiye tiro: “Mana cinəmben shara njəddəkki, wolodi kələdo! Wu kam jau, awo gənakəkəni ngokki, koro awo nadəkəkəni kalakkiro nonəmma, gəna? ²³ To, awiro gəle wurinidəa bankilan gənanəmmidə? Ca ngai dimmaa, waldunidən wurini riwanjua mowokkəna,” yeno. ²⁴ Daji Maiye am nadən daadadəro: “Minadəa nanjun mowowo, kam nanjun mewuadəro yowo!” yeno. ²⁵ Tayiye: “A! Barganəmmin, nanjun mewu mbeji, diye!” yeranniya, ²⁶ Maiye: “Nayiro wulnjagakki, wundu duwon nanjun awoamadə,^t tiro casargai, amma kam nanjun bawomadə,^u awo cədanadəmaa tilan camoyi. ²⁷ Kələdowani mainjaro walləkkiro wajanadəa kudowo fuwunin roro yejowo!” yeno.»

^t**19.26 wundu duwon nanjun awoamadə** - Kam mana Isaye fanjidə, nodunju cərgane caye kojənarə asuji.

^u**19.26 kam nanjun bawomadə** - Kam mana Isaye fanjiwawodə, nodunju ganadəmaa tilan camoyi.

KIDA ISAYE JERUJALEMNIN

Isaye mai gai Jerujalembo ngawo

(*Mat 21.1-11; Mar 11.1-11; Yah 12.12-19*)

²⁸Ngawo Isa adæa wuljænayen, koro walde kæla fuwunna Jerujalembo ledu badiyeno. ²⁹Gære bælawa Baitfaje-a Baitani-aye na Kau Jaitunne canidæa karængeranniya, Isa fuwurawanjuye yindi cunode ³⁰tayiro: «Bæla fuwundoyedæro lenowo! Ngawuwiyama, koro kutta wunduma tiro ngalte juwanni tuwada nagæwi. Færangowo kudowo! ³¹Kam laaye: “Awiro færangowi?” cæne nayia njaworia, tiro: “Kæmadæ tilan mæradunjua,” wulgænowo!» ³²Daji am tayia cunodænadæ lejane Isa tayiro wuljægænadæ gai nayeyera. ³³Kuttadæa færakcai duwon, kæmanjusoye tayiro: «Awiro færangowi?» yeranniya, ³⁴tayiye: «Kæmadæ tilan mæradunjua,» yera. ³⁵Daji kuttadæa^v na Isayero cawude kalwunja kæladæro ferjagane tia ngoyeyera. ³⁶Leji adægai duwon, am kalwunja kæla jawallen feryera. ³⁷Na jawal Kau Jaitunnedæn jæpcidæa karængenniya, fuwurawanju samma karwu kæjiaro kowo sapcane kæla awo ajabba ajabba carunayen Alaa njungoro badiyera. ³⁸Tayiye: «Bargaa mai cu Kæmandeyen isimadæ! Kærma duwon katte Ala-a amnju-ayen nanlewa kærga, Mai Samemaro daraja tio!»[†] cani. ³⁹Curo jamadæyen Færisawa laaye Isaro: «Sayinna, fuwurawanæmbo wulgæne gæm cado!» yeranniya, ⁴⁰tiye: «Nayiro wulnjagakki, næmgeraa, dongur kauyesoma burwu casakki,» yeno.

^v**19.35 kuttadæa** - Noduwuram Isa mai gai rokura bawoa Jerujalembo kælewan ngayiye.

[†]**19.38** Jaw 118.26

Isaye Jerujalemba njikkiro

⁴¹ Isa Jerujalemba del karənje bərnidəa kirunniya, tiro kikkiro. ⁴² Bərnidəro: «Kai! Ca ku awo nanlewa njukkudidəa nonəmmaa, amma kərma nodu adə niro gəraaadaro waljəna. ⁴³ Adə nangaro yim laa ise kəladowanəm dirinjane kəlnjane kanji fiyen yaye kikiminjagane garunəmbo cidi capcagane tiyen kojane ⁴⁴ ni-a am curonəmlan dasaana-a sammaa təgəmbo sinjagai, har kau falma kəla kamanjuyen gənaada baworo cadi, dalilnjudə sa Kəmande amnjua cəkkayiye isənaro nonəmmi nangaro,» yeno.

Isa Fado Alayen

(*Mat 21.12-17; Mar 11.15-26; Yah 2.13-25*)

⁴⁵ Daji Isa balballa Fado Alayero kərgaanniya, kare ladomasoa dudu badiyeno. ⁴⁶ Tayiro: «Kitawulan ruuwada: “Fannidə fado moduwaye!”[†], amma nayidə tia jongo gəndewuyero kalakkew!»[†] yeno.

⁴⁷ Yim nguson Isa Fado Alayen jamaa alamdu cədi duwon, wurawa řimannaye-a maləmba Attauraye-a amwurawa jamaye-a tia njejoro majai, ⁴⁸ amma jawal cawandənni, dalilnjudə jama samma hangalnja nanjun tia fanjana nangaro.

Kənduwo Isaye ndaran isi?

(*Mat 21.23-27; Mar 11.27-33*)

20¹ Yim laa Isa Fado Alayen jamaa alamje tayiro kawuri kəji Alayedəa wuljiyi duwon, wurawa řimannaye-a maləmba Attauraye-a amwurawa-a nanjuro isane ² tiro: «Andiro wulsagane, kənduwo filan awo ania dimi? Wundu niro kənduwo adəa njo?» cane tia keworo. ³ Isaye tayiro: «Wu ye nayiro koro fal njaddəkki, wulsəgənowo! ⁴ Kasala Yahaya jamaro cəddənədə, sameyen kadio ra kamben?»

[†]19.46 Ish 56.7 [†]19.46 Iri 7.11

cəne tayia kiworo. ⁵Daji kattenjan sawardane: «“Sameyen” wulliyea, andiro: “To, awiro gəle tia kasadduwwidə?” cəne sawori. ⁶Amma “Kamben” wulliyea, jama samma andiro kau gəgəmsagane seyesi, dalilnjudə Yahayaa nawiro ngojana nangaro.» ⁷Daji Isaro ndaran kadiomaro nojanni yera. ⁸Isaye tayiro: «Wu ye kənduwo filan awo ania dikkidəa wulnjagakkiwawo,» yeno.

Misal jərwu agəriduwu kəladowaye

(*Mat 21.33-46; Mar 12.1-12*)

⁹Daji Isa misal adəa jamaro manaduwu badiyeno. Tayiro: «Kam laa jərwu inabbe cəde jərwuwu laaro agərijiye bəlawuro kawu kadayero sapkada. ¹⁰Sa fərdoye kidənniya, nuwanju cuwandro kəreanju laaa na jərwuudəyero kinodo. Amma jərwuudə tia cadane bakcane mukko dea duyera. ¹¹Koro walde kərea gade kinodo. Ti yea cadane bakcane basarjane mukko dea duyera. ¹²Koro walde kərea yakkuye kinodənniya, caye gai ti yea larujane duyera. ¹³Daji kəma jərwudəye: “Awi gəle dikki? Tadani raakkənadəmaa nodəkki. Waneye tiro daraja cadi,» yeno. ¹⁴Amma jərwuudə tadanjudəa kerunniya, kattenjan: “Adəma warasamadə wo! Tia yejiyo, warasadə kaandero waljo!” yera. ¹⁵Daji tia cadane jərwudəlan cattuluwe roro keyeso.

«To, kəma jərwuyedə awi cədi? ¹⁶Ise jərwuwu ania roro ceje am gadero jərwunjudəa ci,» yeno. Jamadə adəa fangeranniya, tayiye: «Suwana! Bare ngairo waljənni!» ¹⁷Amma Isa tayia ninije: «To, awi maana awo kitawulan ruwuwada adəye?»

“Kau duwon fado tandomaso wajanamadə,
tima kau tandoye sammaro faidaaro waljənadə wo.”†

¹⁸Nonowo, kam kəla kau adəyero cukkurənamadə
nanamdi,
koro kaudə kambo cukkuriya, kəluwuro kalakci,»[†] yeno.

¹⁹Maləm̄ba Attauraye-a wurawa řimannaye-a jawal tia
taye majai duwon, jamadəa riyera, dalilnjudə kəlanjaman
misaldəa kidoro asujana nangaro.

Kambiwu kəla akki njoyen

(Mat 22.15-22; Mar 12.13-17)

²⁰Daji wurawa adinwuye ani Isaa mələstu badijane curo
mananjuyen cada mukko gomnayero casakkoro am laa
jirewu gairo kəlanja kalakcanaa nanjuro kenodo. ²¹Tiro:
«Sayinna, mana wuldunəm-a jamaa alamdunəm-a samma
jirero noniyena, koro wundumaa gayirnəmbawo ye, jawal
Alaye kalkallo yikkərami ye. ²²To, Kaisarro^w akki njodə,
andiro halal ra haram?» cane tia keworo. ²³Amma Isa
niadiwinjadəa asuje tayiro: ²⁴«Wuro dinariyus^x fəlesəgənowo
rukke! Cu-a kəla-a wunduye tilan dasaa?» cəne tayia
kiworənniya, tiro «Kaisarre,» yera. ²⁵Daji Isaye tayiro:
«Ngaimaa, awo Kaisarredəa Kaisarro yowo, koro awo
Alayedəa Alaro yowo!» yeno. ²⁶Adəgaima rakcane fuwu
jamayen Isaa curo mananjuyen cadanni. Jaawunjudəa jauro
ajapcane mədək napkera.

Kambiwu kəla cinowo duniayen

(Mat 22.23-33; Mar 12.18-27)

²⁷Sadusiya laa, tayi cinowo duniayea kasaccannidə, na
Isayero isane ²⁸tiro koro cadde: «Sayinna, Nawi Musaye:
“Kam laa yanjugəna tada bawo bawoje kamu koljia,

^w20.22 **Kaisar** - Gomna kura Rombe

^x20.24 **dinariyus** - Dinariyus faldə alwasi kida kawu falle.

[†]20.18 Ish 8.14; Dan 2.34-35

kamu yanjugəna faccəgənyedəa niyajo yanjugənarō kaduwu majuwo!”† ruwujəna. ²⁹ Akko yaana tulur mbeji. Burwoyedə kamu ngoje tada cuwandənnin bawoyeno. ³⁰ Yindiyedə ye kamudəa niyayenniya, ngai. ³¹ Yakkuyedə ye ngai. Adəgaima tayi tulurso tada cawandənnin bawoyera. ³² Ngawo adəyen kamudə ye bawoyeno. ³³ To, tayi tulurso tia camowonadə, cinowo duniayen kamu wundunjayero walji?» cane tia keworo.

³⁴ Isaye tayiro: «Am jaman adəye larusa so, niya so cadi, ³⁵ amma am duwon leira-a karmon cidu-aa cawandənadə larusa so, niya so cadiwawo. ³⁶ Karmon cidudən nuwanjaa nangaro, tayidə tadawa Alaye, malaiyawa gai rakcane gadero sanuiwawo.^y ³⁷ Koro Nawi Musa kəlanjuma kitawulan na kannu dawu kəska cambiyedən am bawojana cijaidəa tabbaccəgəna. Tidə Kəmandea Ala Ibrahimbe-a Ala Isakuye-a Ala Yakubaye-alan bowoyeno.† ³⁸ Kəmandedə Ala am nunaye gəni, am roaye, nanjun tayi samma ronjaa nangaro,» yeno. ³⁹ Daji maləmba Attauraye laaye tiro: «Sayinna, jaawunəmdə kalkal!» yera, ⁴⁰ Adəgaima wunduma cinju mudu kaje tiro koro gade cəddənni.

Almasiwudə Tada Mai Daudaye

(*Mat 22.41-46; Mar 12.35-37*)

⁴¹ Daji Isaye tayiro: «Ndayilan Almasiwudə Tada Mai Daudaye^z canidə? ⁴² Mai Dauda kəlanjuma kitawu Jawurayelan manaje: “Kəmandeye Kəmaniro: ‘Namme kəmboramnilan duwon, ⁴³ kəladowanəmba cidiya sinəmbəro yakkəkko!’ cənna.”† ⁴⁴ Mai Daudaye tia Kəmalan

^y20.36 malaiyawa gai - Sawisoro na Alayen roa dasayi, gadero sanuiwawo. Adəma nangaro samelan kaduwu mada bawo.

^z20.41 Tada Mai Daudaye - Kaduwu Mai Daudaye, kaala Almasiwu Alaye.

†20.28 SK 25.5 †20.37 NL 3.6 †20.42-43 Jaw 110.1

bowojənadə, ndayilan gəle Almasiwudə tadanjuro walji?» yeno.

Hal maləm̄ba Attauraye

(*Mat 23.1-36; Mar 12.38-40*)

⁴⁵ Jama samma tia kərən̄jai duwon, Isaye fuwuran̄juro:
⁴⁶ «Maləm̄ba Attaurayero hangal gənanowo! Kalwu kuruwua dadadu caraana, koro kasuwulan lewa darajaa-a dandallan bi masəna kuralan na darajaa-a jaumaro caraana. ⁴⁷ Kamu kwa faccəgənaasoye kəndan̄ja sammaa jawui ye, halnja gəraduro fuwu jamayen moduwa kuruwuro gər̄jai ye. Am aniyə ajawun̄ja leiran̄ jairo kura!» yeno.

Sadaa kamu kwa faccəgənaaye

(*Mar 12.41-44*)

21 ¹ Isa kəla sapkenniya, arsiyiwu laa curo sanduwu sadaa fidaarambedəro wuri fijagai kiro. ² Koro kamu ngudi kwa faccəgənaa laa ye gursu kime yindi^a fijiyi kiro. ³ Daji Isaye: «Jiremaro nayiro wulnjagakki, kamu ngudi kwa faccəgənaa adə tayi sammaa kojənaro fijəgəna. ⁴ Tayi samma arsiyin̄jalan ngojane fiyeyera, amma ti ngudi duwon awo ronju řiwoye ngaa fiyeyeno,» yeno.

Jawawi Isaye

kəla wurdu Fado Alaye-a sidu duniaye-ayen

Wurdu Fado Alaye

(*Mat 24.1-14; Mar 13.1-13*)

⁵ Fuwuran̄ju laaye kəla jiri Fado Alayedəa kauwanju shawa shawa-a sadaa Alaro sadakcaana-alan janejanadəye kəlan manajai duwon, Isaye: ⁶ «Awo ruwi anidə, sanja cəde kau ani sammaa wurjane fijai, har tiloma kəla kaman̄juyen gəpciwaworo walji,» yeno. ⁷ Tayiye: «Sayinna, sawi awo ani

^a21.2 gursu kime - Kunguna yaudiyaye tamannju ganama.

wakkajai? Koro awo ani sammaye sanja cædiya, awi alama duwon ambo fælediyidə wo?» cane tia keworo. ⁸ Isaye tayiro: «Hangal gənanowo, bare wunduma nayia njawatkənni! Am ngəwu cunilan^b isane: “Wuma ti wo!” koro “Sadə cədəna!” cani. Bare tayia gawwi! ⁹ Kəriwu so, hangalsango soye lawar fanuwiya, bare yaanuwwi! Sai awo ani burwon wakkajaiya duwon, amma sa njerorambe kua yaye cədənni.»

¹⁰ Koro Isa walde tayiro: «Lardu-a lardu gade-a lawaladai, koro kərmai-a kərmai gade-a ye kattenjan kəriwu gərjai. ¹¹ Cidi ye na gadegaden jauro loloji, wowa-a kəna-a ye na naro ngasayi. Koro awowa riduye-a alama ajabba ajabba-a ye samelan fæledagai. ¹² Amma kawu awo ani samma wakkajaidəro, nayia njadane basarnjane dandalnin sərənjagai, kosoro njasakki, koro cuni nangaro^c fuwu mai so, gomna so yero njasadi. ¹³ Ngainin dama shedaro walduye fandui. ¹⁴ Adə nangaro kawudəro nia ngonowo, bare kala awo kəlando moworo wulluwiyen karwungai diwwi, ¹⁵ dalilnjudə wuma awo kalkal wulluwidəa njadəkki, koro curo waduwendoyen wundunjama rakce nayia kambiunjaiwawo. ¹⁶ Bawando-a yando-a so, yaanawando so, kəramiyando so, sawawando so nayia njadane laandoa roro ceyesi. ¹⁷ Cuni nangaro am samma nayia wanjai, ¹⁸ amma kanduri kəlandoyema facciyiwawo. ¹⁹ Kanadi ngonuwiya, njəkkawo fandui.

Wurdu Jerujalembe

(Mat 24.15-28; Mar 13.14-23)

²⁰ «Sa sojiya kada isane bərni Jerujalembea dirijane kəljana ruwiya, wurdunju karənjənarə nonowo. ²¹ Sa adən am lardu Yahudiyayen dasaanadə cija kauro cagaso leja! Am curo bərnidəyen dasaanadə ye caluwo, koro am karaanjulən

^b21.8 cunilan - Cu Almasiwu Alaye kəlanjaro ngojane tayima ti wo cani.

^c21.12 cuni nangaro - Isaa kasadduwwa nangaro.

dasaanadə ye bare bərnidəro ngasaanni! ²² Dalilnjudə adəma sa ajawu gənaduwuyedə wo, ngainin awo kitawulan ruwuwada samma wakkajai.† ²³ Yim anin kamu curoa so, nganji cəmbia sodə, kuttunja! Masiwa kura lardudəro ngayi, Ala jama adəro gərgajəgəna nangaro. ²⁴ Laanjaa kashagarsolan ceyesi, laanja yea cadane kərea gai larduwa gade sammaro casadi. Kərdiyadə Jerujalemba wurjai, har sa Ala tayiro kadarjəgənədə cədiya.

Kənde Tada Kambədəye

(*Mat 24.29-31; Mar 13.24-27*)

²⁵ «Samelan alamaso kəngal-a kumbal-a sillowuwa-alan tarui, dunia yelan nuktu tekuye-a cambaldunju-a casakke jama larduwaye hangalnja ciji. ²⁶ Kəla awo dunialan wakkajiyen ambe karwunja kamde, har muwajai, kənduwowa sameye jauru lolojai nangaro. ²⁷ Daji Tada Kambədə kənduwoa-a jauru darajaa-a curo fofouyen isi carui.† ²⁸ Awo ani wakkadu badijaiya, danowo kəlando sangowo, sa nayia meruduye karənjəna nangaro.»

Misal ya tarmuye

(*Mat 24.32-35; Mar 13.28-31*)

²⁹ Daji Isa tayiro misal adəa cədde: «Akko ya tarmuye-a kəska gadeso samma-a ruiwo! ³⁰ Sa kaluwanja ridu badijana ruwiya, nayi kəlando nangəri karənjənarə nonuwwa. ³¹ Ngaima awo ani wakkajai ruwiya, nodo bargaa Alaye karənjənarə nonowo! ³² Jiremaro nayiro wulnjagakki, am jaman adəye sanuiwawo, sai awo ani samma wakkajaiya duwon. ³³ Same-a cidi-a baworo waljai, amma manani təmmaro baworo waljiwawo.

†21.22 Hos 9.7 †21.27 Dan 7.13-14

*Faadaro dægaiwo!**(Mat 24.36-44; Mar 13.32-37)*

³⁴ «Hangal gənanowo! Bare curo njəmbəro so, sagarandu so, duniasuwol so hangalndo ngojane yim adə ise kel gai tadu bawo nayia rəp njadanni. ³⁵ Nonowo, yim adə am dunialan dasaana sammaro cukkuri. ³⁶ Faadaro dægaiwo, duno awo wakkaji sammaro kanuwe fuwu Tada Kambedəyen daduye fandoworo sawisoro Alaa korowo,» yeno Isaye.

³⁷ Adəgaima yim nguson kausu Isa Fado Alayen jamaa alamji, bune bərnidən culuwe leje na Kau Jaitunne canidəyen waji. ³⁸ Koro jama samma tawajane tia kərənduro Fado Alayero isai kasarga.

KARMO-A CIDU-A ISAYE**Isaa roro njejoro mada***(Mat 26.1-5; Mar 14.1-2; Yah 11.45-57)*

22 ¹Sala Burodi Yis Bawoaye tia sala Laya Njəkkayiramben bowojaidə karənjəna. ²Koro wurawa rimannaye-a maləm̄ba Attauraye-a jawal Isaa njejoye majai, amma jamadəa rijana.

Yahusa Iskariyot Isaa sərəttuwuma*(Mat 26.14-16; Mar 14.10-11)*

³Daji Yiwulis Yahusa kam tiro Iskariyot cani mewun yindindəye falnjaro kərgawo. ⁴Yahusa leje wurawa rimannaye-a wurawa Fado Alaye gureduwuye-a rokko jande kəla jawal Isaa mukkonjaro sərəttuwuyen keddo. ⁵Karwunja jauru kəjije tiro wuri cadi yeranniya, ⁶Yahusa kasacce dama Isaa tayiro jama nojannilan sərəttuwuye mada badiyeno.

Masəna sala Laya Njəkkayirambe

(*Mat 26.17-25; Mar 14.12-21; Yah 13.21-30*)

⁷Sala Burodi Yis Bawoayen, yim duwon ngəlaro Laya Njəkkayirambedə^d duwajaidə kidənniya, ⁸Isa Biturus-a Yahaya-aa cunode tayiro: «Lenowo, masəna layayedə andiro dabbarsaganowo, buiyol!» yeno. ⁹Tiro: «Ndaran tia dabbarniyeya, raam?» cane tia keworo. ¹⁰Isaye tayiro: «Akko bərnidəro ngawuwiya, kam laa bule ingia ngojəna-a kəla kəlluwi. Fado ngayidəro tia gaiwo ngawowo, ¹¹kəma fadoyedəro wulgənowo: “Sayinnaye kusottoram na fuwurawanju-a rokko masəna layayedə cadidə ndaran?” ¹²Nayiro soro sameye ngim kura curon karea fəlenjagai. Nadən masənədə dabbarnowo!» yeno. ¹³Daji fuwurawadə lejane jiri Isa tayiro wuljəgənədə gai awiso kewando. Adəgaima masəna layayedə dabbaryera.

Masəna Kəmaye

(*Mat 26.26-30; Mar 14.22-26; 1Kor 11.23-25*)

¹⁴Sa kidənniya, Isa kəngayambanju-a rokko masənaro napkera. ¹⁵Isaye tayiro: «Caman masəna Laya Njəkkayirambe adəa kawu bone yakkidəro nayi-a rokko buiyeya, jaumaro raakkəna. ¹⁶Nayiro wulnjagakki, na adən fuwun tia bukkiwawo, sai jiremaro nodo bargaa Alayelan maananju wakkajiya duwon,» yeno. ¹⁷Kənjaram curon dibenna ngoje Alaro ardiyenniya, tayiro: «Kənjaram adəa taiwo, wundundo yaye ca! ¹⁸Nayiro wulnjagakki, na adən fuwun ingi inabbe^e yakkiwawo, har nodo bargaa Alaye napciro,» yeno. ¹⁹Daji burodi ngoje Alaro ardiyenniya, fəsakce tayiro ce: «Adə tiyini nayi nangaro tinadə. Wua takturo adəa dewo!» yeno. ²⁰Adəgai koro ngawo masənayen

^d22.7 ngəlaro Laya Njəkkayirambe - Ngəlaro duwon bunju wowom karmoyero kadumadə.

^e22.18 ingi inabbe - Diben.

kənjaram ngoje tayiro ce: «Kənjaram adə aman bərin bunilan ndəpkada,^f bu duwon nayi nangaro fidənadə.[†] ²¹ Kam duwon wua mukko kəladowaniero sərənsiyidə, akkonju wu-a rokko masəna diye. ²² Tada Kambədə saptidəma,^g jiri Ala kədarjənədə gai, amma kam duwon tia sərəcciyidə, kuttunju!» ²³ Daji kattenjan kəla wundunja awo adəa dioma woyen koro badiyera.

Wundunja kura wo?

²⁴ Daji fuwurawadə kattenjan kambiwu kəla wundunja kura woyen cadi duwon, ²⁵ Isaye tayiro: «Maiya dunia adəye talaawanjaa raccagai, koro am tayiro serma canidə ye kənduwonja fəlejai. ²⁶ Amma nayidə, ngai gəni. Kuramandodə təngəri gairo waljo, koro kam nayia njanodimadə wolodi gairo waljo! ²⁷ Wundu gəle kura wo? Kam masənaro napcənamadə ra wolodinjudə? Kam masənaro napcənamadə, mare? Amma wudə curondon wolodindo gai.

²⁸ «Curo jaraptani sammayen nayima gərenin nammuw. ²⁹ Jiri Bawani wuro kərmai sinadə gai, wu ye nayiro njadəkke ³⁰ curo kərmainiyen wu-a rokko buwe yawe, koro kəla kuris kərmaiyeen nammuwe jiriya mewun yindin Israyilawuyero shara yidduwi.

Isaye Biturus tia angərji wuldu

(*Mat 26.31-35; Mar 14.27-31; Yah 13.36-38*)

³¹ «Siman, Siman, fane! Yiwulis jiri am argəm lalajaidə gairo nayia laladuro Alaa cuworəna,^h ³² amma bare kambərsenəm kolləmmiro Alaa ngikkorəkko. Ni ye

^f22.20 aman bərin bunilan ndəpkada - Bu Isaye aman katte Ala-a adamgəna-ayea tabbacciyidə.

^g22.22 Tada Kambədə sapti - Isa nui.

^h22.31 nayia laladu - Yiwulis tayia rijapciya, cəraana.

[†]22.20 NL 24.8; Iri 31.31-34

waldəmiya, kəramiyanəmdəa dunoagəne!» ³³ Biturusse tiro: «Kəma, koso bi karmoro dabbardəkkəna, ni-a rokko leniyo!» yenniya, ³⁴ tiye: «Biturus, niro wulnjəgəkki, gudowom ku kokkore cakkiwawo, sai yakkuro wua angərsəmiya,» yeno.

³⁵ Koro Isa walde tayiro: «Sa nayia wuři bawoa, ngərwu bawoa, suno gade ye bawoa njanodəkkənadən, awo laa maunjana wa?» cəne tayia kiworənniya, «Mausanni,» yera. ³⁶ Daji tayiro: «To, amma kərma kam wurinjuadə ngojo, kam ngərwunjuadə ye ngai, koro kam kashagarnju bawoadə ye kalwunju gari cəlado fal ciwo. ³⁷ Nayiro wulnjagakki, sai awo kitawulan ruwuwada adə wulan wakkajiya: “Amso tia biwumaro ngoyera.”† Aaa, awo kəlanin ruwuwadadə wakkaji,» yeno. ³⁸ Tiro: «Kəma, akko kashagar yindi,» yeranniya, tayiro: «Kollowo, cədəna,» yeno.

Moduwa Isaye

(Mat 26.36-46; Mar 14.32-42)

³⁹ Isa bərnilan culuwe cayedə gairo Kau Jaitunnero leyeno, fuwurawanju ye tia geya. ⁴⁰ Nadəro kadinniya, tayiro: «Bare jaraptuwwiro moduwa dewo!» yeno. ⁴¹ Daji tayia kolje gana laa kuruwuje tungurumje moduwa dio badiyeno. ⁴² Tiye: «Bawani, kasaddəmmaa, kənjaram adəⁱ wulan ngone! Adə yaye rawonidə gəni, kaanəmdəma ti wo!» yeno. ⁴³ [Daji malaiya laa samelan ise tiro fəlediye karwunju kibbayeyeno. ⁴⁴ Isa jəktu dama baworo fanji duwon, cayea kojənaro tai daje moduwa kido, har kəmuwunju bu cidiro fidiyi gairo tok tok fiyadan.] ⁴⁵ Ngai moduwa kidənniya, cije na fuwurawanjuyeru walde ise tayia karwukuttaro casambarəna kənəm cadi najiye ⁴⁶ tayiro: «Awiro kənəm diwidə? Cinowo, bare jaraptuwwiro moduwa dewo!» yeno.

ⁱ22.42 kənjaram - Kənjaram bone njaye.

†22.37 Ish 53.12

Isaa Ta

(*Mat 26.47-56; Mar 14.43-52; Yah 18.1-11*)

⁴⁷ Isa mana cædi ngai duwon, jama kada kam tiro Yahusa cani mewun yindindæye falnja fuwu gærjaro kadira. Yahusadæ Isaro lewa darajaye njæddoro tia karængenniya, ⁴⁸ Isaye tiro: «Yahusa, lewa darajayelan wa Tada Kambedæa særætkægæmi?» yeno. ⁴⁹ Am nanjuyedæ awo wakkajidæa kerunniya, tiro: «Kæma, kashagarlan tayia cacalliyea, nda!» cane ⁵⁰ falnja wolodi rïman kurayea bakce sæmonju kæmboramdæa tæn kamgeno. ⁵¹ Amma Isaye tayiro: «Danowo! Cædæna!» yenniya, sæmonju leje isangayeyeno. ⁵² Daji Isaye wurawa rïmannaye-a wurawa Fado Alaye gureduwuye-a amwurawa jamaye-a tia taro isanadæro: «A! Nayi kashagar so, ka so mukkonna wua gændema gai taro kadiw? ⁵³ Yim nguson nayi-a rokko Fado Alayen dægaiye duwon, wua sædawwi. Amma adæma sando wo, sa duwon duwu kærmajju cunodidæ.»

Biturusse Isaa angærdu

(*Mat 26.69-75; Mar 14.66-72; Yah 18.25-27*)

⁵⁴ Daji Isaa cadane balballa fado rïman kurayedæro kesado. Biturus ye katte kaskadaaro tayia giya. ⁵⁵ Dawu balballayen kannu fujane napkeranniya, Biturus ye dawunjan napkeno. ⁵⁶ Daji kir laa Biturussa nur kannuyedæn napkada kirunniya, tia ngælaro ninije: «Kam adæ ye Isa-a rokko,» yeno. ⁵⁷ Amma Biturus angærje: «Feroma, wu tia nokkæni!» yeno. ⁵⁸ Gana sam kidænniya, kam laa ye tia cure: «Ni ye falnja!» yeno. Biturusse: «Kai! Wu gæni!» yeno. ⁵⁹ Alama sa fal gai cæde kam laa gade: «Fagatto kam adæ ye Isa-a rokko, ti ye kam lardu Galileye nangaro!» yenniya, ⁶⁰ Biturusse tiro: «Kaiya! Awo wullæmidæa nokkæni!» yeno. Sadæman manaji ngai duwon, gudowom kokkore kekko. ⁶¹ Daji Kæmadæ suworde Biturussa niniyeno. Biturus ye awo Kæma tiro wuljægænadæa takkeno.

Kəmaye: «Ku kawu gudowom kokkore cakkidəro, wua yakkuro angərsəmi,» cənna. ⁶² Takkenniya, deyaro culuwe tai daje so ngoyeno.

⁶³ Adəgai duwon am Isaa gurejaidə tia rurujane babaktu badiyera. ⁶⁴ Simnju jakcane tiro: «Nawinawi de! Wundu nia bannjo?» yera. ⁶⁵ Koro radu kada tiro keddo.

Isa fuwu majilis kura adinwuyen

(*Mat 26.57-68; Mar 14.53-65; Yah 18.12-24*)

⁶⁶ Dunia wayenniya, amwurawa jamaye-a wurawa rimannaye-a maləmba Attauraye-a majilisan captane casakke Isaa fuwunjaro kewudo. ⁶⁷ Tiro: «Nima wa Almasiwudə wo? Andiro wulsagane!» cane tia keworo. Amma Isaye tayiro: «Wulnjagakkia, kasadduwawo. ⁶⁸ Koro njaddəkkia, jaawu siwwawo. ⁶⁹ Amma kua adən fuwun Tada Kambədə mukko kəmboram Ala Kənduwomayen napkada dəgai,»† yeno. ⁷⁰ Daji tayi sammaye tiro: «Nima gəle Tada Alayedə wo?» yeranniya, tayiro: «Nayima wulluw, wuma!» yeno. ⁷¹ Daji tayiye: «A! Sheda jiri fi gəle gade maniye? Andi kəlande mana cinjulan culuwuna adəa faniyena,» yera.

Isa fuwu Gomna Bilatussen

(*Mat 27.11-14; Mar 15.1-5; Yah 18.28-38*)

23 ¹ Daji majiliswu samma cijane Isaa fuwu Gomna Bilatussero caade ² ayau gənaduwu badiyera. Tayiye: «Kam adə jamandea turu cadoro təmbaljiyi nayeyeiye. Kaisarro akki njo dapciyi, koro tima Almasiwu maidə wo cəni,» yera. ³ Bilatusse tiro: «Nima wa Mai Yaudiyayedə wo?» cəne tia kiworo. Isaye: «Nima wulləm, wuma!» yeno. ⁴ Daji Bilatusse wurawa rimannaye-a jama captanadə-aro: «Kam adəlan ayau fima fandəkkəni,» yeno. ⁵ Amma amdə cayeə kojənarə kowo sapcane: «Alamdunjun jamande cidi

†22.69 Jaw 110.1; Dan 7.13-14

Yahudiyaye sammaa jawallan cuttuluwi, cidi Galileyen badije har na adəro kadio,» yera.

Isa fuwu Mai Hirudussen

⁶ Bilatus adəa fangenniya, Isa kam Galileye waro kiworo. ⁷ Isa kam Galile cidi duwon Mai Hirudus cunodidəyero asuyenniya, cakke Isaa na maidəyero kesado, sa adən ti ye Jerujalemnin nangaro. ⁸ Mai Hirudus Isaa kirunniya, karwunju jauro kəjjiyeno. Tussəna ti-a tado cəraana, daliljudə calan lawarnju fanjəna, koro alama laa sameye tiyen kuroro təmajəna nangaro. ⁹ Koro kada tiro kiddo, amma Isa awima tiro kalakcəgənni. ¹⁰ Wurawa řimannaye-a maləmba Attauraye-a ye nadən daada tia jauro burwujai. ¹¹ Mai Hirudus ye sojiyanju-a rokko tiro rudu gənajagane rarayera. Daji kalwu darajaa tiro lujagane na Bilatussero kalakkera. ¹² Caman Mai Hirudus-a Gomna Bilatus-aye kattenja kuttu duwon, yim adəman kəjijane sawaro walyera.

Isaro shara karmoye kamduwu

(Mat 27.15-26; Mar 15.6-15; Yah 18.39-19.16a)

¹³ Daji Gomna Bilatus wurawa řimannaye-a amwurawa jamaye-a jamadə-aa bowoje ¹⁴ tayiro: «Kam adə jamadəa turu cadoro təmbaljiyi nuwe naniro kiwudu. Fuwundon tiro koro kiddəkkəniya, ayau tiro gənagəwwadən falma fandəkkəni. ¹⁵ Koro Mai Hirudus ye cuwandənni nangaro, cakke tia kalakkera. Akko awima tia roro njejoye cədəna bawo. ¹⁶ Adə nangaro yakkəkke tia kirwon jajarjane salamməkki,» yeno. ¹⁷ [Caman kəla adayen sala adən kosoma fal tayiro salamjiyi.]

¹⁸ Daji jama samma ci tiloaro kowo sapcane: «A'a! Kam adəye ronju tuluwe! Barabbassa andiro salamsagane!» yera. ¹⁹ Ti Barabbasdə, bərnilan turu cade kam laa ceyesənadəro, tia kosoro casakkəna. ²⁰ Bilatus Isaa salamjiya cəraanadə, walde tayiro manayeyeno, ²¹ amma kowo sapcane: «Kəskaro

tia jagəne! Kəskaro tia jagəne no!» cani. ²²Yakkuyedən walde tayiro: «Awiro? Ayau awiye cədo? Awima roro njejoye tilan fandəkkəni. Adə nangaro yakkəkke tia kirwon jajarjane salamməkki,» yeno. ²³Amma jamadə caye baworo kowo sapcane Isaa kəskaro jajuwo no cane, har kowonjan nasargadara. ²⁴Daji Bilatus shara kamje awo caworənədə tədi yeno. ²⁵Kam tia caworəna, kam duwon turu-a kam njejo-a nangaro kosoro casakkənədə salamgeno, amma Isaa awo caraanədə cadoro mukkonjaro kekko.

Isaa kəskaro jaduwo

(Mat 27.32-44; Mar 15.21-32; Yah 19.16b-27)

²⁶Sojiya Isaa caadi duwon, kam laa bəla Kuraneye cunju Siman karaan isidəa cadane kəska karmoyədəa ngoje ngawo Isaye jəgane leyerə. ²⁷Curo jama tərəm ngawonju jagaidəyen kamuwa kada ti nangaro karwukuttaro nganji bakcai ye, casiri ye mbeji. ²⁸Daji Isa suworde tayiro: «Kamuwa Jerujalembe, bare wu nangaro yiruwwi! Kələndo-a njuəriyando-aro yikkirowo! ²⁹Nonowo, sa laa cəde ambe: “Barganja kamuwa rakcane casambiwawodə! Barganja kamuwa ngaltema casambəne təgam cadənnidə!” cani. ³⁰Sadən kauwa kuruwuro: “Kələndero yukkurowo!” koro kəriso yero: “Andia jansanowo!” wuldu badijai. ³¹Awoa kəska kəridəro ngai caddia, awi gəle kəska ngamdudəro wakkajiyi?»

³²Sojiyadə gəndewu yindi yea ti-a rokko njejoro kesado. ³³Na tiro Buwo Kəlaye canidəro kadiranniya, nadən Isaa kəskadəro jayeyera. Gəndewu yindidə yea jayeyera, faldə kəmboramnjulan, faldə ye wailanjulan. ³⁴Daji Isaye: «Bawani, tayia gawurne, awo cadi nojanni nangaro,» yeno. Sojiyadə kajəmunju ngojane walawala cade dagaryera. ³⁵Jamadə nadən daada carui ngai duwon, amwurawadə tiro rudu gənajagane: «Am gadea cəkkaana. Tima Almasiwu Ala kərəjənaa, nda kələnju cəmowo!» cani. ³⁶Sojiyadə ye tia

rujane nanjuro isane tiro diben comcom sajanane: ³⁷ «Ni Mai Yaudiyayedā, kəlanəm moye!» canī. ³⁸ Kəlakajinjūn adəa allolan ruwuwada: TI ADĒMA MAI YAUDIYAYE WO.

³⁹ Gəndewu yindi jajaanadəye falnja Isaro manakuttu cədde: «Nima gəna Almasiwudə wo? Nda kəlanəm moye, andi yea sakkaye!» ⁴⁰ Amma faldə ye kamanjuro jəkkade: «A! Ni yero shara ro tuluwoye njaddənama, Alaa rinəmbawodə? ⁴¹ Kaandedə jussəna, diwi diyena nangaro ajawu gənasaana, amma kam adə awima diwi cədənni,» yeno. ⁴² Daji walde: «Isa, kərmainəm fandəmiya, wua kəlan sədai,» yenniya, ⁴³ Isaye: «Jiremaro niro wulnjəgəkki, kumarō wu-a rokko jannalan dəgaiye,» yeno.

Karmo Isaye

(*Mat 27.45-56; Mar 15.33-41; Yah 19.28-37*)

⁴⁴ Kausu kəla dawu duwon, dunia nga təmje cələmbo walje, har sa yakku kajiriyero kiado, ⁴⁵ kəngal ye wasturo wayeno. Sa adən juwa curo *Fado Alayen dəganadə farak yindiro kargadan. ⁴⁶ Daji Isa kowo dunoaro sapce: «Bawani, roni curo mukkonəmberō yakkəkki,» yenniya, ro kirəmbo. ⁴⁷ Kajalla sojiyayedə awo wakkajəna sammaa kirunniya, Alaa jajakce: «Fagatto kam adə jirema!» yeno. ⁴⁸ Jama kada na lamar adəyen captanadə ye awo wakkajəna sammaa kerunniya, karwukuttaro nganji bakcaiaro walladara. ⁴⁹ Amma am Isaa nojanadə-a kamuwa tia cidi Galileyen jaane isanadə-a kuruwunin daada awo ania lawarjari kasarga.

Kalmaram: Fado Alaye

Fado Alayedə Jerujalemnin kərga. Fadodən soro mafəndi-a balballa yindi-a mbeji. Curo soro mafəndidəyen na jaurō tayir tiro na Ala-a tadoye cani-a juwa nadəa gəraji-a mbeji. Kərwu fi yayen yim laya gawara fandoyea řiman kuradə laya duwaje na Ala-a tadoyedəro ngayi. Laya duwajiya, řiman kuradə budəa

ngoje Ala biwu jamanjuye cinjo tayia ardijoro na Ala-a tadoyedəro ngaye fuwu Kəmandeyen fiji. Nonowo, řiman kuraro kajiya, kam gadero juwadəa koje nanjuro ngawodə amardəgənni, bare nunniri.

Sa Bargaande Isa Almasiwu ronju ce nuna kaldən, juwa na Ala-a tadoye gərajənadə farak yindiro kargadan. Adə noduwuram Kəmande Isa ronju njodəa ardijənyaye. Barga adəyen jawal Ala-a tadoyedə kərma kaada, maananju am Isa Almasiwua jaanadə gawara cawande bu fida gade bawoaro nodo bargaa Alayero ngasayiro walyeno.

Sittəra Isaye

(Mat 27.57-61; Mar 15.42-47; Yah 19.38-42)

⁵⁰ Kam laa nadən mbeji, cunju Isuwu. Tidə kam ngələma ye, jirema ye, ⁵¹ kam Arimatiya cidi Yahudiyaye, koro nodo bargaa Alayedəa gureji. Ti majiliswudəye falnja yaye, awo amanju niajane Isaro caddənadəa kasaccənni. ⁵² Daji Isuwu na Gomna Bilatussero leje kamin Isayedəa kiworo. ⁵³ Kamindəa kəskadəlan cəsaye lowowon batta linnen kəkərje kauri duwon curo kauyen laada wundumaa casakkənniri cakke sənayeno. ⁵⁴ Yimdə yim dabbarduye,^j koro yim tustuye badidunju del karənjəna. ⁵⁵ Kamuwa duwon Isa-a rokko cidi Galileyen isanadə ye jaane kauridəa lawarjane jiri kaminnju sənajanadəa kero. ⁵⁶ Daji waldane kawudi-a kəndawu-a dabbaryera. Yim tustuyea kəla wadayen tuskera.

Karmolan cidu Isaye

(Mat 28.1-10; Mar 16.1-8; Yah 20.1-10)

24¹ Mawuye yim burwoyeya^k suwa ləp kamuwadə kawudi-a kəndawu-a dabbarjanadəa ngojane

^j23.54 yim dabbarduye - Jəmma, yim tustuye səbdu.

^k24.1 mawuye yim burwoyeya - Ladu.

kauridəro leyeranniya, ²kau kuradə ci kauriyedən təmballada nayeyera. ³Kasargaanniya, kamin Kəma Isayedəa cawandənni. ⁴Kəla adəyen hangalnja cijəna duwon, kongwa yindi kajəmu yiyiljia gərenjan daada tayiro fəleyaadara. ⁵Karwunja kamde kəla cidiyaro kesakkəranniya, kongwawadəye tayiro: «Awi nangaro kam roa curo am sanunayen manuwidə? ⁶Ti na adən bawo, cijəna! Awo Isa sa ti cidi Galileyen nayiro wulnjaanadəa tangowo: ⁷“Ala kadarjəna, Tada Kambədəa mukko biwumasoyero casakke kəskaro jajagane ceyesi, koro kawu yakkua roaro walje ciji.” ⁸Daji mananjudəa takkera. ⁹Kauridən walladaranniya, awo ani sammaa mewun tilondə-a fuwurawa gadesodə-aro wulyeyera. ¹⁰Kamuwa awo ania kəngayambadəro wuljaanadə, tayima Meram Magdala-a Yanna-a Meram ya Yakubaye-a kamuwa gadeso-a wo. ¹¹Amma mananjadəa kəla bawoaro ngojane tayia njasarairo wayera. ¹²Adə yaye Biturus cije cəgase kauridəro leyeno. Nguje lotkeyenniya, batta linne gənia, awima gade curunni.¹ Daji awo wakkajənadəa jauru ajarpe fadoro walladan.

Isaye fuwurawanjuye yindiro fəleduwu

¹³Yim adəman fuwurawanjuye yindinja cijane bəla laa Imawus cani kilometər mewun yindin gai Jerujalemlan dəganadəro lejai duwon, ¹⁴kəla awo wakkajana ani sammayen jande badiyera. ¹⁵Jandejane gasipcai duwon, Isa kəlanju karənje tayi-a rokko leyera. ¹⁶Amma simnjan tia carunama, ti wunduro asuduro dapkaada. ¹⁷Isaye tayiro: «Kəla awiyen jawallan jandenuwidə?» cəne tayia kiworənniya, karwu kuttua gəm dayera. ¹⁸Falnja cunju Kəleyofas tiro: «Curo kusottowa Jerujalembe sammayen ni tilonəm awo kawu anin wakkajənadəa nonəmmi wo?» yeno. ¹⁹Tayiro: «Awi gəle wakkajo?» yenniya, tiro: «Awo Isa

¹24.12 awima gade curunni - Biturus kamin Isayedəa curunni.

kam Najarattero wakkajəgənədə! Ti nawi kura fuwu Ala-a jama samma-ayen awo cədi-a manaji-a samma kənduwoa duwon, ²⁰wurawande řimannaye-a amwurawande-a wowom karmoye tiro gənajaaro tia sərəccagane kəskaro jayeyera. ²¹Amma tima kam duwon jama Israyilayea merujimadə woro təmaniyena. Akko awo ani wakkajanadə ku kawu yakku. ²²Koro kamuwa laa curonden lawar əjabba andiro sakkudəna. Ku suwa ləp kauridəro leyeranniya, ²³kaminnjudəa cawandənni. Daji waldane isane andiro malaiyawa tayiro nadən fəledagane ti ronjua cane wulseyera. ²⁴Adəgaima amnde laa ye kauridəro leyeranniya, kamuwadə wuljanadə gai, awo sammaa kalkallo nayeyera, amma tidəa carunni!» ²⁵Daji Isaye tayiro: «Am hangal bawoa! Kua yaye awo nawayaso wulnjaanadəa njasarai wanuwwa. ²⁶Ala kadarjəna, ti Almasiwudə bone adəa cane duwon daraja na Alayen cuwandiwawo wa?» yeno. ²⁷Daji Attaura Nawi Musayen tamiya har kitawuwa nawayaye gadedəro kudero awo kəlanjun kitawu samman ruwuwadadəa tayiro fisaryeyeno.

²⁸Bəla lejaidəa karəngeranniya, Isa fuwuro koji gairo kido. ²⁹Amma tia lowojane: «Marne, andi-a rokko jəmmiyo! Kəngal njukkuro cədi, dunia ləmdu maji,» yeranniya, ngaye tayi-a rokko jəpkera. ³⁰Masəna dioro napkeranniya, burodi ngoje Alaro ardije fəsakce tayiro keno. ³¹Daji kəlanja fərəmde tia asuyera, amma tayiro fatkeyeno. ³²Kattenjan: «Kəla jawallen mana sadde kitawu Alaye fisarsagai duwon, karwunde tai daje kəjijənni wa?» yera. ³³Sadəman cijane Jerujalembə waldane kəngayamba mewun tilondə-a amanja gade-a captana nayeyeranniya, ³⁴jamaye tayiro: «Jiremaro Kəmadə karmolan cijəna, har Simanno fəledəgəna!» yera. ³⁵Daji tayi yindidə ye awo kəla jawallen wakkajəna-a jiri burodi fəsakce dagarjənalən tia asujana-adəa wulyeyera.

Isaye fuwurawanju sammaro fəleduwu

(*Mat 28.16-20; Mar 16.9-18; Yah 20.19-23*)

³⁶ Fuwurawadə kəla awo aniyen jande cadı ngai duwon, İsa kəlanju dawunjan dajə tayiro: «Salam aleikum!» yeno. ³⁷ Kaime kam nunaye laa caro cane karwunja pət kamgada. ³⁸ Amma İsaye tayiro: «Awıro hangalndo cijənədə? Awı nangaro kəla wuyen danguwi? ³⁹ Akko mukkonı-a sını-a ruiwo, wu kəlanıma! Lesənowo ruiwo, kaimelan silla-a da-a bawo, amma wu takkənaro ruwi,» yeno. ⁴⁰ Adəa wulyenniya, mukkonju-a sinju-a tayiro fəleyeyeno. ⁴¹ Dajı karwunja tai dajə kəjijəna yaye, ajapcane tia mərsajannidə, İsaye: «Na adən awo laa kəmboye mbeji wa?» cəne tayia kiworo. ⁴² Njango buni wargadaye tiro kekkudəranniya, ⁴³ cəmoje fuwunjan gigəro.

⁴⁴ Dajı İsaye tayiro: «Akko mananı sa dawundon dəgakkənədən nayiro wulnjagakkənədə: “Ala kədarjəna, awowa duwon kəlanın curo Attaura Nawı Musaye-a kitawuwa nawiyaye-a Jawura-ayen ruwuwadədə sai wakkajaiya,» yeno. ⁴⁵ Dajı İsa kəlanja fərəmje kitawuwadəa tayiro bayınduwu badiyeno. ⁴⁶ Tayiro: «Akko awo kitawulan ruwuwadədə: “Almasiwudə bone cai, kawu yakkua karmolan ciji, ⁴⁷ koro Jerujalemnin tamiya har jama duniaye sammaro kudero cunjulan kawurı tuwa dio-a gawara fəndo-ayedəa wuljagai.” ⁴⁸ Nayıma shedawu awo anıye wo. ⁴⁹ Wudə awo Bawanı wadu ngoje nayiro njadı cənnədə^m juwanjagakki. Nayı ye bərnı adən nammowo duwon, har samelan kənduwo nayiro jəmnjagairo,» yeno.

Isaye samero ledunju

(*Mar 16.19-20*)

⁵⁰ Dajı İsa tayia bərnidən cuttuluwe karən bəla Baitaniyero kiwudənniya, mukkonju yındı sapce tayiro bargə dəpkeyeno.

^m24.49 awo Bawanı wada ngoje nayiro njadı cənnədə - Ruhı Alaye.

⁵¹Tayiro barga dāpciyi ngai duwon, nanja kolje tia samero kesado. ⁵²Tiro ambətkeyeranniya, karwukəjinja dama bawo Jerujalemba walladara. ⁵³Adəgaima kullum Fado Alayen Kəmandea congori kasarga.